

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО,
НАУКОВОГО Й СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В
ТЕКСТАХ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНИ**

Кропивницький – 2021

Відображення особливостей освітнього, наукового й соціального середовища в текстах місій закладів вищої освіти України. Аналітичний звіт / Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Міждисциплінарний науковий центр прикладних досліджень. Кропивницький, 2021. – 124 с.

Цей звіт підготовлено в рамках діяльності Міждисциплінарного наукового центру прикладних досліджень Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Відповідальність за зміст звіту несуть його автори – Катерина Акбаш, Наталя Пасічник, Ренат Ріжняк.

Рекомендовано вченою радою ЦДПУ ім. В. Винниченка
для розміщення в інституційному репозитарію
(протокол № 8 від 28.12.2021 р.)

Зміст

ВІДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСВІТНЬОГО, НАУКОВОГО Й СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В ТЕКСТАХ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	1
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОСМИСЛЕННЯ ІДЕЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ...	8
1.1. Осмислення ідеї університету як його місії	8
1.2. Університет поєднує в собі минуле, сьогодення та майбутнє.....	9
1.3. Утилітарна та ліберальна освіта	9
1.4. Багатофункціональність університету	11
1.5. Співвідношення елітарного та масового в освіті	11
1.6. Особливості освіти в раціональному суспільстві (за М. Вебером).....	12
1.7. Погляд на освіту за К. Манхеймом та Т. Вебеленом	13
1.8. Формування «людини маси» за Ортега-і-Гассет	14
1.9. Ідея класового відтворення в освіті за П. Бурдьє.....	15
1.10. Освіта як засіб освоєння нових стилів життя (за поглядами сучасних соціологів)	15
1.11. Ідея університету пов'язана з самою людською природою.....	17
1.12. Три основні принципи ідеї університету.....	17
1.13. Взаємозв'язок принципів, що формують ідею університету.....	21
1.14. Ідея університету в творах класиків зарубіжжя	22
1.15. Ідея університету в творах вітчизняних вчених	23
1.16. Так у чому ж основа ідеї університету (проміжні висновки)?	24
1.17. Функції школи та освіти загалом	25
1.18. Що зумовлює необхідність виникнення соціальних інститутів?	26
1.19. Що таке соціальний інститут?	27
1.20. Освіта як соціальна підсистема	28
1.21. Функції та дисфункції освіти	29
1.21. Функції освіти (підходи до визначення).....	30
1.22. Функції освіти (класифікація).....	31
1.23. Функції освіти – гуманістична функція	32
1.24. Функції освіти – функція генерування, збереження культури суспільства	33
1.25. Функції освіти – формування та відтворення суспільного інтелекту.....	34
1.26. Функції освіти – виховна функція	34
1.27. Функції освіти – навчальна функція.....	35
1.28. Функції освіти – відтворення професійно-освітнього складу населення.....	35
1.29. Функції освіти – визначення статусу особистості	36
1.30. Функції освіти – функція соціальної та культурної зміни.....	37
1.31. Інші функції освіти	38
1.32. Місце викладача в реалізації гуманітарної функції освіти.....	39

1.33. Інтегративна роль освіти (замість висновків до розділу)	41
РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ	43
2.1. Поняття про соціальний інститут освіти	43
2.2. Освіта формальна та неформальна	44
2.3. Особливості інституту освіти	45
2.4. Аналіз внутрішньої системи освіти як тип складної формальної організації	49
2.5. Унікальні особливості внутрішньої системи освіти	50
2.6. Вплив системи соціальної стратифікації на освітні орієнтації суб'єктів навчання	51
2.7. Взаємозв'язок вищої освіти та соціальної системи (замість висновків)	52
РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ» В СВІТІ ТА УКРАЇНІ	53
3.1. Історичні передумови виникнення понять «місія» та «роль» університету	53
3.2. Яка ж сьогодняшня ситуація?	55
3.3. Місія університету – це заява установи про своє бачення стратегічних цілей	56
3.4. А чи корисна місія університету?	57
3.5. Хто та як має розробляти місію університету?	58
3.6. Третя місія університету – служіння суспільству	61
РОЗДІЛ 4. КОНТЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТІВ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	62
4.1. Сьогодняшня реальність. Дві крайні позиції щодо вироблення місій	62
4.2. Методологія дослідження	63
4.3. Характеристики вибірки та категорії контентного аналізу	63
4.4. Результати першого етапу контентного аналізу	65
4.5. Результати другого етапу контентного аналізу	68
4.6. Результати третього етапу контентного аналізу	70
4.7. Аналіз результатів першого етапу контентного аналізу	71
4.8. Аналіз результатів другого етапу контентного аналізу	72
4.9. Аналіз результатів третього етапу контентного аналізу	82
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	91
ДОДАТОК А. ТЕКСТИ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	94
ДОДАТОК Б. МАТРИЦЯ ДАНИХ ДРУГОГО ЕТАПУ КОНТЕНТНОГО АНАЛІЗУ	118
ДОДАТОК В. МАТРИЦЯ ДАНИХ ТРЕТЬОГО ЕТАПУ КОНТЕНТНОГО АНАЛІЗУ	122

ВСТУП

Від функціонування вищої освіти залежить культурний, інтелектуальний та моральний стан суспільства, тому вона є найважливішою сферою соціального життя. Економічний та духовний розвиток країни визначається саме якістю освіти. Кінцевим результатом освіти вважається обізнана, всебічно розвинута людина, зі сформованими інтегративними, загальними та фаховими компетентностями.

Функції закладів вищої освіти – університетів – розглядаються як галузь діяльності, що відповідає їхній специфіці та соціальному призначенню. Чітке розуміння та визначення функцій забезпечує стійку діяльність університетів на користь соціальної системи. Основні функції закладу вищої освіти обґрунтували класики «ідеї університету» – В. Гумбольдт, Д. Ньюмен, М. Вебер, К. Ясперс, Х. Ортега-и-Гассет та ін.

Однією з важливих особливостей сучасної ситуації є віддалення від загальних орієнтирів, що були випродуковані у системі класичної університетської освіти. Класика була пов'язана зі стійкістю, традиціями, зразками та еталонами, з якими необхідно звіряти свою діяльність. У сучасній освіті на зміну традиціям прийшли інновації, на зміну стійкості – невизначеність, на зміну однаковості – плюралізм.

В даний час до пошуку «ідеї університету» включені не лише вчені та політики, а й самі університети. У текстах місій університети визначають своє призначення, розуміння своєї високої мети, прояснюють чим є заклад вищої освіти і яким він прагне бути, показують виключність свого закладу.

Дослідники перспектив розвитку університетської освіти (Ортега-и-Гассет Х. та Гумбольдт К.В.) оцінюють процес активізації діяльності університетів з вироблення місій з двох крайніх позицій:

– як відповідь на необхідність виживати в умовах «усі зростаючої прагматики», спробу зберегти гуманітарну складову університетської освіти;

– як зростаючу прагматику університетів, «нову дискурсивну практику» сучасних університетів, де місія стає маркетинговим ходом для залучення нових абітурієнтів та ресурсів.

Зміни, які відбуваються в нашій країні та суспільстві, тісно пов'язані з необхідністю реформування та удосконалення системи освіти. Кожного дня виникають нові види професійної діяльності. Зміна характеру праці вимагає відповідної реакції закладів вищої освіти. Сучасний ринок праці потребує висококваліфікованих фахівців з логічним мисленням, які є всебічно розвиненими, з творчим підходом до справи та здатністю до саморозвитку та самовдосконалення.

Актуальність теми наукового звіту підтверджується інтересом до даної проблематики в сучасній науці та, разом з тим, її недостатньою розробленістю. Дослідження питань, пов'язаних з даною тематикою, носить як теоретичну, так і практичну значимість.

Отже, **об'єктом дослідження у звіті є** реалізація закладами вищої освіти своїх функцій, позначених класиками «ідеї університету»: навчальної, дослідницької, соціокультурної.

Предметом дослідження є тексти місій українських університетів у контексті проголошення ними свого функціонального призначення.

Метою нашого дослідження є порівняльний контент-аналіз аналіз текстів місій закладів вищої освіти України.

В ході підготовки звіту авторами були використані такі методи дослідження:

– *теоретичні*: вивчення і аналіз психолого-педагогічної, філософської, соціологічної літератури з теми, її узагальнення;

– *емпіричні*: використані методи кількісного контентного аналізу – квантифікація тексту, збір емпіричних даних, їх узагальнення та математико-статистична обробка.

Наукова новизна звіту полягає в тому, що подібне дослідження текстів місій українських університетів проведено вперше в історії педагогічних, соціальних, філософських та міждисциплінарних досліджень.

Практичне значення одержаних у звіті результатів дослідження визначається тим, що його матеріали можуть бути використані для більш глибокого осмислення та вдосконалення текстової частини місій закладів вищої освіти з метою уточнення свого позиціонування на ринку освітніх послуг. Крім того, дані результати можна використовувати як хрестоматійні, довідкові та допоміжні у навчальному процесі, перш за все, магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Даний матеріал як довідковий може бути також корисним для використання у навчальному процесі спеціальностей за такими галузями знань: 01 Освіта, 05 Соціальні та поведінкові науки, 06 Журналістика, 11 Математика і статистика.

РОЗДІЛ 1. МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ОСМИСЛЕННЯ ІДЕЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

1.1. Осмислення ідеї університету як його місії

Слово «університет» у перекладі з латинської означає сукупність. Але ідея університету, яка існує в історії теоретичної думки, завжди містить у собі контексти, які не зводяться до однаковості професійної діяльності компонентів. Університет розглядається як спільність людей духовно та ідейно пов'язаних, які усвідомлюють свою особливість та виключну роль у суспільстві. Невипадково *ідея університету* осмислюється як *місія університету*.

Практика інституційного оформлення ідеї університету та теоретичне осмислення цього процесу виявляють в історичній ретроспективі стабільні проблеми, що залишаються важливими й сьогодні. Більше того, вони визначають не лише контекст, а й напрямок роздумів щодо університетського майбутнього.

Насамперед слід звернути увагу на те, що при впровадженні соціологічних понять в інші науки та в умовах широкого запровадження системного аналізу поняття «ідея університету» не поступилося своїм місцем більш «прагматичному» поняттю – «функції університету». Відповідно до гуманістичної традиції, яка впроваджує розуміння освіти як способу життєдіяльності, «другої природи» людини, при описі ідеї та завдань університету постійно використовуються поняття типу: атмосфера думки (Ньюмен), інтелігент духу (Ортега-і-Гассет), інтелектуальна совість (Ясперс), поле, смак (Бурдьє). Ідея університету, починаючи з Нового часу, мислиться у координатах належного, максимального, досконалого. Університет постає як безпосередня реалізація та впровадження освітнього ідеалу.

1.2. Університет поєднує в собі минуле, сьогодення та майбутнє

Реально функціонуючий інститут став концентрованим на створенні ідеального. Подібний гібрид з'являється через те, що суспільство потребує структури, що поєднує в собі три часи: минуле, сьогодення та майбутнє. Забезпечити єдність таких чинників, як наступність у культурі, успішна орієнтація людини в сучасному житті та її готовність увійти у завтрашній день, стало можливим завдяки об'єднанню в університеті трьох важливих соціальних систем: освіти, культури та науки. На університет покладається місія бути реалізатором досягнення сталого розвитку суспільства. У ситуації XIX – середини XX століть, коли з одного боку, різко наростали процеси диференціації, пов'язані з розвитком поділу праці та ідеологією індивідуалізму, а з іншого боку, зароджувалися процеси світової глобалізації, проблема стабільності суспільства усвідомлювалася як соціальна потреба. Оскільки ж інтелект входить у механізм еволюції, університет перетворюється на інститут, існуючий для задоволення цієї потреби.

Суперечливі характеристики соціальних процесів диференціації та інтеграції у розвитку ідеї університету проявляються у зіткненні різних традицій освіти. Вже у часи зародження європейських університетів проявлялися тенденції ліберальної та утилітарної освіти.

1.3. Утилітарна та ліберальна освіта

Утилітарна тенденція – це прагнення до професійної освіти, що виникло через необхідність реалізації потреби суспільної практики в добре підготовлених спеціалістах. Ця тенденція має цілком очевидну соціальну значимість. *Ліберальна тенденція* визначається складніше, оскільки в міру розвитку університетів вона зумовлюється дедалі більшими вимогами та очікуваннями суспільства щодо місії університету.

Ліберальна освіта вимагає прийняття цінності знання щодо його практичної користі. Вже в перших концепціях університету, розроблених

кардиналом Ньюменом (1801 – 1890 рр.) та німецьким гуманістом Гумбольдтом (1769 – 1859 рр.), розрізняються навчання та освіта [8, с. 28–33]. В університеті відбувається не просте нарощування знання, а інтелектуальний розвиток студентів за допомогою універсального навчання, вільної циркуляції думки та особистого спілкування. Зважаючи на наростаючу небезпеку панування технократичного типу мислення та дій без контролю совісті, в рамках цієї концепції поступово акцентується увага на проблемі гуманістичного виховання студентів. Тому цей напрямок іноді називають гуманістичним. Коли йдеться про методи освіти й перелік дисциплін, що вивчаються, ліберальний напрямок характеризується як класична, фундаментальна освіта.

У теоретичних викладках ідея двох тенденцій освіти має давню традицію. Так, у грецькій філософії стандарт «*bios theoretikos*» орієнтований на утвердження дозвілля та споглядання; навпроти, стандарт «*bios praktikos*» орієнтувався на соціальну корисність наукового знання та професійну підготовку. У рамках німецької класичної філософії освіта орієнтувалася на загальне, коли становлення одиничної людини розумілося як дотримання загального. Найбільш чітко ця ідея виражена Гегелем, який бачив у освіті шлях до набуття дистанції від безпосередніх бажань, особистих потреб та інтересів, шлях до утвердження себе як загального. Гегель ділив освіту на теоретичну і практичну, зазначаючи, що в теоретичну освіту «входить крім різноманіття та визначеності знань, а також загальності точок зору, що дозволяють судити про речі, вміння сприймати об'єкти в їхній вільній самостійності, без суб'єктивного інтересу, тоді як практична освіта вимагає щоб людина задовольняла свої природні потреби і потяги, виявляла розсудливість і дотримувалася тієї міри, яка лежить у межах їх необхідності, тобто необхідності самозбереження» (Огнев'юк В., 2015).

1.4. Багатофункціональність університету

Чисто ліберального чи утилітарного стандарту розвитку світової освітньої практики не існує. Реальний освітній процес розвивався між цими стандартними лініями на основі їх взаємовпливів, взаємодій та протиріч. Поєднання двох тенденцій знайшло своє вираження у практиці багатофункціональності університету. Сучасний університет має такі функції: навчальна, дослідницька, професійна, сервісна, культурна та гуманістична (Кремень В.Г., 2013). Національні університети віддають перевагу різним функціям. У США університетська система складається з багатопрофільних (навчання за магістерськими програмами) та найбільш престижних дослідницьких (навчання за докторськими програмами) університетів. Здавалося б, знайдено оптимальний варіант поєднання різних його функцій, і протистояння утилітарного та ліберального стандартів в освіті припинено. Сучасні технології викладання, досить тривалий час навчання індивідуальності, багатовікові традиції університетів дозволяють уникнути професійної обмеженості як викладачів, так і випускників університету. Проте проблема залишається, оскільки залишається побоювання, що можуть змінитися акценти: від «здобути професію в ході освіти», на – «формуватися, одержуючи професію». Багатовіковий досвід розвитку освіти наполягає на першому. Але з середини ХІХ ст. до освіти входить новий чинник – маси. Проблема двох тенденцій в освіті перекладається на новий рівень: масове та елітарне в університетській освіті. Саме через існування цієї проблеми освітня тематика тісно пов'язується з соціальними факторами, оскільки йдеться про наявність соціального тиску, що чиниться на університети.

1.5. Співвідношення елітарного та масового в освіті

На зорі свого розвитку вся освіта була елітарною. Чим вищим був ступінь у системі освіти, тим більш вибірково доступним було передбачуване нею знання. Т. Веблен пов'язував виникнення освіти з прагненням каст жерців закріпити своє привілейоване становище у

суспільстві (Шевченко Л.С., 2016). З моменту народження освіти як соціального інституту вона була механізмом та умовою відтворення класів. Це відбувалося до тих пір, поки процеси соціальних заворушень не привели до університетів маси. В результаті у вищій освіті залишалося своє суперзавдання – сформувати інтелектуальну еліту суспільства. Еліти інтелектуальна та соціальна переважно збігалися.

З початку ХХ ст. проблема елітарного та масового в освіті стає дуже болючою. Лейтмотивом її обговорення стало поняття обов'язку та відповідальності, незалежно від того, чи бачать автори загрозу ідеалу освіти з боку тиску мас або вважають його природним процесом соціальної еволюції. У своїй докторській дисертації «Про поділ суспільної праці», захищеної в 1893 р., Е. Дюркгейм висловлює оптимістичні надії у зв'язку з поширенням у суспільстві спеціалізації, яка, на його думку, найкраще соціалізує індивіда. Людина, що віддає себе цілком своїй справі, розвивається не вшир, а вглиб і «кожної миті чує поклик загальної солідарності, що виходить від тисяч обов'язків професійної моралі» (Кремень В.Г., 2013). Останнє зауваження багатозначне, бо з розвитком спеціалізації Дюркгейм пов'язує створення нової моральності, що обґрунтовує ідеал такого суспільства, де «всі співпрацюватимуть на благо всіх і кожного» (Кремень В.Г., 2013). Університет, що відповідає своїй місії, повинен формувати соціальну совість майбутнього фахівця та впливати на утворення всіх верств суспільства (Ясперс К., 2002).

1.6. Особливості освіти в раціональному суспільстві (за М. Вебером)

Вже на початку ХХ ст. М. Вебер констатує, що «у західному суспільстві (суспільстві певного типу раціональності) панує тип людини – професіонала, чия робота може бути завершеною та діловою лише в рамках спеціальної роботи» (Ясперс К., 2002). Але він також звертає увагу на те, що сучасне суспільство, не маючи справжніх пророків, породжує лжепророків, які впливають на маси, у тому числі на студентів, які

вимагають від викладача якостей вождя. Звертаючись до студентів Мюнхенського університету в 1918 р., М. Вебер наполягав на професійному обов'язку вчених та викладачів бути інтелектуально чесними та сумлінними (Кремень В.Г., 2013). «Обов'язок вченого-викладача – допомогти індивіду дати собі звіт у кінцевому розумінні своєї діяльності, сприяти здобуттю ясності, іншими словами, усвідомлення необхідності вибору коштів щодо цілей і вміння бачити наслідки своєї діяльності» (Кремень В.Г., 2013). В умовах, коли університети залучили до своїх лав маси, необхідно формувати у майбутніх учених, політиків, підприємців етику відповідальності, тобто ясне усвідомлення того, що «треба розплачуватися за (передбачувані) наслідки своїх дій» (Кремень В.Г., 2013)]. Себе вважати як інтелектуальну еліту університет зможе тоді, коли забезпечить свою незалежність від держави та академізм у викладанні. Під академізмом М. Вебер розуміє обов'язок викладачів відокремлювати факт від доцільності. Викладач не повинен насаджувати свої ідеали та переконання студентській аудиторії, тому вузька спеціалізація в освіті має позитивні результати як з точки зору концентрації зусиль дослідників щодо вивчення певної специфічної наукової проблеми, так і з точки зору забезпечення загальної світоглядної нейтральності викладання.

1.7. Погляд на освіту за К. Манхеймом та Т. Вебеленом

Інший погляд на академічну освіту висловив К. Манхейм. Якщо М. Вебер намагався запобігти впливу «пророків» на студентів, то К. Манхейм, який працював у часи, коли Німеччина переживала трагедію фашизму, вже бачив плоди діяльності великих та маленьких вождів. Він вважав, що спеціалізація, що нейтралізує інтерес до реальних проблем та шляхів їх вирішення, і об'єктивність, що виокремлює важливість самого факту тренування мозку, сприяли придушенню свідомості в освітніх класів (Кремень В.Г., 2013). Освіта, якщо вона ставить завданням підтримувати у нового покоління емоційну стабільність та духовну цілісність, має взаємодіяти з іншими стандартами та видами соціального контролю. Не

можна «врятувати автономію особистості, нехтуючи аналізом соціальних умов, у яких людина має жити і вижити» (Кремень В.Г., 2013).

Занепокоєння щодо збереження університету як центру відтворення інтелектуальної еліти висловлює і Т. Веблен. Але його цікавить не так тиск на університет з боку держави, як зростаючий вплив нових соціальних лідерів: інженерів, техніків, бізнесменів, які прагнуть звести вищі знання до рівня товару та предмета спекуляції. Ці лідери, не вміючи оцінити культурне та соціальне значення абстрактної тяги до знань і допитливості, ставлять на найважливіші місця в своїх оцінках міркування престижності та презентабельності університетів (Ясперс К., 2002). Тут Т. Веблен порушував проблему масової та елітарної освіти в тій же площині, що і Ортега-і-Гассет, який характеризував сучасний світ як світ «повсталого маси».

1.8. Формування «людини маси» за Ортега-і-Гассет

Оптимістичні сподівання Дюркгейма щодо масового виробництва спеціалістів, які забезпечують громадську солідарність, не справдилися. Ортега-і-Гассет, який написав свою роботу «Повстання мас» у 1930 р., вважає, що наслідки масового виробництва фахівців ще не усвідомлені. Традиційні соціальні еліти стали наповнюватися особистостями, тип яких можна охарактеризувати як «людина маси». Це людина, яка не визнає авторитетів, задоволена самою собою, прагне до спокійного комфортного життя. «Фахівця» не можна назвати освіченою людиною, оскільки він неосвічений у всьому, що не входить до його спеціальності. Але біда в тому, що «у всіх питаннях, йому не відомих, він поведеться не як людина, незнайома зі справою, але з авторитетом та амбіціями, властивими знавцю та фахівцю» (Ортега-и-Гассет Х., 2005). Риси «людини маси» досягають апогею саме у сучасних фахівців. Ця людина, «залишаючись масою, хоче зайняти місце еліти» (Ортега-и-Гассет Х., 2005). Людина ж еліти завжди відчуває внутрішню потребу звертатися до чогось вищого та присвятити цьому своє життя. Він висуває високі вимоги себе і відчуває свою

відповідальність перед суспільством. Тому центром університету, на думку Ортегі-і-Гассета, має стати факультет культури, який має формувати особистість, здатну протистояти натиску мас.

Проблема, сформульована іспанським філософом як претензії «людини маси», залишається актуальною. Якщо Ортега-і-Гассет зосереджує свою увагу на характеристиці типів особистості, сучасний французький соціолог П. Бурдьє знову актуалізує цю проблему в термінах класового відтворення.

1.9. Ідея класового відтворення в освіті за П. Бурдьє

П. Бурдьє зазначає, що у використанні освіти «існує ланцюгова реакція змін, деякого роду діалектика аукціонної надбавки» (Ясперс К., 2002). Групи, які є традиційними користувачами освіти, особливо вищої, стурбовані збереженням дистанції між собою та новими соціальними категоріями, які використовують освіту як базу для реконверсії. Ці протиріччя виступають чинниками інноваційних процесів, змушуючи тих, хто мав монополію на вищу освіту, вдаватися до «надзвичайно різних і надприродно винахідливих стратегій, метою яких є підтримка позиції» (Ясперс К., 2002). Планка освіченості може підніматися та опускатися залежно від того, як будуть складатися відносини між статусними очікуваннями, соціальним походженням та успіхами у навчанні у різних груп студентів. Університет постає полем боротьби як за ставки, матеріальне забезпечення, набір студентів, а й за «правду про університетський світ» (Ясперс К., 2002).

1.10. Освіта як засіб освоєння нових стилів життя (за поглядами сучасних соціологів)

Поряд із процесами боротьби між індивідами та групами за право встановлювати правила гри у структурі «університет», сучасні соціологи виявляють тенденцію до перетворення освіти на засіб освоєння нових стилів життя (Курбатов С., 2013). Поняття стилю покликане відобразити

нову структуру суспільства, засновану не скільки на вертикальній, а на горизонтальній класифікації. У суспільстві перестає бути стабільною та одноманітною шкала престижу професій, тому втрачається мотивуюча сила соціальної мобільності, а разом із цим змінюється соціальний зміст освіти.

Характерні для сучасного університету процеси – з одного боку боротьби, а з іншого – визначення стилю життя – можна розглядати як різноспрямовані процеси. Але в сукупності вони визначають два важливі моменти. По-перше, в обох процесах проявляється нова роль культури у суспільстві. Культура бере на себе роль агента, який структурує соціальну стратифікацію. По-друге, університет не має сьогодні цілісного, однозначно інтерпретованого методу, що має рівнозначну цінність в очах членів суспільства. З *Alma mater* він перетворюється на одну зі спільнот, що перебувають у стані транзиту. Університет стає сьогодні більше схожий на книгарню, в якій читач обирає книжки на свій смак, ніж на солідний конструкт для кола обраних. Чи це не означає, що університет перестає бути соціальним інститутом? Як зазначав Ю. Хабермас, «інституція зберігає свою здатність функціонувати доти, поки вона втілює в життя властиву їй ідею... У цьому сенсі університет повинен інституційно втілювати і мотиваційно забезпечувати канонічну життєву форму, яка взаємно поділяється його (суспільства) членами» (Пролеєв С., 2015). Досвід осмислення ідеї університету ясно показує, що університет є протиположним тим тенденціям у суспільстві, які загрожують його стабільності, з одного боку, та можливості розвитку, з іншого. Стосовно сучасних умов це означає, що університет має задовольнити потребу суспільства у формуванні нового типу професіонала: професіонала-енциклопедиста, здатного через сформовані цінності та набуті навички діяльності протистояти невпорядкованим процесам у суспільстві.

1.11. Ідея університету пов'язана з самою людською природою

Таким чином, в основі університету лежать певні принципи діяльності та розвитку. Університетська будівля стоїть на кількох опорах, що витримують все навантаження та забезпечують життєстійкість. Саме ці принципи, а не будь-що інше, повідомляють університету життєву силу, яка дозволила йому існувати вже понад вісім століть з моменту заснування Болонського закладу. Ідея університету так чи інакше зберігається і знову потрапляє в уми людей. Вона може передаватися як через матерію, так і нематеріально: у суворій архітектурі аудиторій, що вціліли, на сторінках неспалених книг, у спілкуванні між поколіннями. Ідея виживає та перемагає тому, що вона відповідає потребам людей. Зрештою, ідея університету тісно пов'язана з самою людською природою.

З часу перших європейських університетів – а коріння університету сягає античних шкіл мудрості, – він став найпоширенішою формою вищої освіти. Але освітою у вузькому, повсякденному розумінні цього слова функції університету не вичерпуються. Він покликаний формувати людину. Спеціалізація потрібна. Але ще потрібніша всебічність освіти, яка завжди дасть людині можливість бути не просто гвинтиком у механізмі, а творцем і громадянином. Перед університетом стоять найважливіші суспільні завдання. Він – школа вільного громадянина демократичного суспільства. Стан суспільства залежить від стану університетів.

Звичайно, перед університетом по його суті стоять не лише освітні та суспільні завдання. Як колиска універсального пошуку істини, він націлений на пізнання, яке не знає меж і границь. Як місце, де здобувають вищу освіту, університет має бути пронизаний переконанням у тому, що ще «вищої» освіти немає і бути не може.

1.12. Три основні принципи ідеї університету

В основі ідеї університету лежать три принципи: *свобода, універсальність та моральність* (Пролеєв С., 2015). Ці принципи

взаємопов'язані, їхнє практичне здійснення неможливе у відриві один від одного. Центральне місце належить принципу свободи.

Свобода – перша стаття університетської конституції – пронизує університетську будівлю. Вона знаходить своє втілення у всіх сутнісно характерних для університету відносинах. Свобода знаходить своє вираження у всіх сферах діяльності: у механізмі організації та управління, в освітньому процесі та у творчості.

Організована свобода не тотожна анархії. Університет, як будь-яка організована структура, характеризується наявністю відносин ієрархічного підпорядкування. Принципова, однак, первинність свободи стосовно елементів ієрархічного управління. Принцип свободи в університетському управлінні виявляється у його автономності та самоврядуванні. Загалом університет прагне ідеалу автономної самоврядної організації. Підтримання давніх традицій незалежності університетських корпорацій від міста та держави лише певною мірою можливе у звичайній для нашого часу ситуації фінансовій залежності університету від держави. Тим більше, необхідне відпрацювання механізмів, що дозволяють нейтралізувати наслідки такої залежності та зберегти автономність університетського управління. Університет за своєю природою демократичний: він має керуватися зсередини та знизу. Громадянами університету є його студенти та викладачі. Їхня воля легітимує саме існування університетської організації, повноваження його владних органів та осіб. Принцип свободи виявляється у широкій демократичності організаційної структури та автономії від зовнішнього тиску. Особливе місце посідає студентське самоврядування. Йдеться про внутрішню автономність студентського колективу. Студент природним чином залежить як від адміністрації, так і від професора. Необхідно цю природну залежність нейтралізувати сильним студентським самоврядуванням, щоб зберегти свободу у внутрішніх взаєминах.

Свобода в освітньому процесі – друга іпостась університетської свободи – може виражатися у визначенні викладачами змісту курсів, які вони читають, у створенні системи вибору студентами курсів, які вони вважають за потрібне відвідувати. Свобода передбачає розмивання рамок факультетів. Ці заходи в університетській освіті прямо протистоять діям, які здійснюються зі словами «начальство знає краще». Свобода передбачає наявність суб'єктів, здатних прийняти на себе відповідальність. Саме такими суб'єктами є професори та викладачі – люди, які присвятили себе роботі в університеті. Саме такими суб'єктами є і студенти, і помилкою буде вважати, що хтось інший може краще зрозуміти і вказати, що ж потрібно кожній конкретній людині в її власному житті. Кожен має право на вибір свого шляху. Звичайно, і тут свобода не тотожна анархії. Інтереси особистості повинні уживатися з інтересами та можливостями суспільства. Тому можливі певні обмеження та мінімальні стандарти, тобто створення певної системи стримувань та противаг. Йдеться, таким чином, про балансування особистої свободи та суспільних інтересів. У цьому разі при виникненні спірної ситуації пріоритет належить свободі.

Третя іпостась університетської свободи – свобода творчості – передбачає масу практичних заходів, що наповнюють її реальним змістом. Така свобода номінально гарантована. На рівні університету вона має на увазі створення умов для вільної творчості. Як приклад можна назвати регулярні оплачувані річні або семестрові відпустки, що дають можливість професорсько-викладацькому складу періодично цілком і повністю зосереджуватися на своїх дослідженнях. Необхідним є також забезпечення можливості публікацій результатів досліджень, оскільки лише за таких умов робота часто набуває сенсу. Таким чином, свобода творчості підлягає широкому трактуванню.

Свобода в університеті формується в ході здійснення тисячі заходів та реформ. Немає єдино правильного шляху і претензія на такий шлях навряд чи виправдана. Тим паче важливе орієнтування на маяк свободи. В

рамках багатьох конкуруючих моделей – наприклад, при призначенні професури довічно чи за терміновим контрактом – можлива реалізація вільних засад. З погляду ідеї університету важливий не так конкретний вибір тієї чи іншої моделі, як послідовне проведення принципів у життя. *Принцип універсальності* видається очевидним. Сама характеристика універсальності університету є, по суті, тавтологією. Проте практика вказує на серйозну небезпеку поверхневого трактування універсальності. Здійснення принципу універсальності не може бути забезпечене простим розширенням «номенклатури» курсів, що викладаються, наявних факультетів та спеціальностей. Завданням університету є надання можливості для створення в першу чергу інтелігентних людей з широким кругозором та гуманістичною освітою. Незалежно від формально одержуваної спеціальності людина не повинна бути замкнена в її вузькому світі. Універсальність передбачає відкритість до суспільства та широкого світу.

Необхідна відкритість як в освітньому процесі, так і в науковому пошуку. Вона проявляється, наприклад, у створенні атмосфери наукових дискусій та вільних обговорень. Формальні організаційні рамки не повинні бути на заваді на шляху до істини. Університет може і має стати рідним будинком міждисциплінарних досліджень. За своєю ідеєю університет – природне місце для здійснення міждисциплінарного, всеосяжного пошуку.

Ідея університету буде нічим без третього свого стовпа, *моральності*. Університету належить провідна роль суспільстві. Він як школа, або лабораторія суспільних процесів, схожий на лакмусовий папірець стану суспільства. Загалом негативні аспекти у суспільному розвитку неминуче виявляються у стінах університету. Відродження, реформи починаються також тут. Осмислення того, що відбувається, формулювання проблем, пошук шляхів їх подолання є одним із завдань університету. Університет першим має проводити відповідні зміни у самому собі з метою виховання нового покоління та реформи суспільства загалом. Не тільки стан

суспільства впливає на університет як його частину, а й стан моральності внутрішнього університетського гуртожитку багато в чому визначає перебіг суспільних процесів. Борг університетської громади полягає у постійному прагненні моральної чистоти. Йдеться не про досягнення морального ідеалу протягом однієї п'ятирічки, а про постійну боротьбу, постійне прагнення втілення в життя моральних принципів.

1.13. Взаємозв'язок принципів, що формують ідею університету

Усі три принципи, що формують ідею університету, тісно взаємопов'язані. Без свободи немислима універсальність, а відсутність універсального принципу обмежує свободу освіти та творчості. Тільки вільне суспільство може бути по-справжньому моральним. З іншого боку, одним із моральних принципів є визнання в іншій людині кінцевої мети, а не лише кошти, а також її права на максимальний обсяг свобод, сумісний із таким самим обсягом свобод для всіх. Три принципи ідеї університету взаємозалежні. Не можна виділити головний з них, але можна виділити центральний: ним є принцип свободи, що пронизує структуру університету та формує його дух.

Англосаксонська модель коледжів та модель німецьких університетів з реформи Гумбольдта орієнтуються на принципи свободи, універсальності та моральності та прагнуть здійснення ідеї університету. Вибір моделі розвитку стає важливим питанням кожного окремо взятого університету. Але ще важливішим є орієнтація на маяки принципів, що становлять спрямовану у майбутнє ідею університету.

У пострадянській вищій школі закріплено правову диференціацію вишів на інститути, академії та університети. Проте нечасто обговорюється питання відповідності правового статусу університету його культурно-історичному значенню. Разом з тим у сучасному культурному менталітеті українських громадян лише небагато університетів позиціонуються як справді першокласні виші: Київський національний університет ім.

Т. Шевченка, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», ряд університетів у регіонах: Львівський, Харківський, Одеський, Сумський, Чернівецький та ін.

Іншими словами, заклад вищої освіти, який називається університетом «за правом закону», чи є таким за «правом культури»? Чи може бути «університет друку», «технологічний університет», «аграрний університет» тощо? Здається, що відповідь на це питання неможлива без звернення до розвитку ідеї університету.

1.14. Ідея університету в творах класиків зарубіжжя

Початок дискусії щодо такої ідеї було покладено Джоном Ньюменом у циклі лекцій «Ідея університету» (1873) (Ньюмен Дж. Г., 2006). Однак концептуальні основи університетської освіти ще раніше були сформульовані та втілені в життя німецьким енциклопедистом та реформатором Берлінського університету В. Гумбольдтом (Гумбольдт К.В., 2000). Серед авторів публікацій на цю тему, які вже були згадані вище текстом, – Ф. Ніцше, Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, А.М. Уайтхед та багато інших. В результаті сформувалися суттєві відмінності у змісті ідеї університету.

Дж. Г. Ньюмен у праці «Idea of a University» (1873 р.) зазначав: «Університет – місце, де навчають універсального знання... У того, хто весь день зайнятий передачею вже відомого, навряд чи залишаться час або сили для отримання нового знання... Завдання університету полягає в тому, щоб інтелектуальна культура стала сферою його діяльності, його завдання – формування інтелекту» (Ньюмен Дж. Г., 2006).

Ортега-і-Гассет в праці «Mission de la Universidad» (Ортега-і-Гассет Х., 2005) вважав, що первинна функція університету – оволодіння фундаментальними з точки зору культури дисциплінами. Ідеальний університет, де головний факультет – факультет культури, покликаний знайомити студентів із культурними традиціями минулого на основі аналізу конкретних історичних умов, які сформували ці традиції. Звичайна людина

має стати гарним професіоналом і зовсім не обов'язково для нього бути вченим. Тому наукові дослідження не входять до основних функцій університету (Ортега-и-Гассет Х., 2005).

Карл Ясперс («Die Idee der Universitat», 1949 р.) (Ясперс К., 2002) за Гумбольдтом підкреслив дослідницьку функцію університету. Університет – це школа, але школа особливого роду. Дослідження є найпершим завданням університету. Друге завдання – навчання, оскільки знання істини треба передавати. У свою чергу, дослідження та навчання забезпечують розвиток інтелектуальної культури. Отже, завдання університету потрібне: дослідження, передача знання (освіта) та культура. «Університет – це місце, де культивується самосвідомість епохи» (Ясперс К., 2002).

У представлених позиціях сконцентровані три найважливіші підходи до ідеї університету: так, Ньюмен пов'язаний з ліберальним перебігом в університетській освіті в його специфічному британському розумінні; Ортега-и-Гассет – з іспанським просвітницьким тлумаченням університету; К. Ясперс (як і Гумбольдт) належить до німецької університетської традиції, яка трактує триєдину: наукову, навчальну та культурну – місію університету.

1.15. Ідея університету в творах вітчизняних вчених

Саме ця позиція найближча до української ідеї університету. В.І. Вернадський вважав університет центром національної культури – «вища школа має культивувати і найвище знання». Друга характеристика закладу вищої освіти – свобода думки – «відсутність зовнішнього примусу». Третя виділена ним характеристика – громадське служіння.

Представники сучасної вітчизняної університетської громадськості особливо наголошують на культуротворчій, цивілізаційній, навіть націоутворюючій ролі університету: університети «ніколи не вмирають, – підкреслював у свій час багаторічний ректор Київського національного університету В.В. Скопенко, – оскільки є передусім породженням і

втіленням духу та інтелекту своєї нації. Тому університети і є в цивілізованих країнах національним надбанням» (Кремень В.Г., 2013).

Існує стрижневе протиріччя, що у сучасних умовах найважливішим джерелом розвитку вищої освіти є протиріччя між класичним типом освіти та вимогами сучасного суспільства. Його розв'язання пов'язане з багатьма інноваціями, як у змісті університетської освіти, так і в його методиках та методології. Низка важливих, але досить спірних інновацій сформована в рамках Болонського процесу. «Болонська ідея» відображає ту тенденцію, що сформується нині, що суспільству вигідно масове виробництво насамперед професіоналів – фахівців у конкретній вузькій сфері діяльності, і виробництво досить економічне. Але економія такого роду значною мірою досягається за рахунок втрати традиційних функцій університетської освіти.

1.16. Так у чому ж основа ідеї університету (проміжні висновки)?

Однак, за всіх істотних змін, на наш погляд, університет може зберегти свій культурологічний статус лише за умови, що він зберігає свою найважливішу – культуротворчу – функцію. Це означає, зокрема, що:

- університети виступають центрами відтворення та розвитку національної культури;
- університети виступають центрами інтелектуальної активності нації та задають генераторами її соціального інтелекту;
- з огляду на це університет – не лише освітній, а й науковий центр, що веде фундаментальні наукові дослідження,
- в університеті розвинені насамперед і представлені найбільш широко міждисциплінарні дослідження [4].

Отже, ідея університету – ідея людини, що розвивається. Саме тому ідея університету не може бути незмінною. Її зміст змінюється із розвитком самої культури. Тому є справедливим включення до системи характеристик сучасного університету концепції інноваційної освіти та

наукової діяльності. А в свою чергу реалізація культурологічної функції університету передбачає забезпечення наступності культурних традицій. Тому тенденція інноваційності у системі університетської освіти має доповнюватися відомим духом здорового консерватизму.

1.17. Функції школи та освіти загалом

Освіта – це навчання, просвітництво; сукупність знань, здобутих спеціальним навчанням (Кремень В.Г., 2013). На організації навчання спеціалізуються шкільні, дошкільні та вищі навчальні заклади, а також різні суб'єкти, що впливають на процес розвитку та навчання особистості. «Школа» – це грецьке слово, що означає «зайнятість», «дозвілля» (Кремень В.Г., 2013). У системі освіти молода особа перебуває близько п'ятої частини століття під контролем педагогів, вихователів у навчальний та у позанавчальний час. Тому ставиться завдання саме освіті формувати законослухняних громадян, які відносяться з повагою до норм, традицій, владних інституцій. Щоправда, щодо цього є й інші точки зору. У 1971 р. у США вийшла книга Івана Ілліха «Суспільство, що відмовилося від освіти». Автор запропонував скасувати обов'язкове навчання, заборонити запитувати документи про освіту під час прийому на роботу. На його думку, школа не розвиває дитину, а готує деталі для громадського автомобіля, пригнічує особистість. Цим було поставлено питання про реформацію освіти та її обмеження: що правильного в системі освіти і як ця система повинна сприяти розвитку індустріального суспільства. Тобто слід було визначити і чітко розмежувати функції системи освіти.

Цьому питанню приділяли значну увагу Еміль Дюркгейм, Макс Вебер, Герберт Спенсер. На думку Еміля Дюркгейма основною функцією освіти є передача цінностей панівної культури. На думку Макса Вебера соціальні функції освіти пов'язані з економічними, політичними процесами, які у суспільстві проходять на цьому етапі.

На сьогоднішньому етапі входження до європейського простору, підписання Болонського договору, впровадження компетентнісних

цінностей в освіту, розвиток навчальних закладів інноваційного типу вимагає нового підходу до феномену освіти, а перш ніж знайти нові організаційні форми навчання та виховання, оновити зміст навчально-виховного процесу слід виділити функції освіти та їх роль у сучасному суспільстві.

1.18. Що зумовлює необхідність виникнення соціальних інститутів?

Об'єктивним чинником, що зумовлює необхідність виникнення соціальних інститутів, виступає суспільний розподіл праці, що породжує потребу у тому чи іншому соціальному інституті і яка реалізується у процесі усвідомленої цілеспрямованої діяльності.

Соціальні інститути виникають у суспільстві як великі незаплановані продукти соціального життя. Люди в соціальних групах намагаються реалізувати свої потреби спільно та шукають для цього різні способи. У ході суспільної практики вони знаходять деякі прийнятні зразки, шаблони поведінки, які поступово через повторення та оцінку перетворюють на стандартизовані звичаї та звички. Через деякий час ці шаблони та зразки поведінки підтримуються громадською думкою, приймаються та узаконюються. На основі цього розробляється система правил. Іноді члени суспільства або соціальної групи можуть збирати, систематизувати та давати легальне підтвердження цим практичним навичкам та зразкам, внаслідок чого інститути змінюються та розвиваються.

Виходячи з цього, інституціоналізація є процес визначення та закріплення соціальних норм, правил, статусів і ролей, приведення їх у систему, яка здатна діяти у напрямі задоволення деякої суспільної потреби.

Інституціоналізація – це заміна спонтанної та експериментальної поведінки на передбачувану поведінку, яка очікується, моделюється, регулюється.

1.19. Що таке соціальний інститут?

На ранніх етапах розвитку людства освіта існувала як вид діяльності та здійснювалася безпосередньо у процесі виконання трудових та соціальних зобов'язань. З іншого боку, мова сприяла накопиченню все більшої кількості знань, кількість яких збільшувалася в геометричній прогресії, і передачі їх на різних соціальних рівнях представниками суспільства, які безпосередньо не були зайняті в даній галузі діяльності. Знання збільшувалися та потребували систематизації для повноцінної передачі від покоління до покоління і між верствами суспільства. Цим почав займатися відповідний соціальний інститут; наука, навчання та виховання перетворилися на ще один із видів діяльності.

Соціальний інститут – це організована система зв'язків та соціальних норм, яка поєднує значні суспільні цінності та процедури, що задовольняють основним потребам суспільства.

Поняття соціального інституту запровадив Герберт Спенсер. На його думку, соціальний інститут у суспільстві виконує функцію регулювання соціальних процесів та явищ з нагоди збереження стабільності між ними. Т. Веблен, Ж. Ренар, Р. Хейлброннер розглянули соціальні інститути як групи людей, об'єднаних спільною ідеєю, почуттям солідарності тощо для виконання будь-якої функції. Потім поняття це перетворюється на систему норм, що регулюють поведінку людей чи системи соціальних ролей: поведінки та соціальних відносин. «Асоціація – це організована група людей, тоді як інститут – організована система поведінки чи, інакше кажучи, організована система соціальних відносин, куди входять загальні цінності та процедури, що відповідають загальним потребам суспільства» (Ясперс К., 2002). Становлення соціальних інститутів нерозривно пов'язане з процесом поділу праці та диференціацією чуттєво-предметної діяльності (удосконалення мови, наприклад). Саме координація спільних зусиль породжує інститут суспільства. Тому інституалізація має за мету як

вироблення правил, соціальних норм, які забезпечують процес діяльності, так і створення певних організацій, у яких здійснюється діяльність.

Отже, інститут – це своєрідна форма людської діяльності, що ґрунтується на чітко розробленій ідеології, системі правил і норм, а також розвиненому соціальному контролю над їх виконанням. Інституційна діяльність здійснюється людьми, організованими у групи чи асоціації, де проведено поділ на статуси та ролі відповідно до потреб цієї соціальної групи чи суспільства в цілому. Інститути, таким чином, підтримують соціальні структури та порядок у суспільстві.

1.20. Освіта як соціальна підсистема

Освіта є соціальною підсистемою, що має власну структуру. Як її основні елементи можна виділити навчально-виховні установи як соціальні організації, соціальні спільноти (педагоги та учні), навчальний процес як вид соціокультурної діяльності, а також: наявність об'єктивного статусу людей у певній сфері діяльності, сукупність ролей, що виконуються людьми, асоційованих у рамках даного соціального інституту (якщо статус визначається об'єктивними потребами, то соціальна роль виступає як процес його реалізації), наявність соціальної норми, яка виражає міру, за допомогою якої визначається стандарт поведінки людей, оцінюється їхня діяльність та визначаються санкції. Але й соціальні норми є умовами вибору рольової поведінки та спосіб її виміру (заохочення та осуд); вони організовують і регулюють діяльність людей та його взаємини у межах єдиного соціального інституту.

Освіта як інститут визначається двома аспектами – соціальним та культурним, – перший відображає структурний бік соціального інституту, другий – його функціональний бік, певний спосіб його діяльності. Їхня взаємодія зумовлює розвиток та самозбереження інституту. Зупинимось докладніше на характеристиці саме функціонального боку.

1.21. Функції та дисфункції освіти

Функція (від лат. – виконання, здійснення) – призначення або роль, яку виконує певний соціальний інститут або процес по відношенню до цілого (Zayachuk, Y., & Kovalska, O., 2020). Функція соціального інституту – це користь, яку він приносить суспільству, тобто, це сукупність розв'язуваних завдань, досягнутих цілей, послуг.

Якщо інститут, крім користі, завдає суспільству шкоди, то таку дію називають дисфункцією. Про інститут говорять, що він має дисфункцію, коли деякі з наслідків його діяльності перешкоджають здійсненню іншої соціальної діяльності чи іншого інституту. Або, як визначає дисфункцію соціологічний словник, це «будь-яка соціальна діяльність, що робить негативний внесок у підтримку ефективної діяльності соціальної системи». Тому діяльність соціального інституту сприймається як функція, якщо вона сприяє збереженню стабільності та інтеграції суспільства.

Функції та дисфункції соціальних інститутів бувають явними, якщо вони чітко виражені, всіма визнаються і цілком очевидні, або латентними, якщо вони приховані та залишаються неусвідомленими для учасників соціальної системи. Явні функції інститутів є очікуваними та необхідними. Вони формуються та декларуються у кодексах та закріплені в системі статусів та ролей. Латентні функції виступають ненавмисним результатом діяльності інститутів або осіб, які їх представляють. Явні функції свідчать, чого хотіли добитися люди у межах тієї чи іншої інституту, а латентні фіксують, що з цього вийшло. До явних функцій школи як інституту освіти належать: набуття грамотності та атестату зрілості, підготовка до навчання у виші, навчання професійних ролей, засвоєння базисних цінностей суспільства. Але інститут, школа має також і приховані функції: набуття певного соціального статусу, який дозволить піднятися випускнику на сходинку вище неписьменного однолітка, зав'язування міцних дружніх шкільних зв'язків, підтримка випускників у момент їх вступу на ринок праці. Не кажучи вже про цілу низку таких латентних функцій, як формування

взаємодії класної кімнати, прихованого навчального плану та учнівських субкультур. Явними, тобто, доволі очевидними, функціями інституту вищої освіти можна вважати підготовку молоді до освоєння різних спеціальних ролей та засвоєння панівних у суспільстві ціннісних стандартів, моралі та ідеології, а неявними – закріплення соціальної нерівності між індивідами, що мають вищу освіту.

1.21. Функції освіти (підходи до визначення)

Функції бувають притаманні різним інститутам суспільства. Отже, першою і найважливішою місією будь-якого соціального інституту є задоволення найважливіших життєвих потреб суспільства, тобто того, без чого суспільство не може існувати як таке. Одним з перших вказав на цей зв'язок Е. Дюркгейм: «Питати, яка функція поділу праці, це означає дослідити, якій потребі вона відповідає» (Ясперс К., 2002).

Список універсальних, тобто, властивих всім інститутам функцій можна продовжити, включивши до нього функцію закріплення та відтворення суспільних відносин, регулятивну, інтегративну, трансляційну та комунікативну функції. Але це функції, властиві всім інститутам.

У існуючій науковій літературі мають місце різні точки зору щодо змісту функцій освіти та їх систематизації. Деякі дослідники беруть за основу результат впливу системи освіти на особистість і тому називають такі їхні види, як соціалізація особистості, забезпечення її відповідними знаннями та навичками та багато інших. Приміром, Л.М. Коган виділяє трансляцію знань та соціального досвіду від покоління до покоління (трансляційна), ціннісно орієнтовну, гуманістичну (людиноутворюючу), адаптаційну. Інші ж дослідники своїм поглядом охоплюють роль освіти у структурі нашого суспільства, а тому виділяють функції, створені задля реалізації соціальних програм у межах спільнот і суспільства. П.О. Кенкманн виділяє такі функції: соціальну (відтворення соціальної структури суспільства), професійну (підготовка членів суспільства до виконання певної професійної діяльності), гуманістичну (передача знань і культури новим поколінням),

ідеологічну (формування у підростаючого покоління ідейної спрямованості, життєвої позиції). В.Т. Лисовський крім вказаних вище виділяє ще й моральну, спрямовану на освоєння норм моралі, і політичну, що полягає у вихованні політичної культури, вмінні аналізувати. Третя когорта дослідників називає функції, що впливають на економіку, соціальну структуру, духовну культуру суспільства загалом. В основному вони виділяють економічну, яка ще називається професійно-економічною або професійно-освітньою, та соціальну. Безліч дослідників виділяють безліч функцій, і як правило, до вже існуючих приписують за своїм баченням нові, а насправді старі, але об'єднані або інакше названі. Наприклад, А.В. Кооп крім економічної та соціальної виділяє ще культурно-гуманістичну, а Ф.Р. Філіпів – гуманістичну, політико-виховну та культурно-виховну функції.

1.22. Функції освіти (класифікація)

Загалом основні функції освіти можна умовно поділити на

- соціально-культурні, спрямовані на розвиток духовного життя суспільства, де вищій школі належить вирішальна роль, бо вона не лише безпосередньо впливає на формування особистості, а й закладає почуття соціальної відповідальності, дозволяє зберегти, розвинути, транслювати духовна спадщина.
- соціально-економічні, пов'язані з формуванням та розвитком інтелектуального, науково-технічного та кадрового потенціалу суспільства, із соціальною стратифікацією;
- соціально-політичні, реалізація яких дозволяє забезпечити безпеку суспільства у найширшому її розумінні, соціальний контроль, соціальну мобільність, сталий розвиток суспільства, його інтернаціоналізацію та доступність до загальноцивілізаційних процесів.

При цьому необхідно відзначити, що взаємодія та переплетення вищезгаданих функцій є досить високою.

1.23. Функції освіти – гуманістична функція

Гуманістична (людиноутворююча) функція освітніх інститутів проявляється у єдності протилежних, але органічно пов'язаних процесів: соціалізації та індивідуалізації особистості. У процесі соціалізації людина засвоює суспільні відносини, перетворює у внутрішню сутність власної особистості, на власні соціальні якості. Тим не менше, це відбувається індивідуально для кожної людини. Тому освіта – це особливий соціальний інститут, який забезпечує соціалізацію і водночас набуття особистістю індивідуальних якостей.

Зв'язок освіти з усіма сферами життя реалізується безпосередньо через особистість, включену до економічних, політичних, духовних, інших соціальних зв'язків. Освіта є єдиною спеціалізованою підсистемою суспільства, цільова функція якої збігається з метою суспільства.

Якщо різні сфери та галузі господарства виробляють певну матеріальну та духовну продукцію, а також послуги для людини, то система освіти «виготовляє» саму людину, впливаючи на її інтелектуальний, моральний, естетичний та фізичний розвиток.

Гуманізація – об'єктивна потреба у суспільному розвитку, основний вектор якого – спрямованість на людину. Глобальний технократизм як спосіб мислення та принцип діяльності індустріального суспільства дегуманізує соціальні відносини, у такому суспільстві людина перетворюється на робочий механізм.

На жаль, в даний час ситуація в цьому плані не покращилася, доводиться говорити про наростання дегуманізації суспільства як реальний процес, де втратилася вже й цінність праці. Розглядаючи гуманістичну функцію, слід зазначити, що з найбільшою повнотою гуманістична функція покликана реалізовуватися у системі дошкільного виховання й у загальноосвітній школі, причому найбільшою мірою – у молодших класах. Саме тут закладаються засади інтелектуального, морального, фізичного потенціалу особистості. Як свідчать останні

дослідження психологів та генетиків, інтелект людини на 90% сформовано вже до 9-річного віку. На жаль, саме ці ланки в самій системі освіти розглядаються як не основні, а на перший план (за значущістю, фінансуванням тощо) виходять професійна, середня та вища освіта.

1.24. Функції освіти – функція генерування, збереження культури суспільства

Освіта в кінцевому підсумку визначає позицію людини в суспільстві, її можливості, цілі, що досягаються в суспільстві та способи винагороди за працю, саму працю, світогляд і т.д.

Трансляція та поширення культури в суспільстві полягає в тому, що за допомогою інституту освіти відбувається передача від покоління до покоління цінностей культури, які розуміються в найширшому значенні слова (наукові знання, досягнення в галузі мистецтва, моральні цінності та норми, правила поведінки, досвід та навички, притаманні різним професіям і т.п.). Протягом усієї історії людства освіта була основним джерелом знань, інструментом освіти суспільства. Також не слід забувати про те, що культура кожного народу має свої національно-етнічні особливості, а отже, система освіти відіграє виключно важливу роль у підтримці та збереженні національної культури, її неповторних та унікальних рис, долучаючись до яких, індивід стає носієм національної свідомості та національної психології. Звідси випливає така функція освіти як генерування, збереження культури суспільства.

Освіта надає знання технологічності, конструктивних форм, завдяки яким стає можливим його систематизувати, компонувати, транслювати та накопичувати у зростаючих обсягах. Передача знання та досвіду стає динамічною, масовою, відкритою.

Інновація у сфері культури здійснюється через освіту вибірково. Громадська система освіти транслює лише частину інновацій, досягнутих у культурі. Приймаються інновації з русла домінантної культури, що не несуть небезпеки для цілісності даної соціальної організації (стабільності її

управлінських структур). Щодо інших інновацій, навіть прогресивних, система освіти може бути своєрідним заслоном.

1.25. Функції освіти – формування та відтворення суспільного інтелекту

Формування та відтворення суспільного інтелекту (менталітету, певних галузей та соціальних технологій інтелектуальної діяльності) включає положення, сформульовані ще Дюркгеймом: поширення суттєвих знань через навчання, прищеплення індивідам пізнавальних навичок. Система освіти стала багатогалузевим комплексом, її мета – не просто передача знань та розвиток особистості, а й інтелектуальний супровід розвитку суспільства. Світові лідери прагнуть контролювати освітні комплекси у різних зонах світу, передаючи свої освітні технології чи інші моделі спеціально розроблених для інших країн.

1.26. Функції освіти – виховна функція

Вища освіта формує у молодого покоління установки, ціннісні орієнтації, життєві ідеали, які панують у суспільстві. Завдяки цьому молодь долучається до життя суспільства, соціалізується та інтегрується в соціальну систему. Навчання мови, історії рідного краю, літератури, принципів моралі та моральності є передумовою для формування у молодого покоління системи цінностей, завдяки чому люди вчаться розуміти інших людей і себе, стають свідомими громадянами країни. Зміст здійснюваного системою освіти процесу соціалізації та дітей значною мірою залежить від панівних у суспільстві ціннісних стандартів, моралі, релігії, ідеології.

Виховна функція освіти полягає у забезпеченні процесів соціалізації особистості та її громадянського становлення, передачі новим поколінням вітчизняного та світового культурно-історичного досвіду. Українська школа має виховувати у громадян високу державну гідність, чесність та шляхетність перед Батьківщиною.

1.27. Функції освіти – навчальна функція

Навчальна функція освіти полягає у забезпеченні процесу оволодіння людиною знаннями, навичками та вміннями в рамках навчальних закладів та різних сфер життєдіяльності суспільства.

Вище описані функції освіти являють собою складові такої функції освіти, як соціалізація особистості, особливо молоді, та її інтеграція в суспільство. Саме освітні установи (і не лише вони) готують певні навички у людини для виконання нею певної соціальної ролі за певного статусу.

1.28. Функції освіти – відтворення професійно-освітнього складу населення

Гомогенізація суспільства через організовану соціалізацію індивідів – прищеплення подібних соціальних показників заради цілісності суспільства.

З кількісного погляду система освіти відповідає за відтворення професійно-освітнього складу населення. Його продуктивність та інноваційна активність дещо підвищується зі зростанням загальної освіти. Перевищення освітнього рівня вимогами робочого місця грає позитивну роль на виробництві, створює резерв творчого потенціалу особистості, кваліфікаційного і соціального просування людини. Ця ж обставина посилює протиріччя між домаганнями володаря надмірної освіти та очікуваннями оточуючих людей.

Освіта може привносити до матеріальних потреб людей раціональні стандарти, сприяти становленню ресурсозберігаючої економіки, і навіть стабільного і сприятливого середовища людини. В умовах ринку така функція протистоїть інтересам бізнесу, хоча вона й більшою мірою відповідає національним інтересам.

Як відомо, найвигідніше вкладення капіталу – це вкладення в освіту.

Освіта сприяє внутрішньому розподілу економічних та інших ресурсів. Забезпечуються ресурсами такі напрями діяльності, які спрямовані на освіту та на «позаосвітній» простір (матеріальна допомога учням,

підтримка комерційних, дослідницьких, конструкторських та інших структур).

Соціальна селекція – одна з найважливіших функцій інституту формальної освіти. Вона безпосередньо впливає із гуманістичної функції. Структура освітнього процесу влаштована таким чином, що вона дає можливість вже на початкових етапах здійснити диференційований підхід до учнів (змінити профіль навчання для учнів і студентів, які не справляються, заохочувати талановитих і здібних). У низці країн, зокрема й у нашій країні, існують спеціальні освітні програми для творчо обдарованої молоді, навчальна праця якої неодмінно заохочується, а задля максимального розвитку їх задатків створюються сприятливі умови. У суспільстві пошук та виховання талановитої молоді зводиться у ранг державної політики у сфері освіти, оскільки бурхливий розвиток науки й технічного прогресу у багатьох інших галузях потребує постійного припливу талановитої молоді.

Процес селекції, відбору найбільш здатних до навчання учнів здійснюється сучасною школою як би автоматично, оскільки сама внутрішня мікроструктура освіти якраз і має своїм головним завданням відбір та диференціацію молоді не лише за здібностями та талантами, а й відповідно до індивідуальних інтересів, можливостей, за їх ціннісними орієнтаціями. Після обов'язкової дев'ятирічної освіти значна частина молоді вступає на навчання до технічних училищ, інші продовжують навчання в загальноосвітній школі, і частина її випускників вступають до вишів. Після закінчення закладів вищої освіти одні розпочинають трудову діяльність у народному господарстві, інші вступають до аспірантури, роблять наукову кар'єру.

1.29. Функції освіти – визначення статусу особистості

З точки зору соціології надзвичайно важливими є наслідки здійснюваного інститутом освіти процесу селекції, оскільки його кінцевим результатом (коли різні групи молоді завершують освіту в різних

навчальних закладах) є розміщення людей за різними позиціями у соціальній структурі суспільства. За допомогою цього досягається відтворення та оновлення соціальної структури суспільства, без чого неможливе нормальне функціонування останнього. Інша важлива сторона процесу соціального розміщення у тому, що він запускає механізм соціальної мобільності; здобуття професії, зайняття соціальної позиції у структурі тієї чи іншої організації та, як правило, відкриває для багатьох людей шлях професійної кар'єри, просування сходами посадових ієрархій та владних повноважень. Система освіти, головним чином вищої, у сучасному індустріальному суспільстві служить найважливішим каналом соціальної мобільності, бо без диплома ВНЗ неможливо отримати престижну і високооплачувану роботу. Рівень освіти, поряд з владою, власністю та доходом є найважливішим показником соціального статусу людини у суспільстві. Отже, наступна функція – визначення статусу особистості.

Освіта має функцію відтворення тих соціальних класів, груп і верств, належність яких обумовлена освітніми сертифікатами. Освітні установи дають індивідам різну освіту, що є умовою заняття відповідних місць у системах поділу праці (та соціальної стратифікації).

В міру того, як у суспільстві дедалі більша кількість досяжних статусів обумовлена освітою, дедалі більш зримою стає і така функція освіти, як активізація соціальних переміщень.

1.30. Функції освіти – функція соціальної та культурної зміни

Функція соціальної та культурної зміни виявляється у створенні основи знань для подальшої неперервної освіти. Реалізується у процесі наукових досліджень, наукових досягнень та відкриттів, що проводяться у стінах вищих навчальних закладів, спеціалізацією різних видів педагогічної діяльності, стандартизацією навчального процесу.

1.31. Інші функції освіти

Функція **забезпечення профорієнтаційної роботи з молоддю** полягає у формуванні більш компетентного складу випускників та кваліфікованих робітників.

Розрізняють також **функції освіти у соціально-політичній сфері**. Формування особистості – один із життєво важливих інтересів держави та груп, тому обов'язковим компонентом освіти є правові норми та політичні цінності, що відображають політичні інтереси груп, які диктують напрямок розвитку в даному суспільстві та прагнуть контролю над школою.

Функція освіти виявляється у **наданні освітнім спільнотам прийнятних (розділених) правових і політичних цінностей та норм**. Будь-який політичний устрій починається з того, що бореться за стару школу або створює нову. У цьому сенсі формальна освіта забезпечує заохочення законослухняної правової та політичної поведінки, а також відтворення державної (домінантної) ідеології. Так школа здійснює сприяння патріотизму.

Перетворення світу з біполярного на однополярний призвело до виділення функції **забезпечення національної безпеки**. Справжня безпека з урахуванням прогресу світової цивілізації визначається рівнем розвитку людських ресурсів як передумови створення її наукового, економічного, соціокультурного і духовного потенціалу.

Окремо від такої умовної класифікації стоять інші функції – **заміщення батьків, соціальна підтримка учнів на період перебування їх у стінах навчального закладу**. У виконанні цих функцій освіта та особливо допрофесійна школа відтворює культурні стереотипи та рольову диференціацію, властиві сім'ї. Формування освітніх спільнот, пов'язаних участю в освітніх процесах та ціннісним ставленням до освіти, та їх відтворення, що складаються з таких основних елементів: керівники та організатори освіти, педагоги та учні.

Розглянемо інші функції. Основні тенденції у розвитку освіти у світі визначаються колективною волею держав, які підписали Загальну декларацію прав людини. Задоволення інтересів особистості, як найвища гуманістична функція освіти, покладено в основі пропозицій Асоціації університетів ЮНЕСКО. Гуманістична функція має отримати свій розвиток саме в той період, коли багато держав вийшли з під влади тоталітарного режиму. Економічний підхід (як ідеологічний постулат) істотно деформує реалізацію властивих освіті функцій, і реальну освітню політику. Цей підхід пов'язує освіту лише з її **соціально-економічною функцією – обслуговуванням сфери виробництва та соціально-культурної інфраструктури професійними працівниками різного рівня кваліфікації**. Але в умовах кардинальних змін у світі внаслідок стрімкого ускладнення суспільного, політичного, духовно-культурного життя, введення в обіг інформації про складні процеси глобального характеру людина, щоб адекватно орієнтуватися, а тим більше усвідомлено брати участь у цих процесах та виносити правильні оціночні судження, має бути добре освіченою.

Можна припускати, що з розвитком комерційних структур в рамках освіти гуманістична функція розвиватиметься інтенсивніше, оскільки бюджетні навчальні заклади у класичному варіанті виконують замовлення держави, перебуваючи між вимогами суспільної ефективності та необхідністю формування повноцінної особистості, недержавні – виконують замовлення суспільства, реалізуючи права батьків та педагогічне право незалежних суб'єктів освіти, сприяючи цим становленню громадянського суспільства.

1.32. Місце викладача в реалізації гуманітарної функції освіти

У найрізноманітніших сферах діяльності все частіше потрібна не кваліфікація, а компетентність, яку можна розглядати у вигляді своєрідної суми навичок, властивих індивідууму і які включають кваліфікацію в строгому сенсі цього слова, соціальні поведінкові характеристики і

здатність працювати в групі, ініціативність і готовність до ризику, здатність приймати рішення, прораховувати їх можливі наслідки та нести за них відповідальність. Університетській системі сьогодні необхідно забезпечити випускника, окрім суто професійних знань, навичок, умінь орієнтуватися у дедалі більшому потоці інформації, ще й здатністю до спілкування, вмінням працювати в колективі та бути готовим до вирішення конфліктних ситуацій, до постійного оновлення та поповнення знань. При цьому формувати такі здатності викладачі повинні за умов, коли відбулася кардинальна трансформація основної викладацької функції: він перестав бути джерелом інформації і навіть її інтерпретатором. Він сьогодні – своєрідний провідник. Запастись знаннями і, використовуючи методичні новації, спокійно транслювати їх, поповнюючи лише час від часу, неможливо, оскільки спостерігається стрімкий потік інформації. Таким чином, зміна вимог до підготовки фахівців вищої кваліфікації автоматично тягне за собою проблему кадрового викладацького корпусу, який змушений не просто підвищувати кваліфікацію, а докорінно трансформуватися. Інтенсивні (хоча і не завжди ефективні) реформи, що проводяться, зорієнтовані, перш за все, на посилення гнучкості та варіативності системи вищої освіти. Вони передбачають розвиток різнотипних навчальних закладів та різноманітних напрямів підготовки майбутніх фахівців. Таким чином перетворилася функція соціальної та культурної зміни. При переході до системи зовнішнього незалежного оцінювання освіта набула статусу найважливішого засобу соціальної мобільності, виступаючи як канал масових соціальних переміщень з одних соціальних груп, верств в інші. Кризові тенденції у суспільстві визначили розвиток **соціально-культурних функцій** освіти. До навчальних планів внесено курси філософії, історії, української та іноземної мов. Посилилася увага до формування екологічної свідомості майбутніх спеціалістів.

Поступово посилюється вплив тих вишівських учених та викладачів, які вважають за необхідне посилити **формування духовних якостей**

особистості, розвивати у студентів здатність цілісно бачити світ, усвідомлювати значення актуальних соціальних проблем та міжособистісних відносин, опанувати почуття соціальної відповідальності. З цією метою широко моделюється «програвання» різних життєвих ситуацій та людських відносин у малих групах за допомогою соціометричних процедур. Найцікавіші експерименти такого роду проводять у низці західноєвропейських країн. Гуманітаризація змісту освіти на природничо-технічних напрямках навчання дуже виразно проявляється в США, де в минулому підготовка фахівців у більшості вишів носила суто прагматичний, вузькопрофесійний характер.

1.33. Інтегративна роль освіти (замість висновків до розділу)

Отже, можна зробити висновок, що освіта в сучасному світі, завдяки її функціям, відіграє інтегративну роль при формуванні соціальних спільнот, соціальних інститутів суспільства, формуванні взаємодіючої особистості. Освіта є єдиним інститутом суспільства, на якому будується найбільша кількість взаємовідносин між соціальними спільнотами та їх представниками. Освіта є провідним мотивом у кожній діяльності. У економічному розвитку суспільства значну роль грає підприємництво тощо. Завдяки вкладенням у якісну освіту значно зростає потужність економіки країни. Освіта готує для людства готові зразки поведінки та зумовлює можливість їх розвитку. Саме завдяки освіті здійснюється обмін знаннями, інформацією, отже, і можливостями між верствами суспільства, між колективами, державами, людьми; так здійснюється комунікативна функція освіти. Будь-які функції освіти зумовлюють взаємодію, інтеграцію у суспільстві, що зумовлює гуманітарна функція освіти, з якої походять інші функції інституту освіти, роль і значення яких у суспільстві дуже суттєві.

Функції інституту освіти умовно можна розділити на соціально-культурні, соціально-економічні, соціально-правові. При цьому ці функції взаємозбагачуються. Поділ є лише умовним, оскільки існують функції, які не входять до жодного з класів або зарахувати які можна до кількох класів.

Роль цих функцій у тому, що гуманістична функція визначає розвиток системи освіти та виховання на пострадянському просторі; завдяки тому, що поширення інформації стало значним, потрібно випускати вже не вузькопрофільних фахівців, а компетентних особистостей. Саме через це перетворюються соціально-культурні функції освіти та функція соціальної та культурної зміни, що передбачає вже гуманітаризацію процесу освіти та гнучкішу підготовку кваліфікованих кадрів навчальних закладів.

РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

2.1. Поняття про соціальний інститут освіти

Необхідною передумовою соціальної стабільності та нормального функціонування будь-якого суспільства є наявність зрозумілої системи цінностей (культури), яка включає загальні ідеали, символи, вірування, мораль, традиції, норми поведінки і т.п. Конкретним механізмом, що забезпечує стійкість і стабільний розвиток суспільства, виступають соціальні заклади, що являють собою ціннісно-нормативні інститути, за допомогою яких направляються дії людей у життєво важливих сферах – економіці, політиці, освіті, сім'ї та ін. Тому соціальні інститути є типом соціальної організації, діяльність якої спрямована на здійснення фундаментальних потреб суспільства, таких як відтворення та соціалізація своїх членів, створення матеріальних благ, координація спільної діяльності людей, здійснення соціального контролю над їх поведінкою та ін.

Успішна діяльність інституту можлива лише за реалізації певної сукупності умов: 1) наявності соціальних приписів, що регулюють поведінку людей в рамках даного інституту; 2) інтеграції їх у соціально-політичну і ціннісну структуру суспільства, що, з одного боку, забезпечує формально-правову основу діяльності інституту, з другого – дозволяє здійснити соціальний контроль за відповідними типами поведінки; 3) наявності матеріальних засобів та умов, що забезпечують успішне виконання інститутами нормативних розпоряджень та здійснення соціального контролю (Герман Гельмгольц, 2006), (Ньюмен Дж. Г., 2006), (Ясперс К., 2002).

Маючи ціннісно-нормативну структуру з відповідними їй соціальними позиціями, соціальний інститут може бути розглянутий як самостійна соціальна система, точніше, підсистема соціального цілого, діяльність якої пов'язана з реалізацією життєво важливої потреби суспільства. Таким чином, між соціальним інститутом, що розглядається як підсистема, і

соціальною системою в цілому існують певні (функціональні) залежності, завдяки яким забезпечується стабільність та розвиток суспільства.

Під функціями соціальних інститутів зазвичай розуміють різні наслідки їхньої діяльності, що впливають певним чином на збереження та підтримання стабільності соціальної системи в цілому. Сам термін «функція» нерідко трактується у позитивному значенні, тобто. маються на увазі сприятливі наслідки діяльності соціального інституту, його позитивний внесок у інтеграцію та збереження суспільства. Тому діяльність соціального інституту вважається функціональною, якщо вона сприяє збереженню стабільності та інтеграції суспільства.

У процесі нормального функціонування та розвитку суспільства виключно важливу роль відіграє соціальний інститут освіти, завдяки якому накопичені працею попередніх поколінь матеріальні та духовні цінності, знання, досвід, традиції передаються новому поколінню людей та засвоюються ними. Освіту можна охарактеризувати як «відносно самостійну систему, завданням якої є систематичне навчання і виховання членів суспільства, орієнтоване на оволодіння певними знаннями (насамперед науковим), ідейно-моральними цінностями, вміннями, навичками, нормами поведінки, зміст яких визначається соціально-економічним і політичним ладом суспільства, рівнем його матеріально-технічного розвитку» (Сафонова І.О., 2013), (Сисоева С.О., 2013).

2.2. Освіта формальна та неформальна

У сучасній соціології прийнято проводити різницю між формальною і неформальною освітою. Термін «формальна освіта» передбачає, по-перше, існування у суспільстві спеціальних установ (школи, училища, технікуми, вузи та інших), що здійснюють процес навчання. По-друге, система освіти, що панує в сучасному індустріальному суспільстві, підпорядковується офіційно передбаченому з боку держави освітньому стандарту, який визначає мінімальні межі знань і умінь, необхідні суспільством у різних галузях професійної діяльності. Крім того, державний

освітній стандарт у явному чи неявному вигляді містить певні соціокультурні орієнтації, пов'язані з навчанням та вихованням молодого покоління відповідно до: а) нормативного канону особистості (громадянина), прийнятого в даному суспільстві; б) нормативним вимогам до виконання поширених у суспільстві соціальних ролей. Тому діяльність системи формальної освіти визначається панівними у суспільстві культурними стандартами, ідеологією та політичними настановами, які втілюються у проведеній державою політиці в галузі освіти.

У соціології об'єктом вивчення виступає передусім система формальної освіти, що ототожнюється з процесом освіти загалом, оскільки освітнім установам належить у ньому вирішальна роль. Що ж до терміну «неформальна освіта», то під ним розуміється несистематизоване формування індивідом власних знань та навичок, які він стихійно освоює в процесі спілкування з навколишнім соціальним середовищем (друзями, однолітками та ін.) або шляхом індивідуального залучення до культурних цінностей, засвоєння інформації з газет, радіо, телебачення тощо. Неформальна освіта є важливою складовою соціалізації індивіда, допомагає йому освоювати нові соціальні ролі, сприяє духовному розвитку, але стосовно системи формальної освіти у суспільстві воно грає допоміжну роль. У подальшому викладі, говорячи про соціологічні проблеми освіти, ми матимемо на увазі насамперед систему формальної освіти.

2.3. Особливості інституту освіти

Розглянемо докладніше особливості інституту освіти в контексті його взаємодії з суспільством. Їх досить багато, і різні автори наголошують на різних сторонах діяльності інституту освіти (Гумбольдт К.В., 2000), (Кремень В.Г., 2013), (Огнев'юк В., 2015). На нашу думку, найбільшу культурну та соціальну значимість мають такі чотири особливості інституту освіти.

1. *Трансляція та поширення культури в суспільстві* – перша й найістотніша з них. Сутність її полягає в тому, що за допомогою інституту

освіти відбувається передача від покоління до покоління цінностей культури, які розуміються в найширшому значенні слова (наукові знання, досягнення в галузі мистецтва та літератури, моральні цінності та норми поведінки, досвід і навички, притаманні різним професіям та т.п.). Протягом усієї історії людства освіта була основним джерелом знань, найважливішим інструментом освіти суспільства. Не будемо також забувати про те, що культура кожного народу має свої національно-етнічні особливості, і тому система освіти відіграє виключно важливу роль у підтримці та збереженні національної культури, її неповторних та унікальних рис, долучаючись до яких індивід стає носієм національної психології та національної свідомості даного народу.

2. *Особливість соціалізації*, чи формування в молодого покоління установок, ціннісних орієнтацій, життєвих ідеалів, які панують у суспільстві. Завдяки цьому молодь долучається до життя суспільства, соціалізується та інтегрується у соціальну систему. Навчання рідної мови, історії вітчизни, принципам моралі та моральності є передумовою для формування у молодого покоління загальної системи цінностей, прийнятої в даному суспільстві та культурі. Підростаюче покоління навчається розуміти інших людей і себе, стає свідомим учасником життя. Зміст здійснюваного системою освіти процесу соціалізації та дітей значною мірою залежить від панівних у суспільстві ціннісних стандартів, моралі, релігії та ідеології. У доіндустріальних суспільствах релігійне виховання було складовою шкільного навчання. У сучасному промислово розвиненому суспільстві релігія (церква) відокремлена від держави, під контролем якої перебуває система формальної освіти, тому релігійна освіта та виховання здійснюється або в рамках сім'ї, або у спеціальних недержавних навчальних закладах.

Якщо визнати, що моральне виховання та формування світогляду є найважливішим компонентом процесу соціалізації, що здійснюється сучасною школою, то правомірно говорити про необхідність прищеплення

молоді насамперед загальнолюдських цінностей та гуманістичної моралі. Це досягається значною мірою в ході вивчення дисциплін гуманітарного циклу (літератури, історії, світової художньої культури, філософії та ін.), які починають відігравати все більш важливу роль у системі не тільки шкільної, а й вузівської освіти, надають водночас позитивний вплив на викладання природничо-наукових та технічних дисциплін.

3. *Реалізація соціальної селекції* – одна з найважливіших особливостей інституту формального освіти. Структура освітнього процесу влаштована таким чином, що дає можливість вже на початкових етапах здійснити диференційований підхід до учнів та студентів з метою відбору найбільш здібних та талановитих, отримати молоді той освітній статус, який відповідає індивідуальним інтересам та можливостям. У нашій країні після обов'язкової дев'ятирічної освіти значна частина молоді вступає на навчання до технічних училищ та коледжів, інші продовжують навчання в середній школі, а потім частина з них продовжує навчання у закладах вищої освіти, інші вступають до коледжів та училищ.

З погляду соціології надзвичайно важливі наслідки здійснюваного інститутом освіти процесу селекції, оскільки його кінцевим результатом (коли різні групи молоді завершують освіту та здобувають професію) є розміщення людей за різними соціальними позиціями в соціальній структурі суспільства. За допомогою цього механізму здійснюється відтворення та оновлення соціальної структури суспільства, без чого неможливе його нормальне функціонування. Інша важлива сторона цього процесу полягає в тому, що завдяки йому запускається механізм соціальної мобільності: здобуття професії, включення людини у професійну діяльність, особливо у великій організації, відкриває для багатьох людей шлях професійної кар'єри, перехід у більш престижний соціальний шар. Система освіти, головним чином вищої, у сучасному індустріальному суспільстві служить найважливішим каналом вертикальної соціальної мобільності, бо без диплома закладу вищої освіти неможливо

отримати престижну і високооплачувану роботу. Цим пояснюється висока цінність освіти в промислово розвинених країнах світу та поширений у багатьох верствах суспільства «синдром досягнення», коли батьки змалку прагнуть прищепити дитині потребу в освіті, всіляко розвивають та стимулюють її інтерес до навчання, бо її майбутня кар'єра безпосередньо залежить від рівня здобутої освіти. Зауважимо, що рівень освіти, поряд із доходом та престижністю професії, є найважливішим показником соціального статусу людини в сучасному індустріальному та інформаційному суспільстві.

4. *Реалізація особливостей соціальної та культурної зміни* є прерогативою сучасного інституту освіти. Для цієї особливості притаманні два варіанти її реалізації. По-перше, у процесі наукових досліджень, наукових досягнень та відкриттів, які проводяться у стінах вузів. Сприяючи науковому прогресу, вища школа робить істотний внесок у збагачення та розширення культурної спадщини суспільства. Крім того, через тісні зв'язки університетів з промисловістю, характерних для західних країн, відбувається інтеграція науки, вищої освіти та виробництва, результатом якої є прискорення науково-технічного прогресу. Університети все більшою мірою стають науково-дослідними центрами, що виконують теоретичні та прикладні дослідження, експериментальні розробки на замовлення промислових фірм та державних установ [5, с. 33]. Разом з тим інтенсивний розвиток наукових досліджень у стінах закладів вищої освіти сприяє вдосконаленню освітнього процесу, оскільки нові наукові ідеї та відкриття швидко включаються до навчальних програм, сприяючи підвищенню якості підготовки фахівців.

По-друге, система середньої освіти (школа) також надає помітний вплив на процес соціальних змін через тісний зв'язок її з економікою, наукою та культурою. Примітною рисою шкільної освіти в нашій країні останніми роками стають інноваційні процеси, пов'язані із завданнями

пошуку та освоєння нових прийомів та методів навчання, за допомогою яких підвищується ефективність освіти.

Особливо велика роль школи в тих країнах, які зазнають процес модернізації, перебувають у стані переходу від традиційного суспільства до сучасного інформаційного. Система освіти, джерело знань і освіти є одним з головних інструментів у боротьбі з різними пережитками, консервативними традиціями, що гальмують суспільний прогрес. У нашій країні інституту освіти також належить дуже важлива роль, оскільки він має сформувати новий тип особистості, нового громадянина, позбавленого догматичних стереотипів, здатного бути активним учасником соціально-економічних і політичних перетворень.

2.4. Аналіз внутрішньої системи освіти як тип складної формальної організації

Звернемося тепер до аналізу внутрішньої організації та структури системи освіти. У соціології система освіти та її головні компоненти – школи та вузи – розглядаються як типи складної формальної організації. Такий підхід, на перший погляд, видається надуманим, штучним: адже, здавалося б, неможливо ставити в один ряд заклад вищої освіти та промислову фірму, яка, як відомо, є зразковою моделлю формальної організації. І тим не менше, є низка вагомих підстав для того, щоб розглядати систему освіти як формальну організацію. По-перше, в ній, як і в будь-якій формально складно організованій системі, існує ієрархічна система управління, вищою ланкою якої є апарат міністерства. На нижніх щаблях управлінських сходів знаходяться ректори та декани закладів вищої освіти. По-друге, системі освіти притаманна спеціалізація різних видів діяльності, що є обов'язковим компонентом формальної організації. Викладачі вишів розрізняються за нормативними та вибірковими дисциплінами. Заклади вищої освіти спеціалізуються за своїми освітніми та професійними програмами. Крім того, у виші існує чітка статусна ієрархія викладацьких посад та звань: асистент, старший викладач, доцент,

професор. Тут, як і будь-якої складної формальної організації, існують можливості для професійної кар'єри, заняття вищої соціальної позиції.

Третій момент, що зближує освіту з формальною організацією, полягає у стандартизації навчального процесу: у кожному закладі вищої освіти є освітні програми та навчальні плани з різних спеціальностей, процес навчання поділено за семестрами та навчальними роками, кожен навчальний день має свій графік занять. Діяльності викладача значною мірою притаманні елементи адміністративного керівництва, оскільки він організовує та спрямовує навчальний процес у групі. Нарешті, в освітніх установах, як в організаціях формального типу, важливу роль відіграють неформальні довірчі відносини (як серед викладачів, так і серед учнів), що помітно впливають на навчально-виховний процес.

Формування системи освіти за принципами складної формальної організації має низку безперечних переваг, серед яких слід зазначити такі, як підвищення ефективності її функціонування за рахунок вузької спеціалізації викладачів та координації різних типів педагогічної діяльності; диференційована та інтегрована система соціальних позицій, що чітко визначає обсяг повноважень та обов'язків адміністрації, викладачів та студентів. Іншим позитивним моментом формальної організації освіти є координація і взаємозв'язок різних поверхів управління, що дозволяє дуже ефективно реалізувати політику, що проводиться державою в галузі освіти.

2.5. Унікальні особливості внутрішньої системи освіти

У той самий час реальна практика діяльності вишів свідчить, що їм притаманні свої унікальні риси. Так, управління вищою школою передбачає наявність «академічних свобод», верховна «законодавча влада» тут належить вченій раді, яка розв'язує стратегічні питання діяльності університету, присуджує вчені ступені та звання, здійснює процес конкурсного відбору на викладацькі посади.

Інша важлива особливість системи освіти полягає в тому, що процес соціальної взаємодії двох основних постатей – викладача та студента – не

може бути плідним і ефективним, якщо він протікає в рамках нормативних вимог до цих соціальних ролей, що формально трактуються. Тут важливе місце належить «суб'єктивному чиннику», здібності вчителя до співпереживання, розуміння внутрішнього світу учня, кола інтересів, життєвих орієнтацій та інших. (Огнев'юк В., 2015).

2.6. Вплив системи соціальної стратифікації на освітні орієнтації суб'єктів навчання

Однією з традиційних проблем соціологічного аналізу освіти є вивчення її взаємодії із соціальною структурою суспільства, системою соціальної стратифікації. Дослідження соціологів свідчать, що система соціальної стратифікації дуже істотно впливає на освітні орієнтації і мотивацію дітей та його батьків. У представників нижчих класів, куди зазвичай відносять соціальні групи малокваліфікованих робочих, ціннісні орієнтації отримання освіти набагато менш виражені, ніж у середніх класів. Перші менш стурбовані навчанням дітей у школі та перспективою вступу до вишу. Діти, вихідці з нижніх соціальних верств, мають низький рівень домагань, їх мало хвилює професійна кар'єра та «шлях нагору». Навпаки, діти, які належать до середнього класу, мають високий рівень домагань, їм властивий «синдром досягнення», тобто, свідомо орієнтація на досягнення, кар'єру, успіх у житті (Ньюмен Дж. Г., 2006).

Соціально-економічні реформи, що проводилися з початку 90-х років ХХ століття в Україні, спрямовані на створення ринкової економіки, приватизацію різних сфер народного господарства, закономірно призвели до поглиблення соціальної диференціації в доходах між багатими і бідними. За деякими даними, розрив у доходах з-поміж них зріс більш ніж 30 разів. Зміни в системі соціальної стратифікації та на ринку праці не могли не вплинути на систему освіти: по-перше, з'явилася потреба у підготовці фахівців нових, престижних професій: менеджери, економісти, юристи, фінансисти та ін. По-друге, навчання цих та інших престижних професій, як у державних вишах, так і не державних, стало платним.

Властива сучасному суспільству конкуренція на ринку освітніх послуг, природна боротьба за досягнення у суспільстві вищого статусу, відкритий характер соціальної мобільності за умов сучасної української реальності можуть призвести до суперечливих результатів. Наростання тенденції демократизації суспільно-політичного життя країни приходять у протиріччя з появою консервативних тенденцій в галузі освіти. Тому демократизація системи освіти, що проводиться в нашій країні, не повинна обмежуватися формальними моментами – наданням великих прав і самостійності навчальним закладам, а й покликана забезпечити реальні права особистості кожного громадянина на здобуття вищої освіти та престижної професії шляхом створення спеціальних програм підтримки молоді з різних верств.

2.7. Взаємозв'язок вищої освіти та соціальної системи (замість висновків)

Таким чином, соціальні інститути вищої освіти в Україні є типом соціальної організації, діяльність якої спрямована на здійснення фундаментальних потреб суспільства, а саме, на відтворення та соціалізацію своїх членів, на створення матеріальних благ, на координацію спільної діяльності людей та на здійснення соціального контролю над їх поведінкою. Найважливішими особливостями інститутів вищої освіти в контексті взаємозв'язку з соціальною системою нашої держави є: а) трансляція та поширення культури в суспільстві; б) формування в молодого покоління ціннісних орієнтацій, життєвих ідеалів, які панують у суспільстві; в) соціальна селекція населення – а саме розподіл суб'єктів за різними соціальними позиціями в соціальній структурі суспільства; г) реалізація особливостей соціальних та культурних перетворень суспільства.

РОЗДІЛ 3. ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «МІСІЇ УНІВЕРСИТЕТУ» В СВІТІ ТА УКРАЇНІ

3.1. Історичні передумови виникнення понять «місія» та «роль» університету

У 1987 р. Національний комітет оцінки університетів Франції підготував та видав доповідь під назвою «Куди йде університет?». Це питання – одне з найважливіших і актуальних у суспільній думці та соціальній політиці кінця ХХ ст. Про це свідчать не лише нескінченні дискусії з проблем вищої освіти, які протягом останніх десятиліть ведуться в багатьох країнах, а й реформи освіти, що проводяться в країнах Європи, Америки та Азії, спеціальні рішення та програми ООН та ЮНЕСКО, що стосуються нових завдань вищої школи в умовах реалій кінця ХХ ст. Одна з них – «Велика хартія європейських університетів», прийнята в Болоньї в 1988 р., що відображає тривоги за сучасний університет, роздуми та пропозиції про тенденції та перспективи його розвитку.

Перш ніж розкрити сенс такого важливого та актуального питання: «Куди йде університет?», слід достеменно з'ясувати, що саме Хосе Ортега-і-Гассет вдало назвав «місією університету» (Ортега-и-Гассет Х., 2005). З чого історично складалася ця місія і що вона є сьогодні?

Виходячи з місця та ролі університету в історії світової (насамперед європейської, а починаючи з ХХ ст. й американської) культури та науки від середньовіччя до теперішнього часу, можна констатувати наступне:

- університет був і багато в чому залишився центром освіти, насамперед теоретичної (у Франції, наприклад, 85% усіх студентів зосереджено саме тут; у Великій Британії «більшість абітурієнтів намагаються вступити до університетів»; таке в основному становище й в інших розвинених країнах). Університетська освіта, яка відрізняється фундаментальністю, широтою, полі- та міждисциплінарністю, спеціалізаціями за новітніми напрямками науки, орієнтована (крім професійної

підготовки) значною мірою на формування здатності «вчитися вчитися», у тому числі сконцентрована на самоосвіті, здатності до концептуалізації нових масивів інформації від неуніверситетських форм вищої освіти, націлених на освоєння суб'єктами навчання суми професійних навичок та знань;

- університет переважно був і є одним із центрів науки, фундаментальної насамперед;
- університет залишається майже винятковим центром гуманітарного знання;
- університет є центром культури, це його унікальна функція.

Що під цим слід розуміти? Найважливішу складову цієї функції точно розкриває тема конференції, що була організована ЮНЕСКО (Варшава, 1988), «Університет як горнило європейської культури». Ця функція передбачає акумуляцію та передачу культурних традицій, їх розвиток та інтерпретацію, подолання культурно-етнічних упереджень, налагодження мостів між різними культурними традиціями, створення передумов для єдиного культурного поля людства. Університет уже одним своїм існуванням та діяльністю утримує суспільство «в напрузі культури». Він є центром, від якого виходять, поширюючись та охоплюючи різні верстви населення, концентричні кола культурного впливу. Це можливо, наприклад, завдяки програмам безперервної освіти, яким все більше уваги приділяє багато університетів світу. Надії на місію університету у XXI ст. пов'язані насамперед із цією функцією.

Нарешті, ще одна функція університету полягає в тому, що Х. Ортега-і-Гассет визначив так: зробити кожну людину «внутрішнім європейцем». Це передбачає виховання рефлексивного ставлення до дійсності, розвиток творчого потенціалу особистості, орієнтацію на її інтелектуальне і духовне самовдосконалення. Доречно нагадати, що ще в Хартії класичного університету І.Г. Фіхте, Ф.В. Шеллінга і Ф. Шлейермахера була розроблена нова модель університетської освіти, заснована на античному ідеалі

виховання та навчання людини, яка прагне повного розвитку своєї особистості (Ортега-и-Гассет Х., 2005).

Здійснення цієї функції можна побачити у «перетворенні» університетом своїх вихованців у власному дусі, тобто, за своєю природою. Але тут ми стикаємося з протиріччям: залучення в цей процес ширших кіл суб'єктів навчання досягається за рахунок якості тієї внутрішньої «переробки», яку може зробити перебування навчання в університеті, бо сама можливість цієї «переробки» передбачає не виробництво-потік фахівців, для яких університет є лише місце здобуття диплома, а перетворення університетської освіти на безперервний процес освіти, самобудування особистості, що долає однобічність фахівця.

3.2. Яка ж сьогоднішня ситуація?

Наскільки «працюють» ці функції університету? Зазначимо, перш за все, що сучасні реалії та вимоги змінили традиційне співвідношення та «навантаження» цих функцій. Відбулося розбалансування, що загрожує зміною вигляду університету. Бо лише за гармонійного поєднання зазначених функцій можлива сама місія університету, яку не в змозі виконати іншу установу.

Другий важливий момент полягає у тому, що сучасний університет повинен зберігати традиційний університетський «дух», але з поправкою на сьогоднішній день. Отже, потрібно саме з урахуванням цього «духу», прагнути утриматися у його традиціях, шукати розв'язання нових завдань.

Нарешті, третій важливий момент полягає у тому, що мова в будь-якому випадку йде про специфічний, але все ж таки навчальний заклад. Університетські проблеми – це проблеми навчального закладу, який залишається: 1) центром освіти та науки в суспільстві, де наука виступає безпосередньою продуктивною силою, вирішальним вектором суспільного розвитку; 2) центром культури, причому тим більш значущим, що, як наслідок, суб'єкти університетської освіти самі є носіями та розповсюджувачами культури.

Університет виконує свою місію не тільки і не стільки тому, що він є концентрацією науки та інтелекту або може реалізовувати якісь громадські замовлення, а тому, що, залучаючи до орбіти університетської культури суспільство, він прагне не допустити культурно-моральної деградації людства, яка представляє одну із загроз людському існуванню взагалі.

Втім, у контексті вищенаведених роздумів з'ясуємо деякі термінологічні особливості. Слід пам'ятати, що слово «університет» часто мається на увазі не лише як «класичний» університет староевропейського типу, а й спеціалізовані університети чи навчальні заклади вищої освіти. Предметом нашого дослідження буде університет у широкому розумінні цього слова.

Тим більше, поняття «класичний університет», що вживається у вербально-історичному сенсі, є анахронізмом вже для XIX ст., оскільки таким власне був середньовічний (до пізнього періоду) університет, а в XIX ст., можливо, і англійський. За останні століття змінився вигляд університету, а в XIX ст. (проникаючи із змінами у століття XX) існували три моделі європейського університету: англійська, французька та німецька. Умовно сьогодні можна говорити про «класичний університет», який втілює особливості їх у сукупній дії названих вище функцій.

3.3. Місія університету – це заява установи про своє бачення стратегічних цілей

Отже, місія закладу вищої освіти бачиться як його основна мета, сенс чи причина, через яку інститут існує у суспільстві. Вона вважається основою, завдяки якій установа будує своє бачення чи свої стратегічні плани. Заяви про місію виходять із внутрішнього середовища установи та враховують потреби внутрішніх зацікавлених сторін, а також визначаються тиском навколишнього середовища та проблемами, які можуть вплинути на організацію. Створюючи ефективне формулювання місії, університет передає свою філософію та основні компетенції, які допоможуть досягти його мети. Ефективна заява місії має описувати причину існування організації, виділяючи її пріоритети, які мотивують всі структурні

компоненти організації прийняти це, і що саме організація хоче досягти в рамках своєї діяльності. Організація також мотивує своїх співробітників прийняти місію та займатися діяльністю, яка відповідає вектору місії.

Крім того, місія університету повідомлятиме про ідентичність свого заснування та діяльності суспільству. Це дозволить всім зацікавленим сторонам установи повністю зрозуміти й підтримати ідеї організації і, як наслідок, призвести до досягнення цілей освітньої установи. Більше того, місія університету дозволяє йому визначати свою основну діяльність, допомагає розставити пріоритети та відображає самооцінку вишу та його становище на освітньому ринку.

Формулювання місії може бути способом встановлення інституційної унікальності й у цьому відношенні може використовуватися як інструмент при ухваленні інституційних рішень. Добре продумана місія може значно відрізнити організацію від конкурентів і призведе до оптимізації ресурсів, що використовуються для задоволення потреб зацікавлених сторін. Однак, щоб мати позитивний вплив від діяльності установи, заяви про місію повинні бути ретельно спроектованими та чітко повідомляти про цілі та стандарти.

3.4. А чи корисна місія університету?

Незважаючи на те, що важливість місії університету широко підтримується в контексті її необхідності та ролі, серед науковців є суперечки щодо корисності місій та її формулювань. Багато авторів вважають, що університети сьогодні будують аналогічні заяви про місію, в яких не визначається особливих сильних сторін установи та відсутня диференціація чи позиціонування установи на освітньому ринку. Заяви про місію вважаються довгими та складними і стають надто поширеними, щоб вказувати на те, чого організація дійсно хоче досягти. Більше того, формулювання заяв про місію часто бувають досить загальними або розпливчастими й призначені для позначення універсальної мети, через що неможливо сказати, чи справді організація досягає своєї мети чи ні.

Більше того, критики стверджують, що хоча місії повинні сприяти змінам та інноваціям в університеті, у багатьох випадках немає чіткого зв'язку між місією та діями й рішеннями керівництва. Іноді здається, що всі університети дотримуються однієї й тієї ж стратегії або індивідуальна заява про місію не може визначити стратегію організації. Багато вищих навчальних закладів схильні дотримуватись подібних поглядів чи ідеалів і передбачають необхідність більшої відповідальності з їхнього боку, оскільки кожна їхня дія буде впливати на зацікавлені сторони установ.

Чи справді тексти місій приносять користь організації? Чи це лише кілька рядків, які насправді ні про що не говорять. Тим не менш, на даний момент заяви про місію є у вищих навчальних закладах, і їх не слід відкидати. Принаймні теоретично, місії відіграють важливу роль, адже саме вони мають визначати курс дій університетів та спрямовувати їх до виконання своєї мети у суспільстві. Тому дуже важливо, щоб університети розуміли та погоджувалися з тим, що добре продумана місія формує основу для будь-якої діяльності, яку вони збираються організувати.

3.5. Хто та як має розробляти місію університету?

Розробка та формулювання заяви про місію входить у завдання менеджменту організації та передбачає задоволення очікувань заінтересованих сторін з урахуванням поточного становища та ресурсів установи (Michael Flavin, Ting Zhou Chen & Valentina Quintero, 2020). При формуванні місії необхідно враховувати унікальний характер навчальних закладів як некомерційних організацій, динамічні аспекти довкілля та його вплив на навчальний заклад, процес виникнення місії та роль заяви про місію у процесі стратегічного планування. Як правило, формулювання місії поєднують три конкретні компоненти: навчання, дослідження та службу суспільству, які разом мають визначити очікувані результати та терміни оцінки ефективності, а також сприяти формуванню організаційної ідентичності. Чітко сформульована місія будь-якого вищого навчального закладу має охоплювати чотири важливі елементи: (1) загальний виклад

бачення; (2) позначення фундаментальних цінностей менеджменту вузу; (3) формулювання основних та стратегічних завдань установи; (4) розгляд основних інтересів та потенціал зацікавлених сторін. Бачення університету належить до здібностей управління організації для побудови бажаного майбутнього. Цінності є набором принципів і переконань, якими керується організація, яка прагне виконати свою місію. Ґрунтуючись на чіткому баченні та сильних цінностях, університет може згодом визначити свої стратегічні цілі, які поєднують зростаючий потенціал та ресурси установи, прагнучи при цьому розвивати конкурентну перевагу. У літературі визначено набір основних компонентів, які вищий навчальний заклад має враховувати під час розробки своєї місії, щоб максимізувати її вплив:

- *історія* – установа повинна поважати та цінувати своє минуле, щоб мати можливість ставити цілі на майбутнє;
- *освітня філософія* – зацікавлені сторони повинні вміти читати місії установи та, як наслідок, розуміти їхню освітню філософію;
- *коло зацікавлених сторін* – університет залежить від зацікавлених сторін, тому вони мають бути відображені у заяві про місію. Коли установа та зацікавлені сторони єдині в його місії, вони з більшою ймовірністю приймуть її і житимуть відповідно до неї;
- *інституційна сила* – формулювання місії повинні відображати сильні сторони установи, ті елементи, що її відрізняють, та види діяльності, які організація виконує добре;
- *унікальність* – місія має виділяти установу, створювати сильний імідж та конкурентну перевагу;
- *короткість (лапідарність) заяви* – для того, щоб заяви про місію вплинули, вони повинні бути короткими і простими і фокусуватися на тому, що організація хоче повідомити; точні слова – потужний інструмент у виділенні місії установи;

- *випробування часом* – навіть незважаючи на те, що заяви місії можуть переглядатися з часом, вони повинні бути складені таким чином, щоб могли служити установі протягом кількох років;
- *широта спілкування* – формулювання місії мають бути звернені до всіх зацікавлених сторін установи.

Існують дві потенційні переваги, що обговорюються в літературі, для чітко визначеної місії (Kesten, A., 2019). Насамперед це навчання, що допомагає членам організації розрізняти види діяльності, які є інструментами для установи. По-друге, це загальне розуміння мети, що передбачає мотивування співробітників установи на спілкування щодо цінності установи для ключових зовнішніх зацікавлених сторін. Тому освітні установи повинні приділяти велику увагу процесу розвитку своєї місії, щоб досягти бажаного результату як усередині, так і зовні. Після ретельної розробки заяв про місію освітні установи повинні зробити наступний крок на шляху до інформування про свої місії та обмін цінностями та цілями із заінтересованими сторонами. Тільки коли зацікавлені сторони ознайомляться з цінностями, що пропонуються, вони зможуть підтримати їх, тим самим вносячи свій внесок у досягнення цілей установи. Як засіб комунікації, місія відбиває бачення менеджментом те, що насправді представляє установа. Співробітники повинні бути знайомі з місією, розуміти, чому вона важлива і як вона буде реалізована та застосовна, щоб мати можливість прийняти її та реалізувати це у повсякденних операціях. Щодо цього має бути встановлений зв'язок між заявою про місію освітньої установи та її організаційною ефективністю. Процес передачі місії повинен здійснюватися як усередині компанії, так і зовні, щодо всіх сторін, пов'язаних чи залучених до заходів установи. Представляючи чітко визначену місію та поділяючи її з усіма зацікавленими сторонами, вищі навчальні заклади стають на один крок ближче до досягнення бажаної позиції на освітньому ринку, а також до побудови міцних відносин та досягнення інституційних цілей.

3.6. Третя місія університету – служіння суспільству

Вищі навчальні заклади зазвичай визначаються як некомерційні організації, що мотивує їх розвивати відносини із значно більшою кількістю учасників, ніж комерційні організації. Ці учасники вимагають більшої прихильності, яка виходить за межі фінансових відносин. Університети відіграють важливу роль у суспільстві; тому в заявах про місію все більше підкреслюється їхня третя функція – служіння суспільству (Comagnucci L., Spigarelli F., 2020). Основна особливість цієї третьої функції будь-якої місії пов'язана з передачею знань з академічного середовища всьому суспільству та охоплює все, окрім традиційного навчання та наукових досліджень, від семінарів до курсів підвищення кваліфікації та встановлення партнерських відносин між освітніми установами та бізнес-спільнотою. Цю місію університету розглядають як відображення того, як установа визначає свій внесок у суспільство. Таким чином, третя місія університетів є важливою як у передачі знань, так і в тій важливій ролі, яку вищі навчальні заклади відіграють у співтоваристві. В ідеалі третя місія має призвести до появи широкого спектра принципів та стратегій економічного та соціального розвитку.

РОЗДІЛ 4. КОНТЕНТНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТІВ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

4.1. Сьогоднішня реальність. Дві крайні позиції щодо вироблення місій

Розглянемо результати проведеного нами порівняльного контент-аналізу місій українських університетів, які були нами зафіксовані з відкритих джерел відповідних закладів вищої освіти станом на вересень 2021 року.

Ми вже підкреслювали вище, що функції університету розглядаються як галузь діяльності, що відповідає його специфіці та соціальному призначенню. Чітке розуміння та визначення функцій забезпечує стійку діяльність університету на користь соціальної системи. Основні функції університету обґрунтували класики «ідеї університету» В. Гумбольдт, Д. Ньюмен, М. Вебер, К. Ясперс, Х. Ортега-и-Гассет та ін. Розглянемо впровадження класичних постулатів теоретиків «класичного університету» на прикладі закладів вищої освіти України педагогічного профілю.

Зазначимо, що однією з важливих особливостей сучасної ситуації є віддалення від загальних орієнтирів, вироблених у системі класичної університетської освіти. Класика пов'язана зі стійкістю, традиціями, зразками та еталонами, з якими необхідно звіряти свою діяльність. У сучасній освіті на зміну традиціям прийшли інновації, на зміну стійкості – невизначеність, на зміну однаковості – плюралізм.

В даний час до пошуку «ідеї університету» включені не лише вчені та політики, а й самі університети. У текстах місій університети визначають своє призначення, розуміння своєї високої мети, прояснюють «чим є організація і якою вона прагне бути», показують «відмінність організації від інших, їй подібних».

Дослідники перспектив розвитку університетської освіти оцінюють процес активізації діяльності університетів з вироблення місій з двох крайніх позицій:

– як відповідь на необхідність виживати в умовах «усі зростаючої прагматики», спробу зберегти гуманітарну складову університетської освіти;

– як зростаючу прагматику університетів, «нову дискурсивну практику» сучасних університетів, де місія стає маркетинговим ходом для залучення нових абітурієнтів та ресурсів.

4.2. Методологія дослідження

На початковому етапі контентного аналізу використовувалися кількісні методи. Для отримання кількісних даних, їх обробки для дослідження нами було використане середовище Voyant Tools (<https://voyant-tools.org/>).

Для проведення контентного аналізу ми скористалися варіантом змістового контент-аналізу, запропонованого Вернером Фрю (Atteslander, P., 2003), який визначив контент-аналіз як емпіричний метод систематичного, інтерсуб'єктивно відтворюваного опису змістовних та формальних ознак текстів з метою отримання на цій основі висновків, що стосуються нетекстової реальності (Früh, W., 2003). У нашому дослідженні «зоною релевантності» контент-аналізу є ступінь представленості певних категорій у текстах місій університетів. На етапі квантифікації тексту як одиниці контенту використовувалися тексти місій, а як одиниця рахунку – результати кількісної та якісної експертної оцінки текстового матеріалу.

4.3. Характеристики вибірки та категорії контентного аналізу

З метою проведення контент-аналізу проголошених місій українських університетів із загальної кількості – 1043 – закладів вищої освіти (далі у тексті – ЗВО), що зазначені у «Реєстрі суб'єктів освітньої діяльності: заклади вищої освіти»¹, ми вибрали ті університети України, які потрапили до рейтингу «ТОП-200 Україна 2021»². Таких університетів у 2021 році

¹Реєстр суб'єктів освітньої діяльності: заклади вищої освіти Єдина державна електронна база з питань освіти. Електронний ресурс: https://registry.edbo.gov.ua/?fbclid=IwAR2GR_L4o9TEbK_KISxYaMCFIDCsWNO0iIXSPQsKNU9YEmAbGBASMBUaMt8

²Оприлюднено рейтинг вишів «ТОП-200 Україна 2021». Електронний ресурс: <https://osvita.ua/vnz/rating/82821/>

виявилось 201, тому що 2 університети мали ідентичні показники і, отже, розділили одне (147 місце) рейтингу. Тексти місій були взяті з офіційних веб-сайтів університетів. За результатами аналізу вмісту сторінок з вибірки ми виключили 12 університетів, місії яких у загальнодоступних джерелах нам виявити не вдалося. 189 ЗВО, що залишилися, ми розділили на 9 груп за їх профільністю (таблиця 1). Вибрані нами профілі університетів відповідають статті 28 Українського Закону про вищу освіту³. Аналіз усередині профілів ЗВО є важливим, оскільки його результати можуть значно відрізнятися (Akbash, K.S., Pasichnyk, N.O. & Rizhniak, R.Ya., 2021).

Таблиця 1. Розподіл вибірки університетів на групи з їхнього профілю.

Номер п/п	Профіль університету	Кількість у групі профільності
1	класичні	30
2	технічні	43
3	економічні	16
4	медичні	17
5	педагогічні	23
6	аграрні та природоохоронні	14
7	мистецтвознавчі	12
8	юридичні	11
9	інші	23
	Усього	189

На першому етапі контент-аналізу нами використовувалися кількісні методи аналізу для визначення слів, що найчастіше зустрічаються в текстах місій, а також для визначення взаємозв'язку профільності університетів і кількості символів і слів у текстах місій.

Як категорії другого етапу контент-аналізу текстів місій вибірки університетів України нами були визначені такі: А) **навчальна складова** місії з 4-ма полями для аналізу тексту заяв – 1) *заява про формування нових способів мислення*; 2) *декларування створення академічного*

³Закон України "Про вищу освіту". Електронний ресурс:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

середовища; 3) декларування створення освітніх послуг; 4) заява про намір просування знань у всьому світі; Б) **дослідницька складова** місії з 4-ма полями для аналізу тексту заяв – 1) заява про глобальний контекст досліджень; 2) заява про виконання передових досліджень; 3) заява про інноваційний характер результатів досліджень; 4) декларування міжнародної відкритості та співробітництва у дослідженнях; В) **складова служіння суспільству** з трьома полями для аналізу тексту заяв – 1) декларування передачі технологій та інновацій у неакадемічне середовище; 2) заява про підтримку безперервної освіти протягом усього життя; 3) декларування намірів щодо соціальної залучення до взаємодії з громадянськими, культурними, промисловими та діловими спільнотами. Для експертної оцінки наявності/відсутності заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій першого етапу контент-аналізу використовувалася 2-бальна система (наявність – 1, відсутність – 0).

Як категорії третього етапу контент-аналізу текстів місій було визначено такі показники (властивості місій): А) *відкритість (доступність) тексту місії*; Б) *відповідність історичного контексту заяви місії та «віку» університету*; В) *відповідність заяв про міжнародну відкритість та наявність перекладів тексту місії*; Г) *визначення у тексті місії зацікавлених у співпраці сторін*; Д) *позначення у тексті місії унікальності навчального закладу*; Е) *визначення у тексті місії сильних сторін навчального закладу*; Ж) *лапідарність тексту місії*; З) *«довговічність» заяви місії*. Для експертної оцінки наявності/відсутності властивостей заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій другого етапу контент-аналізу використовувалася також 2-бальна система (наявність – 1, відсутність – 0).

4.4. Результати першого етапу контентного аналізу

Використання кількісних методів на першому етапі контент-аналізу дало можливість визначити кількісні показники текстів місій університетів

вибірки, а саме: а) середню кількість слів у заявах за всіма установами та закладами кожного профілю; б) статистику слів, що найчастіше зустрічаються в текстах місій як в цілому по всіх університетах, так і серед університетів кожного профілю; в) наявність/відсутність впливу профільності університетів на кількість символів та слів у текстах місій. Зазначимо, що при підрахунку кількості слів у місіях враховувалися прийменники та займенники, а при визначенні слів, що найчастіше зустрічаються, у заявах ЗВО статистика появи прийменників і займенників не оброблялася. Крім того, при визначенні статистики використання слів однокореневі слова ми групували, а як результат вказували саме те слово з групи, яке зустрічається найчастіше. Наприклад, слово **«освіти»** зустрічається в текстах місій 99 разів, але ми створили групу, до якої увійшли також слова: **«освітніх», «освітнього», «освітньо», «освітню», «освітній», «освітою», «освітня», «освітні», «освіті»**. Так ми отримали показник – 263 використання такої групи слів. Оскільки слово **«освіти»** у цій групі зустрічається найчастіше, то у результуючій таблиці фігуруватиме саме воно. Отже, результати вимірювань зазначених вище кількісних показників представлені таблиці 2.

Таблиця 2. Кількісні показники текстів місій університетів вибірки

	всі університети вибірки	класичні	технічні	економічні	медичні	педагогічні	аграрні та природоохоронні	мистецтвознавчі	юридичні	інші
Середня довжина речення	38,1	39,3	28,7	42,7	33,2	50	28	34,1	34,6	38,4
«освіти»	263	51	48	18	17	48	21	16	11	33
«наукових»	235	49	57	15	19	31	27	6	9	22
«розвитку»	173	33	45	13	11	27	12	9	10	13
«університету»	117	40	14	5	6	19	12	0	9	12
«фахівців»	107	15	24	7	11	19	11	5	6	9
«Україна»	89	15	25	8	3	8	4	10	7	9
«суспільства»	88	11	24	9	11	12	3	4	9	5
«діяльності»	81	23	12	3	5	11	12	3	6	6
«забезпечення»	79	15	15	6	10	9	9	3	4	8
«формування»	79	16	9	6	5	16	7	5	6	9
«підготовки»	78	14	15	7	9	13	9	2	5	4
«культури»	74	13	12	4	1	15	3	19	2	5
«досліджень»	73	18	22	3	7	13	3	1	1	5

«інноваційного»	72	8	21	7	5	14	11	2	3	1
«професійної»	67	12	13	9	7	9	5	4	3	5
«особистості»	66	10	16	7	3	11	8	2	2	7
«якості»	58	10	6	2	12	10	12	2	1	3
«навчання»	56	14	8	1	3	14	4	1	4	7
«знань»	55	16	10	3	2	10	6	2	3	3
«створення»	50	2	11	5	7	6	9	0	3	7

Як доповнення до таблиці 2 зазначимо, що в декількох профілів університетів були свої «топ-слова» у текстах місій. А саме: в установах медичного профілю слово «здоров'я» з'являлося 21 раз, слово «медичний» – 23 рази, а слово «охорони» – 12 разів; в університетах педагогічного профілю 16 разів використовувалося слово «педагогічний», у мистецтвознавчих закладах 16 разів зафіксовано слово «мистецький», а в університетах юридичного профілю 7 разів використовувалося слово «державі».

Взаємозв'язок кількісних показників (а саме – середньої кількості використання кожного слова з таблиці 2 кожним університетом певного профілю) слів, що найчастіше зустрічаються, в текстах місій університетів різних профілів зафіксована в таблиці 3 (знаком ** позначено наявність двосторонньої значущої кореляції на рівні 0,01, знаком * - наявність двосторонньої значущої кореляції на рівні 0,05).

Таблиця 3. Таблиця коефіцієнтів кореляції статистик слів, що найчастіше зустрічаються в текстах місій університетів різних профілів

	класичні	технічні	економічні	медичні	педагогічні	аграрні та природоохоронні	мистецтво-знавчі	юридичні	інші
класичні	1,000	0,382	0,257	0,319	0,630**	0,404	0,301	0,670**	0,670**
технічні	0,382	1,000	0,757**	0,441	0,445 *	0,258	0,485 *	0,545 *	0,492 *
економічні	0,257	0,757**	1,000	0,468 *	0,342	0,246	0,632**	0,643**	0,495 *
медичні	0,319	0,441	0,468 *	1,000	0,34	0,580**	0,182	0,433	0,345
педагогічні	0,630**	0,445 *	0,342	0,34	1,000	0,426	0,361	0,503*	0,542 *
аграрні та природоохоронні	0,404	0,258	0,246	0,580**	0,426	1,000	0,107	0,416	0,478 *
мистецтво-знавчі	0,301	0,485 *	0,632**	0,182	0,361	0,107	1,000	0,439	0,411
юридичні	0,670**	,545 *	,643**	0,433	0,503*	0,416	0,439	1,000	0,739**

інші	0,670**	,492 *	,495 *	0,345	0,542 *	0,478 *	0,411	0,739**	1,000
------	---------	--------	--------	-------	---------	---------	-------	---------	--------------

Для з'ясування факту наявності/відсутності впливу профільності університетів на кількість слів та символів у текстах місій було визначено відповідні статистичні показники (таблиця 4). Аналіз був проведений з використанням критерію Краскела-Уолліса – асимптотична значущість наявності впливу профільності університету на кількість символів у тексті місії дорівнює 0,100, а на кількість слів – 0,091. Оскільки в обох випадках значення асимптотичної значущості перевищують величину 0,05, то очевидно, що профільність українських університетів не впливає на обсяг текстів місій у кількості символів та кількості слів.

Таблиця 4. Статистичні показники кількості символів та слів у текстах місій українських університетів різних профілів.

Профільність (за таблицюю 1)	Середня кількість символів	Мінімальна кількість символів	Максимальна кількість символів	Середня кількість слів	Мінімальна кількість слів	Максимальна кількість слів
1	515,6000	31,00	2182,00	58,8000	3,00	237,00
2	367,1163	46,00	1422,00	41,2791	4,00	195,00
3	349,8750	101,00	1132,00	40,4375	13,00	136,00
4	422,2353	85,00	1262,00	49,8824	10,00	141,00
5	563,0435	110,00	1280,00	61,2609	11,00	144,00
6	526,0000	203,00	1069,00	61,2857	23,00	121,00
7	400,7500	151,00	1113,00	52,2500	19,00	218,00
8	382,1818	77,00	1223,00	43,4545	11,00	139,00
9	326,6522	36,00	1058,00	39,6957	4,00	145,00
Загальні показники	427,8836	31,00	2182,00	49,3069	3,00	237,00

4.5. Результати другого етапу контентного аналізу

Результати проведення другого етапу контент-аналізу текстів місій вибірки ЗВО України станом на початок липня 2021 року наведено у таблиці 5. Результати показані у розрізі профільності університетів у

відсотках кількості заяв у місіях університетів у розрізі зазначених полів категорій від загальної кількості закладів зазначеної групи.

Таблиця 5. Результати другого етапу контент-аналізу текстів місій (у відсотках).

університети	категорії										
	I-A-1	I-A-2	I-A-3	I-A-4	I-B-1	I-B-2	I-B-3	I-B-4	I-B-1	I-B-2	I-B-3
класичні	23,3	96,7	6,7	30,0	3,3	63,3	36,7	20,0	40,0	13,3	93,3
технічні	23,3	93,0	4,7	27,9	2,3	67,4	37,2	16,3	39,5	27,9	88,4
економічні	6,3	100,0	0,0	31,3	6,3	50,0	25,0	0,0	37,5	25,0	75,0
медичні	17,6	100,0	17,6	17,6	0,0	88,2	41,2	17,6	58,8	17,6	100,0
педагогічні	26,1	100,0	8,7	30,4	0,0	78,3	26,1	17,4	43,5	30,4	91,3
аграрні та природоохоронні	50,0	100,0	0,0	21,4	0,0	71,4	28,6	7,1	50,0	28,6	92,9
Мистецтво-знавчі	8,3	91,7	8,3	16,7	0,0	25,0	0,0	8,3	50,0	8,3	100,0
юридичні	27,3	90,9	0,0	0,0	0,0	18,2	27,3	9,1	18,2	27,3	81,8
інші	21,7	91,3	4,3	13,0	0,0	52,2	4,3	8,7	30,4	34,8	91,3
По всіх ЗВО	22,8	95,8	5,8	23,3	1,6	61,4	27,5	13,2	40,7	24,3	90,5

Взаємозв'язок змісту заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій другого етапу контент-аналізу за профілями університетів визначався за коефіцієнтом кореляції Спірмена та зафіксований у таблиці 6 (знаком ** позначено наявність двосторонньої значущої кореляції на рівні 0,01, знаком * позначено наявність кореляції лише на рівні 0,05).

Таблиця 6. Таблиця коефіцієнтів кореляції заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій другого етапу контент-аналізу за профілями університетів

	класичні	технічні	економічні	медичні	педагогічні	аграрні та природоохоронні	мистецтво-вдечські	юридичні	інші
класичні	1,000	,961 **	,888**	,951 **	,909**	,906**	,793**	,673 *	,776**
технічні	,961 **	1,000	,938**	,953 **	,961 **	,920 **	,783**	,740**	,847**
економічні	,888**	,938**	1,000	,842**	,945**	,855**	,794**	,603 *	,814**
медичні	,951 **	,953 **	,842**	1,000	,883**	,881**	,789**	,703 *	,787**
педагогічні	,909**	,961 **	,945**	,883**	1,000	,917 **	,878**	,685 *	,938**
аграрні та природоохоронні	,906**	,920 **	,855**	,881**	,917 **	1,000	,758**	,839**	,901**

мистецтвознавчі	,793**	,783**	,794**	,789**	,878**	,758**	1,000	0,433	,862**
юридичні	,673 *	,740**	,603 *	,703 *	,685 *	,839**	0,433	1,000	,723 *
інші	,776**	,847**	,814**	,787**	,938**	,901**	,862**	,723 *	1,000

4.6. Результати третього етапу контентного аналізу

Результати проведення третього етапу контент-аналізу текстів місій вибірки ЗВО України наведено у таблиці 7. Результати аналогічно показані у розрізі профільності університетів у відсотках кількості властивостей у місіях університетів за зазначеними полями категорій від загального числа закладів зазначеної групи.

Таблиця 7. Результати третього етапу контент-аналізу текстів місій (у відсотках).

університети	категорії							
	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З
класичні	20,0	6,7	13,3	26,7	6,7	96,7	63,3	96,7
технічні	32,6	0,0	14,0	9,3	20,9	95,3	79,1	97,7
економічні	37,5	0,0	6,3	12,5	6,3	81,3	75,0	93,8
медичні	29,4	0,0	11,8	52,9	47,1	94,1	82,4	100,0
педагогічні	26,1	4,3	4,3	21,7	4,3	87,0	47,8	95,7
аграрні та природоохоронні	28,6	0,0	14,3	21,4	21,4	100,0	50,0	92,9
мистецтвознавчі	41,7	8,3	8,3	8,3	75,0	100,0	75,0	100,0
юридичні	45,5	0,0	0,0	18,2	36,4	63,6	81,8	90,9
інші	60,9	0,0	4,3	26,1	47,8	78,3	78,3	87,0
По всіх ЗВО	34,4	2,1	9,5	21,2	25,4	89,9	70,4	95,2

Взаємозв'язок властивостей заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій третього етапу контент-аналізу за профілями університетів також визначалася за коефіцієнтом кореляції Спірмена та зафіксовані в таблиці 8 (знаком ** аналогічно позначено наявність двосторонньої значущої кореляції на рівні 0,01, знаком двосторонньої значимої кореляції лише на рівні 0,05).

Таблиця 8. Таблиця коефіцієнтів кореляції властивостей заяв у місіях університетів у розрізі позначених полів категорій третього етапу контент-аналізу за профілями університетів

	класичні	технічні	економічні	медичні	педагогічні	аграрні та природоохоронні	мистецтво-знавчі	юридичні	інші
класичні	1,000	,795 *	,952**	,892**	,951 **	,891**	0,669	,794 *	,830 *
технічні	,795 *	1,000	,922 **	,833 *	,878**	,934**	,927**	,934**	,970 **
економічні	,952**	,922 **	1,000	,910 **	,982 **	,958 **	,802 *	,922 **	,952**
медичні	,892**	,833 *	,910 **	1,000	,878**	,898**	,828 *	,874**	,898**
педагогічні	,951 **	,878**	,982 **	,878**	1,000	,933 **	,772 *	,908**	,920 **
аграрні та природоохоронні	,891**	,934**	,958 **	,898**	,933 **	1,000	,889**	,916 **	,952**
мистецтвознавчі	0,669	,927**	,802 *	,828 *	,772 *	,889**	1,000	,882**	,907**
юридичні	,794 *	,934**	,922 **	,874**	,908**	,916 **	,882**	1,000	,988 **
інші	,830 *	,970 **	,952**	,898**	,920 **	,952**	,907**	,988 **	1,000

4.7. Аналіз результатів першого етапу контентного аналізу

Основні функції університету обґрунтовані класичною моделлю у розумінні Гумбольдта та Ньюмена. Але з часом навіть такі, начебто непорушні константи розуміння та визначення функцій ЗВО віддаляються від класичних орієнтирів. Ці процеси, очевидно, впливають на визначення місій університетів за умов інноваційності та прагматичності сучасної ситуації в Україні. У перспективі місії мають стати засобом маркетингу університетів для залучення споживачів освітніх послуг та поповнення запасів ресурсів.

Перший етап контент-аналізу текстів місій університетів вибірки – визначення середньої кількості слів і вивчення статистики слів, що найчастіше зустрічаються в заявах установ – показав, що заклади по-різному підходять до використання обсягу тексту для розкриття свого призначення. Більше того, нами не виявлено зв'язку між профільністю університетів та кількістю слів (і кількістю знаків) у текстах місій. Середній обсяг тексту в заявах закладів коливається від 28 слів у «аграрних та природоохоронних» до 50 слів у «педагогічних» університетах. Крім того, дані таблиці 3 свідчать про те, що університети профілів «медичні»,

«аграрні та природоохоронні» та «мистецтвознавчі» використовують для висловлювання своїх заяв «топ-терміни», що відрізняються від інших закладів. З іншого боку, з тієї ж таблиці з явним проглядається зв'язок у використанні схожої термінології заяв пари профілів ЗВО – «юридичні» та «інші» – з університетами профілів насамперед «технічні» та «педагогічні», а також «класичні» та «економічні».

Найбільш популярною по всій вибірці виявилася група слів «освіти», яка використовувалася всіма університетами вибірки від 1,0 разу на місію (заклади профілю «медичні» та «юридичні») до 2,1 разу на місію («педагогічні» університети). Якщо аналізувати використання термінології за профілями, маємо такі результати. Група слів «наукових» найбільш популярна для закладів профілів «технічні» та «аграрні та природоохоронні»; група слів «культури» найпопулярніша для текстів місій «мистецтвознавчих» університетів; група слів «здоров'я» та «медичний» – для заяв «медичних» ЗВО. В решті профілів університетів найпопулярнішою в текстах місій залишилася група слів «освіти».

4.8. Аналіз результатів другого етапу контентного аналізу

Проведенням другого етапу контент-аналізу передбачалося з'ясувати, якою є змістовна частина заяв університетів у контексті їхньої навчальної, дослідницької та соціальної складових місії. Виявилось, що установи по-різному вбачають своє призначення. І це при тому, що загальні результати аналізу заяв університетів щодо груп профілів закладів не викликають особливих занепокоєнь. Справді, за кожною з категорій першого етапу контент-аналізу спостерігається активність заяв університетів – наприклад: **«декларування створення академічного середовища»** навчального контексту місій було заявлено переважною більшістю закладів (95,8 % від загальної кількості вибірки, причому групи економічних, медичних, педагогічних, аграрних та природоохоронних університетів у повному складі зробили такі заяви); поле **«заява про проведення передових досліджень»** дослідницького контексту місій було задекларовано більшою

половиною університетів (61,4 %, при цьому найбільша кількість таких заяв була зроблена медичними та педагогічними ЗВО, але водночас лише 18,2 % юридичних університетів та четверта частина мистецтвознавчих приділили увагу такій заяві); поле **«декларування намірів щодо соціального залучення до взаємодії з громадянськими, культурними, промисловими та діловими спільнотами»** соціального контексту місій було заявлено більшістю університетів (90,5 %, причому групи медичних та мистецтвознавчих навчальних закладів усім складом зробили такі заяви).

Кожне з зазначених вище полів мало різне смислове навантаження у заявах різних університетів. Наприклад, декларування **створення академічного середовища** варіювалося від конкретики (*«...розповсюдження знання у природній, громадській, гуманітарній та технічній наукових сферах»* з місії Волинського національного університету імені Лесі Українки; *«...університет... створює освітньо-наукову платформу пізнання, студентоцентрованого навчання та міждисциплінарних досліджень, розвитку та вдосконалення навичок...»* з місії Західноукраїнського національного університету) до загальних визначень (*«Підготовка високоінтелектуального кадрового ресурсу держави...»* з місії Київського національного університету імені Тараса Шевченка; *«Формування європейського простору освіти...»* з місії Запорізького національного університету).

Декларування **виконання передових досліджень** диференціювалось за галузями знань (*«Розвиток аерокосмічної галузі в Україні та у світі шляхом проведення наукових досліджень у сферах авіації, космонавтики, машинобудуванні, інформаційних технологій, а також у суміжних галузях»* з місії Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»; *«Конвергенція інформаційних технологій і телекомунікацій та перетворення академії на дослідно-виробничий центр»* з місії Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова; , *«Рух до світового*

рівня...наукових досліджень у різних сферах суспільного життя, зокрема у сфері **податкової та митної справи**» з місії Університету державної фіскальної служби України; «**підтримка ролі авторитетної науково-дослідної...платформи для фахівців-медиків, розвиток фундаментальної та прикладної науки...**» з місії Дніпровського державного медичного університету; «**Розвиток фундаментальної та прикладної науки в галузі медицини, фармації та громадського здоров'я, проведення інноваційних досліджень та інтеграція наукових знань у практичну медицину**» із місії Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я.Горбачовського; «...збереження та примноження українського наукового потенціалу у **лінгвістиці, літературознавстві, перекладі, методиці навчання української та іноземних мов, педагогіці...**» з місії Київського національного лінгвістичного університету). Декларування університетами у місіях **виконання передових досліджень** пред'являлося також у вигляді інтегрованих формулювань – «**проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень**» (з місій Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Приазовського державного технічного університету, Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця, Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка, Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого та ін.).

Заяви в університетських місіях щодо **соціального залучення закладів вищої освіти у взаємодію з громадянськими, культурними, промисловими та діловими спільнотами** стосувалися як регіонального аспекту – «**стратегічного партнерства з регіональними державними структурами, представниками великого, середнього та малого бізнесу**» (з місії Ужгородського національного університету, це ж характерно й для місій, наприклад, Прикарпатського національного

університету імені Василя Стефаника, Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, Поліського національного університету, Херсонського державного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Закарпатської академії мистецтв, Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка та ін.), так і глобально – *«брати активну участь у реалізації програми економічних реформ на міжнародному та державному рівнях»* (з місії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, схожі заяви зроблені, наприклад, у місіях Запорізького державного університету, Національного університету «Острозька академія», Львівського національного університету імені Івана Франка, Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, Державного університету комунікацій, Національної металургійної академії України, Національного авіаційного університету, Національної академії статистики, обліку та аудиту, Національного фармацевтичного університету, Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського, Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка, Сумського національного аграрного університету, Національного університету «Одеська юридична академія, Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного та ін.).

Поле «заява про **формування нових способів мислення**» навчального контексту місій університетів найбільш активно (таблиця 5) було декларовано аграрними та природоохоронними закладами вищої освіти («...*розкриття розумового потенціалу студентів...*» з місії Дніпровського аграрно-економічного університету; *«генерація інтелектуальної еліти...*» з місії Національного університету водного господарства та природознавства; *«створення новітньої науково-освітньої свідомості...*» з місії Одеського державного аграрного університету; *«Академія формує...особу, здатну творчо мислити...*» з

місії Полтавської державної аграрної академії; *«створення умов для розвитку творчого та наукового потенціалу молоді...»* з місії Уманського національного університету садівництва). Подібні заяви також були характерні приблизно для четвертої частини юридичних, педагогічних, класичних та технічних університетів (*«формування у студентів критичного мислення»* – з місій Національного університету «Острозька академія», Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ та Ізмаїльського державного гуманітарного університету; *«формування...творчої особистості, здатної незалежно мислити...»* – з місії Національного університету «Києво-Могилянська академія»; *«розвиток творчої особистості з креативним мисленням...»* – з місії Державного університету телекомунікацій; *«Особистий творчий розвиток усіх учасників навчального процесу...»* – із місії Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка; формування *«фахівців-професіоналів, які мають інноваційний тип мислення»* – з місії Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого). Найменшу увагу полю «заява про **формування нових способів мислення**» навчального контексту місій було приділено у текстах місій економічних, мистецтвознавчих та медичних університетів.

Поле **«декларування створення освітніх сервісів»** було найменш популярним в освітньому контексті заяв університетів про їх місії (таблиця 5). Відносно активно це поле було заявлено в місіях медичних університетів (втім, ця заява була зроблена лише трьома університетами з 17 названого профілю). Економічні, юридичні університети, а також аграрні та природоохоронні ЗВО взагалі не заявляли у своїх місіях про створення освітніх сервісів. Це говорить про недооцінку університетами можливостей заявити про свої унікальні можливості розгортання освітніх сервісів для досягнення поставлених перед ЗВО завдань із підготовки фахівців. З найбільш оригінальних заяв, виходячи з експертної оцінки наявності даного поля, можна виділити такі: *«...системне використання у навчально-*

виховному процесі передових освітніх технологій...» із місії Хмельницького національного університету; *«...запровадження інноваційних технологій...»* із місій Буковинського державного медичного університету та Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова; *«поєднання в освітньому процесі багаторічного досвіду викладання станкових та пластичних мистецтв із новими дизайнерськими технологіями та візуальними практиками»* з місії Харківської державної академії дизайну та мистецтв.

Заява про намір **просування знань у всьому світі** була зроблена в місіях майже 4-ю частиною всіх ЗВО вибірки. У цьому полі не було таких заяв лише від юридичних університетів (на наш погляд – закономірно). Ті університети, які декларували у текстах місій намір глобально просувати знання, акцентували увагу **на академічних обмінах, проектній та грантовій діяльності** (Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара, Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського, Харківський національний технічний університет сільського господарства ім. Петра Василенка)), **на інтегруванні у світовий освітній простір** (Ніжинський державний університет ім. Миколи Гоголя, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, Херсонський національний технічний університет, Бердянський державний педагогічний університет, Київський національний лінгвістичний університет, Рівненський державний гуманітарний університет), **на інтернаціоналізації освіти** (Національний авіаційний університет, Національний технічний університет України Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»), **на цифровій трансформації України та світу** (Харківський національний університет радіоелектроніки), **на участі в єдиному Європейському освітньому просторі** (Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва).

Аналіз дослідницького контексту місії університетів показав, що декларування **глобального контексту досліджень** було зроблено лише трьома ЗВО: Ужгородським національним університетом, Національним технічним університетом «Харківський політехнічний інститут» та Національною академією статистики, обліку та аудиту. Вважаємо, що в межах окремого дослідження було б доцільно з'ясувати, чи цей факт є констатацією реальних наукових можливостей університетської науки України, чи йдеться тут про зайву «скромність» заяв ЗВО.

Декларування у текстах місії заяви про **інноваційний характер результатів досліджень** реалізовано більш як чвертю університетів вибірки. При контент-аналізі цього поля відносно активними нами визначено практично всі університети, крім закладів категорій «мистецтвознавчі» та «інші» (таблиця 5). Причому одні університети представляють себе як **дослідно-інноваційні** (наприклад, Ужгородський національний університет, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, Приазовський державний технічний університет, Херсонський національний технічний університет, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва), інші декларують реалізацію **інноваційних наукових досліджень** (наприклад, Криворізький національний університет, Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського, Донецький національний технічний університет, Національна металургійна академія України, Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова, Запорізький державний медичний університет, Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. Володимира Винниченка), треті орієнтуються на **формування інноваційного наукового простору** (наприклад, Національний університет «Острозька академія», Національний університет харчових технологій, Одеський національний економічний університет, Національний університет фізичного виховання та спорту України, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ).

Незважаючи на те, що останні 5 років дедалі більшого значення та впливу став набувати вектор інтегрування вітчизняної наукової галузі у світовий науковий простір (цьому сприяють у тому числі політичні рішення уряду України та профільного Міністерства освіти і науки⁴), українські університети не поспішають вносити акценти, пов'язані із цими змінами орієнтирів, у тексти своїх місій. Лише 13,2 % ЗВО із загальної вибірки нашого дослідження відкрито задекларували у місіях прагнення до **міжнародної відкритості та співробітництва у дослідженнях**. При цьому одна частина університетів декларують **конкретні способи розвитку міжнародного співробітництва: проектна та грантова діяльність** (наприклад, Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара), **створення та розвиток міжнародних консорціумів університетів** (наприклад, Ужгородський державний університет). Інша частина ЗВО заявляє у місіях наміри загального характеру: **формування європейського та міжнародного простору... науки** (наприклад, Запорізький державний університет, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького, Національний авіаційний університет, Івано-Франківський національний медичний університет, Київський національний лінгвістичний університет, Національна академія образотворчого мистецтва та архітектури, Рівненський державний гуманітарний університет), **«створення науково-освітнього центру третього тисячоліття, що відповідає статусу світового лідера інноваційної морської науки»** (Національний університет «Одеська морська академія»).

Аналіз контексту служіння суспільству місій вибірки університетів України показав, що більше половини медичних університетів та половина ЗВО з профілів «аграрні та природоохоронні» та «мистецтвознавчі» заявили про **передачу технологій та інновацій у неакадемічне середовище** (в інших профілях університетів (крім юридичних) більше

⁴Постанова Кабінету Міністрів України № 347 від 10.05.2018 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187»<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347-2018-%D0%BF#Text>

третини закладів задекларували це поле у текстах місій). Тут також спостерігається певна варіативність ідей заяв. Наведемо конкретні приклади. По-перше, Запорізький національний університет робить у цьому полі заяву глобального характеру – *«Університет відіграє важливу роль у розвитку економіки, державних інститутів та громадянського суспільства, надаючи їм ідеї, необхідні для забезпечення економічного, політичного та соціального розвитку та зростання»*. Подібні заяви є характерними для Західноукраїнського національного університету, Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, Криворізького національного університету, Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, Львівського національного університету ім. Івана Франка, Донбаської державної машинобудівної академії, Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана, Запорізького державного медичного університету, Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця, Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва, Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського, Київського університету ім. Бориса Грінченка. По-друге, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» заявляє про *передачу наукової продукції для конкретної галузі економіки – «Розвиток аерокосмічної галузі в Україні...»*. Подібна заява міститься у місії Національного авіаційного університету, про *транспортно-дорожню галузь* України в тексті місії Національного транспортного університету, про *систему охорони здоров'я* – Івано-Франківського національного медичного університету та Буковинського державного медичного університету, про *сферу агропромислового комплексу* – Вінницького та Львівського національних аграрних університетів, про *галузь оборони* – Національну академію сухопутних військ України ім. Гетьмана Петра Сагайдачного, про *сферу цивільного захисту* – Національний університет цивільного захисту України. По-

третє, Ужгородський національний університет наголошує на **засобах передачі технологій та інновацій – через Науковий парк чи інші структури**. Подібна заява міститься у місії Приазовського державного технічного університету – про **регіональний інноваційний навчально-науково-виробничий центр**, у місії Херсонського національного технічного університету – про **дослідний Університет**, у місії Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка – про **Центр генерування інноваційних ідей** та їх реалізацію, у місії Львівської національної музичної академії ім. Н.В. Лисенка – про **Центр унікальної своєрідної культури Галичини**.

Аналіз місій університетів вибірки по полю «**заява про підтримку безперервної освіти протягом усього життя**» контексту служіння суспільству показав, що це поле було задекларовано у текстах місій менше ніж чвертю ЗВО (таблиця 5). Нам зрозуміла мінімальна активність мистецтвознавчих університетів у визначенні різних видів навчальної діяльності, що використовуються протягом усього життя з метою покращення знань, навичок та компетенцій соціуму. Але для нас залишився незрозумілим факт відвертої недооцінки більшістю університетів можливості задекларувати те, чим ЗВО займалися завжди й завжди займатимуться, що приносить реальний успіх у відносинах із соціумом – а саме заявити про підтримку у суспільстві ідеї безперервної освіти протягом усього життя. Вважаємо, що з'ясування причин такої ситуації – це тема окремого дослідження. А поки що відзначимо найцікавіші ідеї у заявах університетів. У тексті місії Західноукраїнського національного університету міститься заява щодо **забезпечення сталого розвитку держави** (аналогічно – у місіях Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського», Донецького юридичного інституту, Національного університету «Одеська юридична академія», Університету ім. Альфреда Нобеля та ін.), Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка – про

формування спеціаліста, здатного навчатися протягом усього життя (аналогічно – у місіях Київського національного університету будівництва та архітектури, Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя, Київського національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, Одеського національного медичного університету, Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка та ін.), Дніпровського державного технічного університету – про **організацію безперервної освіти населення** (аналогічно – у місіях Харківського державного університету харчування та торгівлі, Української інженерно-педагогічної академії, Дніпровського державного аграрно-економічного університету та ін.).

4.9. Аналіз результатів третього етапу контентного аналізу

Проведенням третього етапу контент-аналізу передбачалося з'ясувати, чи володіють тексти місій університетів властивостями (А)–(З). При цьому нами був отриманий на перший погляд несподіваний результат – властивості текстів місій, що вивчаються нами, виявилися близькими за наявністю у різних за профілем університетів. (Див. таблицю 8).

Найбільшу увагу ЗВО вибірки в місіях приділили **«довговічності» заяви** (властивості «З»), що передбачало таке її формулювання, яке могла б служити установі протягом довгого періоду. Причому всі без винятку університети медичного та мистецтвознавчого профілів зробили заяви саме такого характеру. Загалом наголошуючи на позитивності такого факту, не можемо не помітити, що частина заяв у місіях догматичні за змістом і не вимагають перегляду протягом тривалого часу існування установи. Враховуючи умови інноваційності та прагматичності сучасної освітньої ситуації, така характеристика визначення місій університетів може стати причиною їх неефективності.

Також активно ЗВО визначали у місіях **сильні сторони своєї установи** (властивість «Е»). При цьому абсолютна більшість університетів звертала увагу на **високу якість підготовки фахівців**, а також на

якість освітніх послуг, на інноваційність фундаментальних та прикладних наукових досліджень, на переваги галузевої освіти (наприклад, аерокосмічної та морської галузей, медіа та інформаційних технологій, телекомунікацій та ін.) . Тим не менш, жоден з університетів у текстах місії не відзначив як свої сильні сторони такі фактори, як, наприклад, *високий рівень технічної підтримки навчального чи дослідницького процесів, проведення наукових досліджень міжнародного рівня, досвід виховання нобелівських лауреатів* та інші з тих, які часто згадуються у текстах місії університетів світового освітнього простору.

Дещо більше 70 % ЗВО вибірки запропонували заяви місії **«короткістю»** нижче середньої (властивість «Ж»; показник був визначений в результаті знаходження середньої кількості слів усіх місій університетів вибірки і дорівнював 38,1 слова). В аналізі ми виходили з твердження: текст місії впливає, якщо він стислий, простий і виражає саме те, що установа хоче повідомити. Наприклад, **«Пізнавати. Навчати. Просвітлювати»** (Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна), **«Готувати професійну еліту та формувати експертну екосистему для сталого регіонального розвитку»** (Поліський національний університет), **«Формування особистості професіонала, Інтелектуальної, Інформованої, Інноваційної, самоідентифікованої, Інтегрованої в суспільство (Ното-І)»** (Донецький національний університет ім. Василя Стуса), **«Розвиваємо лідерів. Створюємо інновації. Змінюємо світ на краще»** (Державний університет «Житомирська політехніка»), **«Збільшення інтелектуального потенціалу нації»** (Одеський національний політехнічний університет). Зазначимо, що названі університети закономірно можуть собі дозволити таку «стислість» у формулюванні місії, будучи відомими в Україні (а класичний університет з Харкова відомий і за межами нашої держави, оскільки за результатами QS-рейтингу 20/21

займає 477 місце у світі.⁵). Багато ЗВО вважали за необхідне докладніше пояснити своє призначення. Втім, додатковим дослідженням нами було встановлено, що ні профільність, ні обсяг, ні авторитетність університету не корелюють з кількістю слів і кількістю символів у текстах місій. Отже, для установ вибірки стислість заяви місії не завжди була визначальною при складанні тексту заяви.

Від 20 % за категорією «класичні університети» до 45 % за категорією «юридичні університети» коливалася оцінка **доступності тексту місії** (зазначимо, що за категорією «інші університети» тексти місій у 60 % випадків були доступними, тобто знаходилися у кореновому каталозі веб-сайту університету). В інших випадках тексти місій були надані здебільшого у тексті «Стратегії...» та в поодиноких випадках – у тексті «Концепції...» (зазвичай – pdf-файли у розділі веб-сайту «Документація»). В одному випадку текст місії було зафіксовано на зображенні герба установи (Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна). Враховуючи, що тексти місій університетів були доступні загалом в 34% випадків, то напевно можна говорити про розуміння всіма закладами вибірки маркетингового значення заяви про своє призначення.

Понад 25 % усіх ЗВО вибірки відзначили у заяві місії свою **унікальність**, причому серед університетів категорії «мистецтвознавчі» цей показник дорівнює 75 % (останній результат ми вважаємо закономірним на тлі відверто низьких показників інших установ – див. таблицю 7). Викликає здивування, що лише 2 університети з категорії «класичні» та по одному університету з категорій «економічні» та «педагогічні» виділили в заяві унікальні особливості своєї установи. З найцікавіших текстів, де вказувалася унікальність закладів, нами було виділено: **концепція Ното-І** (Донецький національний університет ім. Василя Стуса), **проголошення лідерства в аерокосмічній освіті** (Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського

⁵ Українські виші у рейтингу QS: проблеми та перспективи. URL:<https://osvita.ua/vnz/rating/74694/> (дата звернення 05.08.2021р.)

«Харківський авіаційний інститут»), **у підготовці спеціалістів для морської галузі** (Національний університет «Одеська морська академія»), **для галузі інформаційних технологій та телекомунікацій** (Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова), а також **галузі поліграфії** (Українська академія друкарства); заяву про **безперервну підготовку медпрацівників** (Одеський національний медичний університет); оголошення існування **центру унікальної культури регіону** (Львівська національна музична академія ім. М.В. Лисенка) та **центру, що формує сучасну модель представника правоохоронної сфери** (Національна академія внутрішніх справ).

Децо більше 21% усіх установ вибірки **позначили або звернулися в заявах місій до зацікавлених у співпраці сторін**, враховуючи той факт, що у разі збігу з партнерами поглядів на місію вони з більшою ймовірністю приймуть її і житимуть відповідно до неї. Найбільш активно відзначали партнерів у заявах місій установи категорії «медичні» (майже 53 % від усіх ЗВО цього профілю; див. таблицю 7), які закономірно вказували як зацікавлені сторони установи системи охорони здоров'я.

Логіка аналізу тексту місій на наявність властивості (В) полягала в тому, щоб з'ясувати наявність узгодженості появи у заявах двох характеристик: з одного боку, декларування міжнародної відкритості установи, а з іншого боку – **наявність перекладу тексту місії іноземною мовою** (як правило – англійська). Усього таких університетів виявилось лише 18 (це менше 10% від усіх установ вибірки), причому третина з них – це університети з категорії «технічні». При цьому більше половини закладів вибірки заявляли у місіях про наміри міжнародного співробітництва, відкритості, «експорту» та «імпорту» знань та результатів наукових досліджень. Втім, у ході дослідження ми знайшли кілька перекладених англійською мовами заяв, які не містять декларації про міжнародну відкритість.

Нарешті, виходячи зі змісту текстів місії, ми оцінили, **наскільки університети позиціонують і цінують свою історію**, щоб мати можливість ставити цілі на майбутнє. Отримані результати виявилися несподіваними. Незважаючи на те, що майже половина закладів вибірки мають як мінімум 100-річну історію, лише у 4-х випадках «вік» університету відповідав історичному контексту заяви місії. На цьому наголосили Херсонський державний університет, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Львівська Національна музична академія імені Н.В. Лисенка. Найстаріші заклади вищої освіти України – Львівський національний університет імені Івана Франка (заснований у 1661 році), Харківський національний університет імені В.М. Каразіна (1804 р.), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (1834), Одеський національний університет імені І.І. Мечникова (1865 р.) – не акцентуючи увагу на історичному контексті у місії, обмежилися позначенням року заснування на гербі закладу.

ВИСНОВКИ

За результатами вивчення процесу відображення особливостей освітнього, наукового й соціального середовища в текстах місій закладів вищої освіти України можемо висновити наступне.

1. Аналіз психолого-педагогічних, філософських та соціологічних джерел показав, що початок дискусії щодо ідеї університету було покладено Джоном Ньюменом у циклі лекцій «Ідея університету» (1873). Однак концептуальні основи університетської освіти ще раніше були сформульовані та втілені в життя німецьким енциклопедистом та реформатором Берлінського університету В. Гумбольдтом. Серед авторів публікацій на цю тему, які вже були згадані вище текстом, – Ф. Ніцше, Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, А.М. Уайтхед та багато інших. В результаті сформувалися суттєві відмінності у змісті ідеї університету. Втім, саме позиція, яка трактує триєдину – наукову, навчальну та культурну – місію університету – найближча до української ідеї університету. В.І. Вернадський вважав університет центром національної культури – «вища школа має культивувати і найвище знання». Друга характеристика закладу вищої освіти – свобода думки – «відсутність зовнішнього примусу». Третя виділена ним характеристика – громадське служіння. У результаті ми прийшли до висновку, що освіта в сучасному світі, завдяки її функціям, відіграє інтегративну роль при формуванні соціальних спільнот, соціальних інститутів суспільства, формуванні взаємодіючої особистості. Освіта є єдиним інститутом суспільства, на якому будується найбільша кількість взаємовідносин між соціальними спільнотами та їх представниками.

2. Проведений аналіз еволюції поняття місії університету в часовому та територіальному вимірі продемонстрував неоднорідність та неодночасність її формування у різних освітніх суб'єктів як у часовому проміжку, так і територіально. В результаті вдалося з'ясувати, що місія закладу вищої освіти бачиться як його основна мета, сенс чи причина,

через яку інститут існує у суспільстві. Вона вважається основою, завдяки якій установа будує своє бачення чи свої стратегічні плани. Заяви про місію виходять із внутрішнього середовища установи та враховують потреби внутрішніх зацікавлених сторін, а також визначаються тиском навколишнього середовища та проблемами, які можуть вплинути на організацію. Створюючи ефективне формулювання місії, університет передає свою філософію та основні компетенції, які допоможуть досягти його мети.

3. Проведення порівняльного контентного аналізу змісту місій українських закладів вищої освіти в загальному дало можливість переконатися, що традиції, закладені у сфері українського навчання та дослідження, сприйняті педагогічними університетами: навчальна та дослідницька функції заявляються як пріоритетні в місіях більшості закладів вищої освіти. Крім того, у місіях університетів знайшли відображення традиційні для університетів теми: служіння суспільству, орієнтація на передові дослідження, формування академічного середовища, виховання у студентів здатності мислити, підготовка кваліфікованих кадрів.

4. Проведення першого етапу контент-аналізу показало відсутність зв'язку між профільністю університетів вибірки та обсягом тексту місії (як кількості слів, так і кількості знаків). Разом з тим, при вивченні статистики використання термінології стали виявлятися відмінності, пов'язані з профільністю ЗВО, отже, з областями знань, що мають різний термінологічний глосарій викладу.

5. Проведення другого етапу контент-аналізу показало, що у змістовній частині заяв більш ніж 70 % університетів присутні навчальна, дослідницька та соціальна складові текстів місій. Найбільш активно університети робили заяви про створення освітнього середовища (навчальна складова місії), проведення передових досліджень (дослідна складова), а також декларували наміри про соціальну залученість у

взаємодію з громадянськими, культурними, промисловими та діловими спільнотами (соціальна складова). Причому декларування створення академічного середовища змістовно варіювалося від визначення конкретних факторів та умов до заяв загального змісту. Заяви щодо виконання передових досліджень також відрізнялися за змістом: від визначення конкретних галузей науки до узагальнених формулювань. Декларації про наміри залучення ЗВО до соціальної взаємодії з різними спільнотами враховували регіональний, загальнодержавний чи міжнародний рівні впливу.

6. Найбільш популярною складовою текстів місії університетів у порівнянні з іншими складовими є соціальна. При цьому слід зазначити, що університети явно недостатньо приділили увагу в текстах декларуванню передачі неакадемічному середовищу технологій та інновацій (де такі знання можуть принести соціальні та комерційні вигоди на місцевому, регіональному, національному чи глобальному рівнях), а також заявам намірів підтримки безперервної освіти протягом всього життя (що могло стати мотивацією до поліпшення знань, навичок та компетенцій і, отже, призвести до підвищення якості особистої, громадянської та соціальної зайнятості). Цей недолік може спричинити зниження маркетингового потенціалу місії.

7. Більшість університетів України недооцінили можливість збільшення маркетингового ефекту тексту місії за наявності в них заяв про використання в навчальному процесі сучасних освітніх сервісів та намірів просування знань по всьому світу, а також за наявності декларацій про наміри надати (або констатувати) глобальний характер науковим дослідженням та заяв про організацію наукової діяльності у рамках міжнародного співробітництва.

8. Результати третього етапу контент-аналіз показали, що заяви університетів вибірки переважно визначають сильні сторони навчальних закладів, можуть служити установам протягом ряду років і на тлі загальних

статистичних показників більшість із них задовольняє умову лапідарності. При цьому чітко проглядають резерви для покращення текстів місій університетів України. І насамперед у контексті обґрунтованого звернення до історичного досвіду заснування та інтернаціоналізації заяви, а також у плані доступності тексту, визначення у ньому зацікавлених у співпраці сторін та позначення унікальності ЗВО. Втім, враховуючи результати вивчення наявності зв'язку заяв у місіях у розрізах другого та третього етапів контент-аналізу, слід визнати, що при написанні текстів місій більшістю університетів не останню роль відігравали співробітництво у новому для них заході та взаємне консультування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Akbash, K.S. & Pasichnyk, N.O. & Rizhniak, R.Ya. (2021). Analysis of key factors of influence on scientometric indicators of higher educational institutions of Ukraine. *International Journal of Educational Development*, Elsevier, vol. 81 (C).
2. Atteslander P. (2003). *Methoden der empirischen Sozialforschung*. 10. Auflage. Berlin. P. 215-249.
3. Compagnucci L., Spigarelli F. (2020). Third Mission of the university: A systematic literature review on potentials and constraints. *Technological Forecasting & Social Change* 161.
4. Früh W. (2003). *Inhaltsanalyse: Theorie und Praxis*. 6. Auflage. Berlin. S. 27.
5. Kesten, A. (2019). Analysis of the missions of higher education institutions within the scope of third mission understanding. *International Journal of Educational Methodology*, 5(3), 387–400. <https://doi.org/10.12973/ijem.5.3.387>
6. Michael Flavin, Ting Zhou Chen & Valentina Quintero (2020). Size matters: an analysis of UK higher education institution mission statements. *Journal of Higher Education Policy and Management*. 42:3, 285–299, <https://doi.org/10.1080/1360080X.2019.1658839>
7. Zayachuk, Y., & Kovalska, O. (2020). Mission of a University in the Society: *Formation of a University Tradition and Modern Challenges*. *Pedagogical Discourse*, (29), 38-50. <https://doi.org/10.31475/ped.dys.2020.29.06>
8. Герман Гельмгольц (2006). Об академической свободе в немецких университетах. *Отечественные записки*. 6(15). <http://www.strana-oz.ru/2003/6/ob-akademicheskoy-svobode-v-nemeckih-universitetah>.
9. Гумбольдт К.В. (2000). О внутренней и внешней организации высших научных заведений в Берлине / К.В. Гумбольдт; [пер.

Л. Григорьевой]. *Современные стратегии культурологических исследований: Труды Института европейских культур*. Вып. 1. / [отв. ред. Д.П. Бак]. – М., С. 68-83.

10. Кремень В.Г. (2013). Філософія людиноцентризму в контексті проблем освіти. *Освітологія: хрестоматія: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів* / [уклад. В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва]. – К.: ВП „Едельвейс”, 2013. – 728 с.

11. Курбатов С. (2013). Між національним та глобальним: місія університету на просторовому перехресті. *Вища освіта України. Тематичний випуск "Наука і вища освіта". Додаток 1. № 2. С. 45-56.*

12. Ньюмен Дж. Г. (2006). *Идея университета*. Минск: БГУ, 208 с.

13. Огнев'юк В. (2015). Університетська освіта України в контексті перспектив європейської інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2240>.

14. Ортега-и-Гассет Х. (2005). *Миссия университета* / Х. Ортега-и-Гассет; [пер. с исп. М.Н. Голубевой, ред. перевода А.М. Корбут]; под общ. ред. М.А. Гусаковского. Минск: БГУ, 105 с.

15. Пінчук Є.А. (2013). Специфіка, завдання та функції сучасного університету. *Вісник Житомирського державного університету / Філософські науки*. Випуск 3 (69). С. 3-8. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/9744/1/1.pdf>

16. Пролеев С. (2015). Суверенітет розуму й місія університету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.politdumka.kiev.ua/analytics/politologicaljournalism/133-university-election.html>

17. Сафонова І.О. (2013). Діалог культур на аксіологічних засадах – мета-принцип формування міжкультурної компетентності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. Випуск 3 (56). С. 146 -157.

18. Сисоєва С.О. (2013). Освіта як відображення сутності та соціально-економічного розвитку суспільства. *Освітологія: хрестоматія:*

навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / [укладачі: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва]. К.: ВП „Едельвейс”. 28 с.

19. Шевченко Л.С. (2016). Університетська освіта: економічні пріоритети та управління розвитком: монографія. Харків: Право, 188 с.

20. Ясперс К. (2002). Ідея університету / К. Ясперс / [упоряд. М. Зубрицька та ін.]. – Львів, 304 с.

ДОДАТОК А. ТЕКСТИ МІСІЙ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РЕЙТИНГ 2021	ЗВО	Місії
1	Київський національний університет імені Тараса Шевченка	Підготовка високоінтелектуального кадрового ресурсу держави, необхідного для реалізації стратегії розвитку України, здатного оперативно реагувати на виклики сучасності та брати активну участь у реалізації програми економічних реформ на міжнародному та державному рівнях.
2	Національний технічний університет України Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"	Сприяти формуванню суспільства майбутнього на засадах концепції сталого розвитку шляхом інтернаціоналізації та інтеграції освіти, новітніх наукових досліджень та інноваційних розробок. Створювати умови для всебічного професійного, інтелектуального, соціального та творчого розвитку особистості на найвищих рівнях досконалості в освітньо-науковому середовищі.
3	Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна	Пізнавати. Навчати. Просвіщати.
4	Національний університет "Львівська політехніка"	Формувати майбутніх лідерів, які працюють мудро, творчо, ефективно...
5	Сумський державний університет	Максимізація задоволеності ціннісних очікувань усіх категорій стейкхолдерів університету шляхом забезпечення беззаперечної конкурентної переваги послуг, що надаються, їх адаптивності під потреби сучасного світу, що стрімко змінюються, та бездоганної якості (excellence).
6	Львівський національний університет імені Івана Франка	Сприяння соціальному та економічному розвитку суспільства, генерування змін, які потребує місто, регіон, країна та світ, встановлення та реалізація освітніх і наукових стандартів формування особистості – носія інтелектуального та інноваційного потенціалу розвиток культурно-мистецького середовища для збагачення духовного світу молоді, виховання почуття національно-патріотичного обов'язку та пошани до історичної пам'яті.
7	Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"	Реалізація широкого спектру освітніх послуг, затребуваних основними профільними ринками; проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, трансфер їх результатів в освітній процес, збереження потреб підприємств та установ через ефективно діючу технологію співпраці за рахунок спадкоємності науково-дослідних традицій та шкіл; сприяння гармонійному розвитку особистості та забезпеченні підготовки нової генерації професіоналів, здатних комплексно поєднувати дослідницьку, проєктну, підприємницьку діяльність за рахунок глибокого засвоєння фундаментальних знань, вивчення інженерної справи, оволодіння інженерною творчістю і підприємницьким мистецтвом; підвищення потенціалу можливостей збереження своєї академічної суті, своєрідності та індивідуальності.
8	Національний університет біоресурсів і природокористування України	Створювати, систематизувати, зберігати і поширювати сучасні наукові знання для покращення якості життя людей; готувати фахівців європейського і світового рівня інтелектуального та особистісного розвитку.
9	Національний авіаційний університет	Гідний внесок у розвиток суспільства на національному та міжнародному рівнях через як генерацію нових знань та інноваційних ідей на основі інтеграції та інтернаціоналізації освіти, досліджень і практики, так і надання високоякісних освітніх та науково-дослідних послуг громадянам України та іноземцям при підготовці фахівців авіаційно-космічної галузі.
10	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	Інновативність, збалансованість, успіх. Реалізується через розвиток системи освіти та наукової діяльності шляхом підготовки високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців, здатних

		активно діяти в умовах ринкової економіки та соціального партнерства; розвиток наукових пріоритетів, наукових шкіл, інноваційної складової.
11	Національний університет "Кієво-Могилянська академія"	Університет створює, зберігає та поширює знання у природничій, суспільній і гуманітарній наукових сферах. Могилянська - це спільнота, яка формує високоосвічену, національно свідому, чесну, небайдужу, творчу особистість, здатну незалежно мислити і відповідально діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого демократичного суспільства.
12	Харківський національний університет радіоелектроніки	Підготувати талановитих інженерів для успішної цифрової трансформації України та світу.
13	Ужгородський національний університет	Наша Місія як дослідницько-інноваційного університету визначається такими концептуальними положеннями: а) основними видами діяльності університету є наукова та освітня діяльність на основі нових нетрадиційних технологій і принципів управління, що забезпечують багаторазове підвищення ефективності та якості педагогічної праці та навчальної роботи студентів; б) наукова діяльність інноваційного університету є провідною і орієнтована на отримання нових знань; освітня – на використання знань у навчальному процесі для підготовки фахівців; інноваційна – на комерціалізацію знань; в) наукова діяльність у дослідницько-інноваційному університеті здійснюється в рамках проведення фундаментальних і прикладних досліджень, замовниками та споживачами результатів яких виступають учасники та виконавці наступних етапів єдиного інноваційного процесу університету через ефективно діючу технологію трансферу наукових результатів; г) дослідницько-інноваційний університет здійснює підготовку нової генерації фахівців, здатних забезпечити позитивні зміни в економіці регіону, професіоналів, які вміють комплексно поєднувати дослідницьку та підприємницьку діяльність. Підготовка такого роду фахівців базується на глибокому засвоєнні фундаментальних знань, оволодінні основами підприємництва; г) дослідницько-інноваційний університет реалізує широкий спектр освітніх послуг, затребуваних профільними ринками. Наукове обслуговування та консалтингові послуги також реалізуються інноваційним університетом завдяки ефективному функціонуванню Наукового парку та інших структур; д) ефективна діяльність дослідницько-інноваційного університету забезпечується стратегічним партнерством з регіональними державними структурами, представниками великого, середнього і малого бізнесу, провідними вищими навчальними закладами України та сусідніх країн Вишеградської групи, в тому числі в рамках Міжнародного консорціуму університетів; е) висока якість діяльності дослідницько-інноваційного університету досягається гармонізацією його системи управління з принципами загального управління якістю; вимогами міжнародних стандартів компетентностей та кваліфікацій, сформульованих у Законі України «Про вищу освіту».
14	Одеський національний університет імені І.І. Мечникова	Підготовка згідно з держзамовленням і договірними зобов'язаннями висококваліфікованих та конкурентоспроможних на національному й міжнародному ринках праці фахівців для галузей освіти, культури, мистецтва, гуманітарних і соціальних, економічних і правових, природничих та інженерних наук, комерції та бізнесу, охорони здоров'я, а також для органів державної влади й управління, підприємств усіх форм власності за всіма рівнями вищої освіти в усіх галузях освіти (відповідно до міжнародних і вітчизняних класифікацій освіти), утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей.
15	Національний технічний університет "Дніпровська	Еволюція освітньо-наукового простору на принципах академічної доброчесності, загальнолюдських цінностей, національної ідентичності та

	політехніка"	креативне становлення людини і суспільства майбутнього.
16	Вінницький національний технічний університет	Надати можливість молоді набути технічні знання, які стануть у нагоді для успішного кар'єрного зростання.
17	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	<p>Університет забезпечує високу якість підготовки фахівців сучасного рівня, має понад 100-річні традиції органічного поєднання наукових досліджень і викладання, розвинену матеріально-технічну базу. Усе це в концентрованому форматі визначає його місію, яка полягає в ефективній та якісній реалізації передусім таких базових компонент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • освітньої – збереження та ефективний розвиток класичної університетської освіти як на рівні регіону, так і в державі, здійснення підготовки висококваліфікованих фахівців відповідно до державних стандартів вищої освіти, досягнення університетом позиції системоутворювального центру освіти в регіоні; • наукової – збереження, подальший розвиток та ефективне використання наукового потенціалу, забезпечення органічної єдності змісту освіти й програм наукової діяльності, спрямування фундаментальних та прикладних досліджень і розроблень на створення й упровадження конкурентоспроможних зразків техніки, технологій та матеріалів; • міжнародної – розширення і поглиблення ефективної співпраці із зарубіжними університетами, особливо в рамках академічних обмінів, проектної та грантової діяльності; • культурно-просвітницької – збереження та зміцнення позицій ДНУ як центру культури та просвітницької діяльності в регіоні, сприяння змінам соціального середовища через створення атмосфери духовності та формування в молоді високого рівня моральності, громадянської свідомості, освоєння принципів і навичок конструктивного вирішення проблем життєдіяльності. <p>Місія університету формується на засадах університетської автономії, університетської демократії, його повної підзвітності та відповідальності перед суспільством та державою й спрямована на забезпечення умов для самореалізації учасників освітнього процесу, на виховання високоосвіченої, національно свідомої особистості.</p>
18	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта – надання якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців; • Наука – формування сучасного дослідницького університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації; • Регіон – спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону.
19	Західноукраїнський національний університет	Університет є багатогалузевим класичним університетом, що створює освітньо-наукову платформу пізнання, студентоцентрованого навчання та викладання, міждисциплінарних досліджень, розвитку та вдосконалення навичок, формування сучасних наукових, професійних компетентностей, служіння людям і громаді, стійкого та сталого розвитку держави, налагодження нових каналів комунікації на принципах взаємної довіри. Як класичний університет міста Тернополя це – спільнота однодумців, яка формує цінності у колективі. Ми мотивуємо, підтримуємо та даємо простір для розвитку кожного!
20	Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського "Харківський авіаційний інститут"	Розвиток аерокосмічної галузі в Україні та в світі шляхом підготовки висококваліфікованих фахівців і проведення наукових досліджень у сферах авіації, космонавтики, машинобудуванні, інформаційних технологій, а також в суміжних галузях.
21	Запорізький національний університет	Формування європейського простору освіти, науки і культури європейського рівня, здатного активно впливати на громадську думку, забезпечувати соціальне прогнозування у різних сферах на основі фундаментальних і прикладних наукових досліджень. Університет відіграє важливу роль у розвитку економіки, державних інституцій та громадянського суспільства, надаючи їм знань, компетентностей та ідей, необхідних для забезпечення економічного, політичного та соціального

		розвитку і зростання.
22	Національний медичний університет імені О.О. Богомольця	Внесок збереження здоров'я населення та розвиток медицини, задоволення потреб суспільства країни через якісну медичну освіту, лікувально-консультативну допомогу, виконання пріоритетних наукових досліджень.
23	Національний університет харчових технологій	Формування інноваційного, освітнього і наукового простору для забезпечення розвитку потенціалу та можливостей самореалізації університетської спільноти в процесі їх спільної освітньої, наукової, інноваційної та організаційної діяльності; підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку.
24	Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського	<p>Підготовка висококваліфікованих фахівців для системи охорони здоров'я України і зарубіжжя шляхом надання якісних освітніх послуг відповідно до європейських норм; дотримання високих стандартів викладання студентам, інтернам і лікарям; виховання особистостей, медичних працівників, які протягом всього життя проявлятимуть чуйність та милосердя і надаватимуть послуги пацієнтам в кращих традиціях медичної професії.</p> <p>Розвиток фундаментальної і прикладної науки в галузі медицини, фармації і громадського здоров'я, проведення інноваційних досліджень та інтеграція наукових знань в практичну медицину; надання високотехнологічної наукоємної медичної допомоги і розробка нових діагностичних і лікувальних технологій для потреб вітчизняної системи охорони здоров'я; забезпечення найвищих етичних та професій-них стандартів у всіх починаннях.</p> <p>Створення для професорсько-викладацького складу якісних умов праці, можливостей підвищення професійного рівня, умов для академічного лідерства та самовираження особистості. Створення для студентів умов для саморозвитку, професій-ного становлення, культурного і духовного пошуку, можливостей формувати свою траєкторію освіти, що є запорукою формування високоосвічених, вільних, демократичних і національно свідомих професіоналів.</p>
25	Одеський національний політехнічний університет	Примноження інтелектуального потенціалу нації.
26	Донецький національний університет імені Василя Стуса	Формування особистості-професіонала, Інтелектуальної, Інформованої, Інноваційної, самоідентифікованої, Інтегрованої у суспільство (Номо-І).
27	Буковинський державний медичний університет	Забезпечення високої якості освітньої, наукової та клінічної діяльності на основі розробки і впровадження інноваційних технологій, реалізації ефективної моделі соціального партнерства із суспільством, системою охорони здоров'я, спрямованого на поліпшення здоров'я і збільшення тривалості життя людей.
28	Волинський національний університет імені Лесі Українки	Створення, зберігання та поширення знання в природничій, суспільній, гуманітарній і технічній наукових сферах. Формування високоосвіченої, національно свідомої, чесної, небайдужої, творчої особистості, здатної незалежно мислити і відповідально діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства.
29	Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова	Підготовка висококваліфікованих фахівців для міського господарства, здатних забезпечувати територіальний розвиток на національному, регіональному та місцевому рівнях
30	Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова	<ul style="list-style-type: none"> • проводити підготовку високопрофесійних фахівців у сфері охорони здоров'я на засадах якості, доброчесності, рівності можливостей, академічної свободи, університетської автономії; • зберігати та розвивати науковий потенціал, розробляти і впроваджувати інноваційні технології; • забезпечувати високий рівень лікувально-профілактичної роботи, медичної експертизи, інтеграцію сучасних досягнень в медичну практику; • активно співпрацювати з центральними і місцевими органами

		<p>виконавчої влади, роботодавцями, громадськими організаціями з питань створення та реалізації освітніх програм і надання медичної допомоги;</p> <ul style="list-style-type: none"> • створювати умови для саморозвитку, реалізації інтересів, здібностей та постійного професійного зростання здобувачів вищої освіти; • нести соціальну відповідальність перед суспільством за якість підготовки здобувачів вищої освіти, ефективну організацію безперервної післядипломної освіти, рівень наукових розробок, імплементацію в лікувальну та освітню діяльність досягнень вітчизняної та світової медицини.
31	Одеська національна академія харчових технологій	Забезпечення умов для підвищення якості вищої освіти, розвитку наукових досліджень і підготовки кадрів для розробки, запровадження і розвитку технологій для здорового, тривалого та щасливого життя людини.
32	Національний фармацевтичний університет	Відтворення інтелектуального потенціалу держави, забезпечення фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я висококваліфікованими фахівцями, формування високих моральних якостей, патріотизму, суспільної свідомості; виведення рівня підготовки фахівців до рівня розвинутих країн світу.
33	Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя	<p>Створити умови для надання якісної освіти через вільне творче навчання та наукові дослідження відповідно до суспільних потреб, зумовлених розвитком України, науки, економіки та культури, а також глобальних процесів розвитку людської цивілізації.</p> <p>Наші цінності – поведінка й риси, які ми очікуємо від усіх, хто хоче долучитися до університету; вони обумовлюють взаємне ставлення тих, хто працює і навчається у ньому.</p> <p>Людина, її гідність і честь. Ми докладаємо зусиль до пошуку, зацікавлення, залучення до роботи й утримання найкращих людей на кожній посаді. Ми заохочуємо неперервне навчання і розвиток гармонійної особистості. Ми створюємо професійне середовище, в якому ефективно працюють для розвитку університету й України люди різних культур, щоденно підвищуючи рівень освіти й науки. Ми надаємо можливості для науково-професійного і творчого зростання і відзначаємо співробітників за єдиним критерієм – результатами.</p> <p>Довіра. Ми ставимось одне до одного з довірою і повагою. Ми маємо довіру до здібностей і намірів одне одного і віримо, що люди краще працюють на основі довіри.</p> <p>Лідерство й високі стандарти. Ми заохочуємо персональне лідерство, відповідальність і почуття обов'язку. Ми дотримуємося законодавства і є полімовним університетом. Ми вимагаємо від себе дотримання високих стандартів і етичної поведінки. Ми з повагою ставимось до духовних і культурних традицій університету, зберігаємо та розвиваємо їх.</p>
34	Київський національний університет технологій та дизайну	Активна участь у особистому розвитку кожної людини, її вихованні й удосконаленні здібностей, сприяння самореалізації особистості протягом життя (у рамках загальнолюдської моралі).
35	Національний університет "Запорізька політехніка"	Забезпечити якісну, доступну сучасну вищу освіту завдяки знанням та досвіду викладачів, розвитку наукових і освітніх технологій. Готувати фахівців з вищою освітою, здатних до практичної реалізації отриманих знань в науці, виробництві та бізнесі. Розвивати творчий науковий потенціал молоді, намагання до самоосвіти та саморозвитку особистості як життєвої необхідності.
36	Київський національний торговельно-економічний університет	Елітарна освіта нинішнього та прийдешніх поколінь на засадах прийнятності традицій та інновацій задля забезпечення поступального розвитку України.
37	Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького	Підготовка висококваліфікованих фахівців для системи охорони здоров'я, розвиток фундаментальної та прикладної науки, надання професійної медичної допомоги.
38	Черкаський національний	Забезпечення лідерства з підготовки висококваліфікованих фахівців і

	університет імені Богдана Хмельницького	наукових кадрів, що реалізується шляхом гармонійного поєднання фундаментальності та фаховості освіти, наукових досліджень і виховання, інтеграції в європейське співтовариство.
39	Донецький національний технічний університет	Формування висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців, створення умов для їх професійного зростання, розвитку творчих здібностей і лідерських якостей. Продукування і поширення сучасних знань та втілення інновацій.
40	Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу	Надання якісних освітніх послуг для всебічного професійного, інтелектуального і творчого розвитку особистості. Виконання наукових досліджень, співпраця із суспільством заради сталого розвитку та енергетичної безпеки держави
41	Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського	Забезпечення суспільного розвитку та модернізації українського суспільства через надання високоякісних освітніх послуг, реалізацію інноваційних наукових досліджень, підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців, наукових та педагогічних кадрів шляхом гармонійного поєднання фундаментальності та професійної спрямованості освіти, розвитку й поширення наукових знань та примноження кращих вітчизняних традицій університетської освіти.
42	Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського	Підготовка конкурентоспроможного людського капіталу для інноваційного розвитку України, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях. Метою реалізації місії є отримання особою сукупності систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у КрНУ у відповідній галузі знань, за певною кваліфікацією на I-III рівнях вищої освіти. Місія університету поширюється на регіон Придніпров'я, Україну і Європу Місія Університету базується на чотирьох основних принципах: - автономії, яка передбачає самостійність, незалежність і відповідальність університету у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної діяльності, самостійного добру і розстановки кадрів у межах, встановлених Законом України "Про вищу освіту"; - академічної доброчесності як сукупності етичних принципів та визначених Законами України "Про освіту" та "Про вищу освіту" правил, якими мають керуватись учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень; - академічної мобільності, що передбачає надання можливості учасникам освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому ЗВО на території України чи поза її межами; - академічної свободи, яка передбачає самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, установлених законом.
43	Харківський національний медичний університет	Створювати освітні та наукові цінності в галузі охорони здоров'я, сприяти розвитку здоров'я відповідно до потреб та тенденцій сучасного розвитку суспільства, соціально-економічної ситуації, а також забезпечувати отримання здобувачами освіти якісних освітніх послуг для набуття відповідних компетентностей, задля забезпечення їх конкурентоспроможності на вітчизняному і міжнародному ринку праці.
44	Державний університет "Житомирська політехніка"	Розвиваємо лідерів. Створюємо інновації. Змінюємо світ на краще.
45	Київський національний економічний університет	Здійснення вагомого вкладу у суспільний розвиток через дослідження, генерування нових знань, їх поширення та підготовку конкурентних

	імені Вадима Гетьмана	фахівців і креативних особистостей.
46	Київський національний університет будівництва і архітектури	Сприяти розвиткові системи інноваційного навчання шляхом підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації високопрофесійних, конкурентоспроможних фахівців, здатних активно діяти в умовах ринкової економіки та соціального партнерства.
47	Національний університет водного господарства та природокористування	Генерація інтелектуальної еліти в середовищі інновацій. Університет як система впливає на внутрішнє та зовнішнє середовище, формуючи їх та об'єднуючи в єдине - середовище інновацій, діючи на випередження, а не підлаштовуючись під існуючу кон'юнктуру. Саме в такому створеному середовищі можлива генерація інтелектуальної еліти.
48	Національний університет "Чернігівська політехніка"	Розвиток суспільства через освіту та наукові дослідження задля формування лідерства та вирішення глобальних проблем світу, що змінюється
49	Чорноморський національний університет імені Петра Могили	Створення середовища продуктивної взаємодії науки та освіти з метою формування національно свідомої, чесної, творчої, професійної особистості, яка працюватиме для розвитку місцевої громади та держави.
50	Криворізький національний університет	Підготовка конкурентоздатних фахівців із високим рівнем професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності на основі раціонального та ефективного використання науково-педагогічного й наукового потенціалу; розвиток і модернізація навчально-матеріальної та науково-дослідної бази; поступове впровадження європейських і світових стандартів якості освіти; надання високоякісних освітніх послуг і реалізація інноваційних наукових досліджень відповідно до потреб економіки та вимог зацікавлених сторін; поширення наукових знань, культурно-просвітницької діяльності; збереження та примноження кращих традицій університетської освіти
51	Хмельницький національний університет	Якісне задоволення потреб населення в освітніх послугах найвищого рівня, забезпечення підприємств, установ та організацій країни кваліфікованими кадрами, всебічний розвиток людини як особистості завдяки системному використанню в навчально-виховному процесі передових освітніх технологій. Місія університету відображає інтереси всіх учасників освітнього процесу. З одного боку, вона передбачає задоволення потреб ринку в професійних кадрах, з іншого – задоволення потреб студентів і викладачів щодо їх всебічного професійного розвитку.
52	Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова	Університет – багатопрофільний заклад вищої освіти, що забезпечує на основі дослідницьких практик підготовку висококваліфікованих і компетентних фахівців для різних галузей освіти та науки, культури та мистецтва, виробництва та сфери обслуговування; фахівців, адаптованих до ринкових і демократичних перетворень, здатних жити й творити в інформаційному суспільстві, глобальному світовому просторі, досягати взаєморозуміння між людьми, соціальними групами, націями, державами, бути членами європейської і світової спільноти і одночасно патріотами Української держави, речниками національних інтересів.
54	Придніпровська державна академія будівництва та архітектури	Підготовка кваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці фахівців для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління за рівнями вищої освіти, утвердження національних і загальнолюдських цінностей, самореалізація особистості, створення науково-технічної продукції для зміцнення національної економіки та інноваційного розвитку України.
56	Українська медична стоматологічна академія	Підготовка висококваліфікованих фахівців для системи охорони здоров'я, розвиток фундаментальної і прикладної науки, надання професійної медичної допомоги населенню. Формування високоосвічених, вільних демократичних і національно свідомих людей.
57	Український державний хіміко-технологічний університет	Підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців та гармонійний розвиток особистості, виконання наукових досліджень на основі поєднання кращих традицій і інновацій для відтворення інтелектуального потенціалу, технологічного розвитку держави, а також

		глобальних процесів розвитку людської цивілізації.
58	Національна металургійна академія України	Підготовка висококваліфікованих визнаних в Україні та за її межами фахівців-професіоналів для металургійного комплексу України та пов'язаних з ним підприємств і організацій з метою всебічного забезпечення усіх аспектів їх діяльності у сфері механічної та електричної інженерії, хімічних технологій, інформаційних технологій, автоматизації та приладобудування, екології та захисту навколишнього середовища, економіки, управління та адміністрування, професійної освіти, перекладу та інформаційно-архівної справи шляхом надання високоякісних освітніх послуг, здійснення і реалізації інноваційних наукових досліджень відповідно до найбільш сучасних тенденцій, потреб суспільства та вимог усіх зацікавлених сторін.
59	Дніпровський державний медичний університет	Здійснення якісної підготовки висококваліфікованих фахівців для галузі охорони здоров'я, підтримання ролі авторитетної науково-дослідницької, практично-орієнтованої, інноваційної навчальної платформи для фахівців-медиків, розвиток фундаментальної і прикладної науки, надання професійної медичної допомоги населенню. Формування високоосвічених, демократичних і національно свідомих людей.
60	Київський університет імені Бориса Грінченка	Служити людині, громаді, суспільству
61	Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця	Формування патріотичної, усебічно розвинутої, творчої особистості, здатної до самовизначення і самореалізації, компетентного професіонала для наукової, інноваційної та практичної роботи в суспільно-економічній сфері
62	Херсонський державний університет	Університет – багатoproфільний заклад вищої освіти зі СТОЛІТНЬОЮ ІСТОРІЄЮ , який надає класичну університетську освіту за різноманітними галузями знань і спеціальностями та є культурно-освітнім центром півдня України.
63	Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного	Підготовка високоосвічених фахівців, затребуваних на ринку праці, зданих використовувати сучасні технології у практиці господарювання та науковій діяльності, з високим рівнем національної свідомості, незалежним мисленням та готовністю до навчання протягом усього життя.
64	Приазовський державний технічний університет	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка фахівців високої кваліфікації, здатних адаптуватися до сучасних соціально-економічних і виробничих умов, ефективно реалізувати отриманий інтелектуальний потенціал, задовольнити нагальні потреби економіки і суспільства. • Проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень та дослідно-конструкторських робіт з пріоритетних напрямків розвитку науки і техніки, які позиціонують Університет як регіональний інноваційний навчально-науково-виробничий Центр. • Зміцнення статусу Університету як духовного, культурного й суспільного центру, орієнтованого на формування у молоді загальнолюдських цінностей та ідей на основі культурно-історичної спадщини українського народу, його традицій і духовності.
65	Івано-Франківський національний медичний університет	Забезпечення високоефективної діяльності у національному та міжнародному освітньо-науковому просторі з метою підготовки висококваліфікованих медичних фахівців з моральними і духовними цінностями, конкурентоспроможних на вітчизняному та міжнародному ринках праці, розробка та запровадження новітніх технологій для покращення медичної допомоги.
66	Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка	<ul style="list-style-type: none"> • Створювати умови для здобуття здобувачами вищої освіти (ЗВО) якісної, конкурентоспроможної вищої освіти відповідно до вимог ринку праці сучасного постіндустріального, інформаційного суспільства; • Готувати високопрофесійних, морально стійких, патріотичних фахівців, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, шляхом органічного поєднання їх самостійної систематичної навчальної, пошуково-дослідницької, громадської діяльності та якісної викладацької й

		виховної роботи, ґрунтовних наукових досліджень науково-педагогічних працівників; <ul style="list-style-type: none"> • Забезпечувати особистісний розвиток усіх суб'єктів освітнього процесу (студентів та працівників) з урахуванням їх індивідуальних потреб та здібностей на основі принципів гуманізації та гуманітаризації, індивідуалізації та диференціації; • Зберігати, поширювати і розвивати цінності української й світової культури, сприяти духовному розвитку учасників навчального процесу.
67	Український державний університет залізничного транспорту	Підготовка нової генерації висококваліфікованих фахівців для залізничної галузі та інших сфер економічної діяльності шляхом постійного розвитку особистості в швидкоплинних умовах глобалізованого світу та проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень.
68	Луцький національний технічний університет	Формування високоосвіченого і національно свідомого покоління громадян України шляхом забезпечення умов для самореалізації студентів і співробітників у процесі їх спільної освітньої, наукової та інноваційної діяльності, якісної підготовки висококваліфікованих фахівців – лідерів у сфері транспорту, виробництва та технологій, архітектури та будівництва, аграрних наук та продовольства, цифрових, інформаційних, освітніх та харчових технологій, механічної та електричної інженерії, автоматизації та електроніки, приладобудування та телекомунікацій, управління та адміністрування, математики та статистики, соціального забезпечення, психології та педагогіки, гуманітарних та соціально-поведінкових наук, сфери обслуговування, міжнародних відносин і права.
69	Луганський національний університет імені Тараса Шевченка	Забезпечення підготовки конкурентоздатних фахівців на основі органічної єдності високоякісного студентоцентрованого навчання, наукової діяльності, розвитку креативності, патріотизму та з метою подальшої реінтеграції тимчасово окупованих територій .
70	Житомирський державний університет імені Івана Франка	Університет є багатогалузевим закладом вищої освіти, який провадить інноваційну освітню діяльність за різними ступенями освіти, здійснює фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є науковим і методичним центром, сприяє поширенню наукових знань та реалізує культурно-просвітницьку діяльність для формування всебічно розвинутої та конкурентоспроможної особистості на основі цінностей, які є пріоритетом у процесі розвитку суспільства та Університету: професіоналізму, колегіальності, відповідальності, відкритості, толерантності, академічної свободи, демократизму, креативності, справедливості, плюралізму думок, патріотизму, інноваційності, просвітництва, гуманізму, інтернаціоналізації.
71	Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого	Розвиток інтелектуального потенціалу студентів та здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти на основі розвитку освітнього і наукового ресурсу Університету, відтворення і поширення знань, інтеграції наукових досліджень і освітньої діяльності фахівців-професіоналів, що володіють інноваційним типом мислення.
72	Український Католицький Університет	Університет є відкритою академічною спільнотою, яка живе східнохристиянською традицією і виховує провідників суспільства, професіоналів, для служіння в Україні та за її межами – в ім'я слави Божої, спільного блага й людської гідності.
73	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького	Послідовне підвищення якості навчання та викладання, активізація інноваційного наукового пошуку, розширення співробітництва з міжнародною спільнотою, збереження розвитку університетських традицій свободи, служіння розвитку особистості та культурним ідеалам і цінностям суспільства.
74	Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля	Активний вплив на соціально-економічний розвиток країни
75	Запорізький державний медичний університет	Сучасна освіта і наукові дослідження заради суспільного здоров'я та розвитку медицини. Забезпечення високої якості освітньої, наукової і клінічної діяльності, що

		<p>відповідає рівню кращих вітчизняних і зарубіжних медичних і фармацевтичних шкіл, на підставі розробки і впровадження інноваційних технологій, реалізації ефективної моделі соціального партнерства між Університетом, суспільством, системою охорони здоров'я і регіоном, спрямованого на поліпшення здоров'я населення і збільшення його довголіття.</p> <p>Університет забезпечує якнайкращі умови для студентів у процесі їх навчання. Творить унікальну якість наукових досліджень і заохочує розвиток співробітників. Університет орієнтується у своїх освітніх та наукових пропозиціях на потреби суспільства. Університет робить значний внесок у розвиток системи охорони здоров'я, впроваджуючи новітні стандарти профілактики і лікування, а також розвиваючи співпрацю з регіональними, загальнодержавними та міжнародними інституціями, котрі вирішують проблеми громадського здоров'я.</p>
76	Одеський національний медичний університет	Поліпшення здоров'я населення шляхом безперервної підготовки медичних працівників та участі в дослідженнях медичної науки, що впливає на клінічні знання і практику.
77	Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського	Університет виховує інтелектуальну, наукову і творчу еліту для розбудови нашого спільного європейського майбутнього в Україні!
78	Сумський національний аграрний університет	<p>Створити якісні умови для забезпечення повноцінної освіти шляхом поєднання сучасних методів навчання та наукових досліджень відповідно до потреб агропромислового сектору України, держави, науки, економіки та культури в цілому.</p> <p>Проведення на високому рівні освітньої діяльності, яка забезпечує здобуття особами вищої освіти відповідного ступеня за обраними ними спеціальностями. Проведення наукової діяльності шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації і використання отриманих результатів в освітньому процесі.</p>
79	Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова	Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є здобуття нових наукових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, видів техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку суспільства, підготовки фахівців інноваційного типу.
80	Національний лісотехнічний університет України	Створювати, систематизувати, зберігати і поширювати сучасні наукові знання для покращення якості життя людей; готувати фахівців європейського і світового рівня інтелектуального та особистісного розвитку. Свою місію НЛТУ України реалізовує через основні напрями розвитку, до яких належить навчально-виховна, науково-дослідницька, інноваційна, виробничо-господарська, міжнародна діяльність та інші.
81	Національний Університет Фізичного Виховання і Спорту України	Забезпечення якісної вищої освіти, орієнтованої на запити ринку праці та посилення наукової складової; формування інноваційного наукового простору; забезпечення підготовки освічених, морально стійких, творчих, конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно працювати і навчатись протягом життя; сприяння підвищенню авторитету держави у світовому спортивному співтоваристві; функціонування єдиного інформаційного середовища; розширення спектра освітніх, наукових та інших послуг.
82	Донбаська державна машинобудівна академія	Впровадження та розширення сучасних методів керування питаннями створення, охорони і комерціалізації інтелектуальної власності; розвиток і ефективне використання інтелектуального потенціалу Університету; популяризація та впровадження наукових досліджень і розвитку персоналу Університету в регіональному, національному та міжнародному масштабі.
83	Одеський державний екологічний університет	Змінити світогляд нашого суспільства та залишити нащадкам природу, в якій комфортно жити. Приєднуйся до нашої роботи
84	Криворізький державний	Підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців,

	педагогічний університет	професіоналів для всіх ланок галузі освіти та інших галузей діяльності, отримання та розповсюдження сучасних наукових знань світового рівня.
85	Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського	Формування творчої національно-свідомої особистості майбутнього компетентного фахівця, педагога, менеджера, здатного на високому рівні організувати та здійснювати професійну діяльність, а також вирішувати практичні завдання впродовж життя для прогресивного, культурного, гуманістичного, інноваційного, інформаційного і соціально-економічного розвитку українського суспільства.
86	Миколаївський національний аграрний університет	Підвищення якості надання освітніх, наукових, консультаційних та інноваційних послуг з метою виховання нового покоління фахівців для забезпечення розвитку, підвищення рівня інноваційності галузей економіки, покращення соціально-екологічного середовища регіону й держави. Університет впроваджує єдність наукового й освітнього процесів, практичної підготовки та інноваційної діяльності, що відкриває можливості для розвитку особистості і суспільства, побудованого на знаннях та дозволяє зайняти чільне місце у мережі вищих навчальних закладів України. Університет направляє свою діяльність на створення, накопичення, збереження, розповсюдження та примноження професійних, наукових, моральних і культурних цінностей суспільства і кожної особистості.
87	Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна	Виховання сучасної інженерної, інтелектуальної та громадянської еліти.
88	Донецький національний медичний університет	Фундаментальна підготовка висококваліфікованих, компетентних і конкурентоспроможних випускників, які будуть затребувані суспільством та поєднувати високі академічні, професійні та соціально-особистісні компетенції фахівців; організація роботи наукових шкіл, здатних створити інноваційне середовище, інноваційні продукти і технології та сприяння впровадженню їх в практику; надання якісної та сучасної професійної допомоги населенню Донбасу та України.
89	Національний університет "Острозька академія"	Місія Університету втілена в гаслі: « Традиція, що творить майбутнє ». Орієнтація на творення майбутнього закономірно передбачає суть університету як соціальної інституції, породженої європейською культурою. Важливим складником університетського життя є творення нових знань. Таким чином, університет орієнтований на формування інноваційного наукового простору та нових освітніх ландшафтів, спрямованих на здобування учасниками навчального процесу знань, що дають можливість зрозуміти суть актуальних соціальних, економічних, політичних і культурних процесів, що сприяє виробленню вмінь передбачати й проектувати їхній перебіг у майбутньому, а також дає змогу отримати навички комунікації, критичного мислення, проектної діяльності, вирішення комплексних завдань, самостійного управління процесом навчання.
90	Університет державної фіскальної служби України	Рух до світового рівня викладання, наукових досліджень у різних сферах суспільного життя, зокрема у сфері податкової та митної справи, формування інтелектуального центру соціально-економічного розвитку регіону, сприяння підвищенню конкурентоспроможності освітніх послуг та випускника університету, що має базуватись на новій парадигмі розвитку особистості.
91	Одеська національна академія зв'язку імені О.С. Попова	КОНВЕРГЕНЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ ТА ПЕРЕТВОРЕННЯ АКАДЕМІЇ В ДОСЛІДНИЦЬКО-ВИРОБНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ
92	Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	Місія університету, що виступає граничною метою та інтегрує всі цілі життєдіяльності університету та відповідні функції, засновується на класичній тріаді: навчання - дослідження - громадське служіння
93	Харківський національний університет внутрішніх справ	Створення безпечного середовища для існування та розвитку вільного суспільства через формування та реалізацію державної політики у сфері правоохоронної діяльності, зміцнення довіри до органів МВС з боку

		суспільства, продовження розвитку України як безпечної європейської держави, в основі якої лежать інтереси її громадян та висока ефективність усіх складових системи МВС.
94	Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди	Формування освіченого українця – громадянина, патріота, професіонала, носія культури – шляхом удосконалення змісту науково-методичного супроводу якості педагогічної освіти і фундаментального оволодіння мистецтвом навчати й виховувати інших.
95	Університет банківської справи Національного банку України	Збереження профільності закладу у підготовці фахівців з урахуванням сформованих традицій і вимог часу
96	Національний транспортний університет	Задоволення потреб транспортно-дорожнього комплексу України шляхом підготовки конкурентоздатних фахівців, визнаних в Україні та за її межами, з високим рівнем професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності; забезпечення розвитку потенціалу та можливостей самореалізації студентів і співробітників в процесі їх спільної освітньої, наукової, інноваційної та організаційної діяльності.
97	Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	Формування всебічно розвиненої особистості, виховання громадянина України, підготовка конкурентоспроможного фахівця, здатного ефективно працювати і навчатися впродовж усього життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства в умовах інтеграції України у світове співтовариство.
98	Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького	Створення та надання освітніх та наукових послуг для нинішнього та прийдешніх поколінь на засадах прийнятності традицій та інновацій задля забезпечення поступального розвитку України.
99	Університет економіки та права "Крок"	Створення гнучкої інноваційної освітньої системи для підготовки професіоналів, особистісного розвитку, наукових досліджень та консалтингу, адекватної вимогам інформаційного суспільства, потребам міжнародного і національного ринків праці, інтегрованої у світовий освітній простір та орієнтованої на демократичні цінності.
100	Одеський національний економічний університет	Створення інноваційної освітньо-наукової моделі, що передбачає формування всебічно розвинутої особистості, яка відповідає потребам суспільства, ринку праці, держави і світовим стандартам вищої освіти.
101	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	Розвиток системи освіти та науки шляхом підготовки високопрофесійних фахівців, утвердження Університету як провідного вищого педагогічного навчального закладу.
102	Черкаський державний технологічний університет	Сприяння розбудові українського суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможних фахівців з високим рівнем професійної компетентності, інтелектуальної активності та соціальної відповідальності, що ґрунтуються на кращих вітчизняних традиціях, інтегрованих у світову освіту і науку.
103	Поліський національний університет	Готувати професійну еліту та формувати експертну екосистему для сталого регіонального розвитку.
104	Національний університет "Одеська юридична академія"	Генерування нових наукових знань на основі кращих традицій вітчизняних наукових шкіл та зарубіжного досвіду з метою забезпечення сталого збалансованого розвитку України, а також підготовка висококваліфікованих, гармонійно розвинутих, високоосвічених, соціально активних фахівців з високими інтелектуальними, творчими, фізичними і духовними якостями. Університет стабільно забезпечує потреби суспільства та держави конкурентоздатними фахівцями, які ефективно взаємодіють у професійному, корпоративному та суспільному середовищі, володіють соціальною мобільністю, громадянською відповідальністю, патріотичними почуттями та лідерськими компетенціями і формують національну еліту.
105	Львівський державний університет фізичної культури імені Івана	МІСІЯ УНІВЕРСИТЕТУ: - освітня – надання якісних освітніх послуг забезпечення професійного зростання здобувачів освіти, формування компетенцій, що визначають

	Боберського	конкурентоспроможність випускників. Утвердження Університету як провідного освітнього та інноваційного центру у сферах: фізичної культури, спорту, охорони здоров'я, менеджменту, галузях обслуговування та культури і мистецтва; - наукова – формування всебічного наукового потенціалу науково-педагогічних працівників, формування іміджу Університету як міжнародного науково-дослідного центру спортивної науки та інших наукових напрямів; - спортивна – створення сучасної спортивної інфраструктури спрямованої на професійно-спортивне зростання студентів та використання інноваційних технологій в тренувальному та змагальному процесах; - виховна – сприяння становленню гармонійно-розвиненої особистості, активного члена суспільства, патріота України.
106	Національний університет цивільного захисту України	Університет є закладом вищої освіти з особливими умовами навчання, що створює, зберігає та поширює знання у природничій, технічній, суспільній і гуманітарній наукових сферах, пов'язаних із забезпеченням цивільного захисту населення і територій України. Університет – це спільнота, яка формує високоосвічену, національно свідому, чесну, небайдужу, творчу особистість, здатну незалежно мислити і професійно діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства, його захисту від ризиків та викликів, що створює сучасна техногенно-екологічна та соціально-економічна ситуація у світі та Державі.
107	Центральноукраїнський національний технічний університет	Забезпечення розвитку кадрового, наукового і освітнього потенціалу Центральноукраїнського регіону; підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері виробництва, економіки, підприємництва, менеджменту, інформаційних технологій тощо, визнаних в Україні та за її межами для Центральноукраїнського регіону, України і інших країн світу; надання освітніх і наукових послуг світового рівня якості .
108	Донецький державний університет управління	Просування європейських цінностей та стандартів в освіті, державному управлінні та місцевому самоврядуванні південної частини Донбасу
109	Харківський національний університет будівництва та архітектури	Університет є одним з провідних центрів освіти, науки й культури України, що здійснює на рівні вищих сучасних досягнень освітню, наукову й соціально-культурну діяльність з метою розвитку і реалізації кадрового, культурного, наукового, виробничого потенціалу будівельної та інших високотехнологічних галузей промисловості України, а також Слобожанського регіону, задоволення потреби особистості в інтелектуальному, культурному і моральному розвитку за допомогою одержання вищої та післядипломної професійної освіти, забезпечення інтенсивного стійкого розвитку суспільства з ринковою економікою, заснованою на знаннях.
110	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського	Місію Університету засвідчує його понад столітній історичний досвід різновекторного функціонування відповідно до пріоритетів: – навчати – готувати високопрофесійних, морально стійких, патріотичних фахівців, поєднуючи якісну викладацьку діяльність з належною організацією науково-дослідницької роботи, формувати у майбутніх фахівців потребу вдосконалення професійних якостей шляхом самоосвіти; – досліджувати – перетворювати наукову діяльність у пріоритетну галузь шляхом проведення актуальних досліджень і розробок, спрямованих на оновлення освітніх планів і програм, створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій інноваційного розвитку Університету, зростання його престижу в Україні та світі; – сприяти – засвоєнню моральних цінностей, формуванню національної самосвідомості, патріотизму, гуманістичних якостей, естетичних смаків, фізичної досконалості, готовності до самореалізації в професійній та громадській діяльності; – популяризувати та зберігати – кращі традиції Університету, сформовані впродовж його столітньої історії , постійно перебувати в авангарді педагогічної галузі, вписуючи нові сторінки у величний літопис Подільського регіону.
111	Національний університет	Створити науково-освітній центр третього тисячоліття, який відповідає

	"Одеська морська академія"	статусу національного і світового лідера інноваційної морської освіти, науки та технологій, забезпечує комплексну підготовку фахівців нової генерації, здатних поєднувати професійну діяльність в морській галузі з потребами глобалізованого суспільства, національної культури і особистісною творчою самореалізацією.
112	Маріупольський державний університет	Університет є осередком якісної підготовки кадрів української інтелігенції на Сході країни, який відіграє важливу роль у розвитку ефективного співробітництва України із зарубіжними державами у галузі освіти, науки та культури.
113	Рівненський державний гуманітарний університет	Забезпечення підготовки висококваліфікованих фахівців і наукових кадрів для освітньої, культурної, мистецької, природоохоронної, економічної та технологічної сфери України, що реалізується шляхом гармонійного поєднання фундаментальності та професійної спрямованості освіти, розвитку наукових досліджень, інтеграції в європейське освітнє, наукове і економічне співтовариство.
114	Білоцерківський національний аграрний університет	Підготовка висококваліфікованих фахівців нового покоління для сталого розвитку аграрної сфери шляхом надання освітніх послуг відмінної якості, дотримання високих стандартів у викладанні, науковій і професійній діяльності.
115	Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	Забезпечення фундаментальних прав людини та конституційного права громадян України на вищу освіту, служіння людині, громаді, суспільству, через підготовку конкурентоспроможних фахівців для освітньої та низки інших галузей. Національний Університет посідає гідні позиції у вітчизняній вищій педагогічній освіті завдяки якісним освітнім послугам, інноваційному навчальному процесу, конкурентоспроможності та затребуваності випускників на сучасному ринку праці, актуальним науковим дослідженням, досконалому менеджменту, високій корпоративній культурі, постійному прагненню досконалості.
116	Бердянський державний педагогічний університет	Сприяти модернізації українського суспільства шляхом підготовки конкурентоздатних фахівців з високим рівнем професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності, що ґрунтуються на кращих вітчизняних традиціях та інтегровані у світову освіту й науку.
117	Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка	Просвітництво; визначення і формування сфер нових знань, свобода в їх одержанні; генерація соціально і суспільно значимих ініціатив, заходів; пошук і реалізація інтеграційних форм інноваційної діяльності аграрної освіти, науки і виробництва; виховання на загальнолюдських цінностях успішної, конкурентоздатної, національно свідомої, духовно збагаченої, освіченої особистості; забезпечення високопрофесійною випереджаючою освітою протягом життя громадян України та іноземців; розвиток академічної мобільності студентства і викладачів; підготовка нових поколінь фахівців і вчених -лідерів-організаторів сталого, інноваційного розвитку суспільства; утвердження провідного місця університету в світовому освітянському просторі; служіння інтересам України.
118	Полтавська державна аграрна академія	Академія є закладом вищої освіти, що створює, зберігає, примножує та поширює знання в наступних галузях: аграрно-продовольчій, природничій, виробничо-технологічній, механіко-інженерній, ветеринарно-медичній, соціально-поведінковій, гуманітарній, інформаційних технологій, управлінсько-адміністративній, правовій, публічного управління та адміністрування, міжнародних відносин шляхом забезпечення високої якості підготовки фахівців відповідно до діючих міжнародних і вітчизняних стандартів вищої освіти, потреб стейкхолдерів та вимог до високого рівня конкурентоспроможності випускників на ринку праці, підвищення їхньої професійної мобільності. Академія формує високоосвічену, національно свідому, добросчесну особистість, здатну творчо мислити і діяти толерантно та відповідально.
119	Університет імені Альфреда Нобеля	Створення реальних освітніх та наукових цінностей, що відповідають новітнім вимогам та потребам XXI сторіччя й орієнтовані на динамічний розвиток економіки та суспільства, європейську й світову інтеграцію

		держави; надання всім, хто обрав навчання в Університеті, таких знань та вмінь, які забезпечать їм мобільність та конкурентоспроможність на ринку праці в Україні та за її межами. Основна ідея місії відображається в слогані Університету "Освіта для життя, освіта протягом життя".
120	Київський національний університет культури і мистецтв	Максимальне сприяння розвитку здобувачів вищої освіти, здатних розв'язувати комплексні проблеми професійної та дослідницько-інноваційної діяльності в галузі сучасної гуманітаристики, культури та мистецтва.
121	Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ	Місія університету втілена в гаслі "Законність, професіоналізм, чуйність" і передбачає підготовку висококваліфікованих фахівців для забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності й підтримання публічної безпеки і порядку, формування в умовах закладу вищої освіти громадян-лідерів задля розбудови сучасної правової демократичної держави, неухильного дотримання верховенства права. Університет орієнтований на розвиток інноваційного наукового простору та нових освітніх ландшафтів, спрямованих на здобування суб'єктами освітнього процесу знань, що дають можливість зрозуміти суть актуальних правових, соціальних, економічних, політичних і культурних процесів, що сприяє виробленню вмінь передбачати й проектувати їхній перебіг у майбутньому, а також дає змогу отримати навички комунікації, критичного мислення, проектної діяльності, вирішення комплексних завдань, самостійного управління процесом навчання. Університет реалізує цю місію зусиллями всієї академічної спільноти, яку становлять науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти, докторанти, аспіранти й ад'юнкти, інші працівники університету, а також випускники та особи, нагороджені відзнаками Університету.
122	Вінницький національний аграрний університет	Створювати, узагальнювати, накопичувати і поширювати передові наукові знання у сфері агропромислового комплексу з метою покращення якості життя людей; формування сучасної ефективної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців з вищою освітою для аграрної галузі на основі інтеграції особистого, наукового, навчального, інноваційного та технологічного потенціалу колективу Університету.
123	Державний університет телекомунікацій	Реалізація суспільної ролі Університету у розбудові держави через якісну освіту, наукові дослідження, розвиток творчої особистості з креативним мисленням.
124	Харківський національний університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба	Університет проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, готує кваліфікованих військових та цивільних фахівців за широким спектром високотехнологічних та наукоємких спеціальностей
125	Українська академія друкарства	Академія - єдиний в Україні автономний вищий навчальний заклад, який готує фахівців з медійних технологій та поліграфії.
126	Українська інженерно-педагогічна академія	<ul style="list-style-type: none"> • Формування успішної, продуктивної особистості, що володіє комплексом важливих для кар'єри надпрофесійних навичок (softskills), необхідних для фахівців різних спеціальностей, які дозволяють ефективно працювати як у відповідних фаху галузях, так і в галузі освіти • Підготовка універсальних фахівців для освіти, промисловості та інших галузей економіки • Розвиток унікального виду освіти, що поєднує фахово-технічну і гуманітарно-педагогічну складові та привносить гуманітарні надпрофесійні навички (softskills) в технічну, економічну та іншу фахову освіту • Розвиток цілісної системи освіти впродовж життя, в тому числі системи післядипломної освіти дорослих, підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних і менеджерських кадрів • Генерування та трансфер нових знань та технологій у технічній, технологічній, педагогічній та гуманітарній сферах • Поширення та примноження національних культурних цінностей
127	Центральноукраїнський державний педагогічний університет	Сприяння модернізації українського суспільства через надання високоякісних освітніх послуг і реалізацію інноваційних наукових досліджень, підготовку конкурентоздатних фахівців з високим рівнем

	імені Володимира Винниченка	<p>професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності, поширення наукових знань, культурно-просвітницьку діяльність, збереження та примноження кращих традицій університетської освіти.</p> <p>В умовах, коли інтелект, високі технології все більш рельєфно утверджуються як основний ресурс цивілізаційного поступу, саме освіта, особливо педагогічна, постає визначальним чинником соціально-економічного, політичного, соціокультурного і духовного прогресу особистості, суспільства, нації та держави.</p> <p>Розвиток вищої освіти є пріоритетним завданням духовного зростання українського народу і його культури, а на цій основі – зміцнення політичної та економічної незалежності держави, добробуту народу, утвердження власної конкурентоздатності в європейському і світовому просторі.</p>
129	Київський національний лінгвістичний університет	<p>Реалізація таких ключових компонентів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • освітнього - здійснення підготовки висококваліфікованих фахівців; • наукового - збереження та примноження українського наукового потенціалу в лінгвістиці, літературознавстві, перекладознавстві, методиці навчання української та іноземних мов, педагогіці на основі кращих вітчизняних традицій та світового досвіду; • міжнародного - на підставі досягнення високого рівня конкурентоспроможності в освітній, науково-дослідній та міжнародній роботі здійснити гідне і взаємовигідне входження КНЛУ у світове гуманітарно-освітнє співтовариство; • інноваційного - слугувати центром розвитку нововведень у викладанні та наукових розробках, надавати якісну вищу освіту з використанням інноваційних методів і технологій у підготовці фахівців; розвивати критичне мислення в студентів; • культурного - бути осередком культури м. Києва, створювати сприятливу духовну атмосферу, навчати творчо й конструктивно розв'язувати проблеми, оптимально поєднувати матеріальні та духовні складники на всіх стадіях професійної діяльності; • підприємницького - інтенсивно розвивати соціально орієнтовану підприємницьку активність, взаємодіяти з бізнесом, залучаючи підприємців до програми розвитку Університету, зберігаючи при цьому академічну базу й традиції Університету.
130	Херсонський національний технічний університет	<p>Сприяти модернізації українського суспільства шляхом підготовки конкурентоздатних фахівців з високим рівнем професійної компетентності, інтелектуальної активності, соціальної відповідальності, що ґрунтуються на кращих вітчизняних традиціях та інтегровані у світову освіту й науку: освіта - надання якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців; наука - формування сучасного дослідницького Університету - центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації; регіон - спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону.</p>
131	Львівський торговельно-економічний університет	<p>Підготовка висококваліфікованих фахівців для України та інших держав шляхом надання освітніх послуг належної якості, дотримання високих стандартів у викладанні, науковій і професійній діяльності, розвиток фундаментальної і прикладної науки, створення для студентів умов для саморозвитку, самореалізації і духовного пошуку, що є запорукою формування високоосвічених, вільних, демократичних і національно свідомих людей.</p>
135	Полтавський університет економіки і торгівлі	<p>«РАЗОМ – ДО ВЕРШИН ПРОФЕСІЙНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ Й ЖИТТЄВОГО УСПІХУ КОЖНОГО ЗАРАДИ ПРОЦВІТАННЯ УКРАЇНИ»</p> <p>Шляхом забезпечення розвитку потенціалу та можливостей самореалізації здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і співробітників у процесі їх спільної освітньої, наукової, інноваційної та підприємницької діяльності; підготовка визнаних в Україні та за її межами фахівців-професіоналів нового покоління – лідерів у галузях: освіта, культура, мистецтво та право, соціальні, поведінкові та гуманітарні науки,</p>

		управління, в тому числі публічне, та адміністрування, хімічна та біоінженерія, виробництво та технології, в тому числі інформаційні, сфера обслуговування та міжнародні відносини.
136	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності	Створити умови для надання якісної сучасної освіти в галузі безпеки людини через вільне творче навчання та наукові дослідження відповідно до потреб суспільства, зумовлених розвитком держави, науки, економіки та культури. Засадничі цінності, що визначають принципи діяльності Університету, засвідчені в його девізі: «VIRIBUS UNITIS», що в перекладі з латині означає: «В єдності сила».
137	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта – надання якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців, що відповідають потребам міжнародного і національного ринків праці; на особистий творчий розвиток всіх учасників освітнього процесу, орієнтованих на демократичні цінності; • Наука – формування сучасного університету – центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації; • Регіон: інноваційна діяльність – спрямування освітнього та наукового потенціалу на розвиток і зміцнення регіону; • Соціальна діяльність – Університет створює економічні та соціальні цінності шляхом передачі технології та комерціалізації результатів навчання і досліджень громаді. Ключовим аспектом його діяльності є соціальні інновації як важливі передумови економічного розвитку та досягнення високого рівня життя населення, розвитку соціального партнерства.
138	Дніпровський державний аграрно-економічний університет	Ми віримо в те, що кожна людина має талант. Ми прагнемо створити освітньо-науковий простір, де студенти та студентки у партнерстві з викладачами та роботодавцями зможуть розкрити свій потенціал, набути сучасних знань, практичних навичок та розвинути свої особисті якості для успішної кар'єри в сфері агробізнесу. Ми забезпечуємо можливості для всіх і кожного для вдосконалення та набуття нових компетенцій протягом життя. Збираючи таланти, зростаючи разом, ми трансформуємо АгроКультуру. Дніпровський державний аграрно-економічний університет – Університет на все життя.
139	Дніпровський державний технічний університет	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Задоволення потреб ринку праці України в цілому та міста Кам'янського, зокрема, провадження освітньої діяльності на рівні, що забезпечує підготовку високоосвіченої інтелектуальної еліти суспільства через розвиток і розповсюдження передових освітніх моделей і технологій. 1.2. Створення, зберігання та поширення знань у природничій, суспільній, гуманітарній і технічній наукових сферах; формування національної свідомості, чесних, небайдужих, творчих особистостей, здатних незалежно мислити і відповідно діяти. 1.3. Надання суспільству достовірної та збалансованої інформації про Україну та світ, розвиток громадянської відповідальності, культури, особистостей народу. 1.4. Забезпечення високих вимог ринку праці фахівцями нової формації, здатними працювати в умовах швидкозмінного, багатofункціонального середовища. 1.5. Підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів, що мають компетенції, загальноприйняті у світовому науково-освітньому просторі. 1.6. Забезпечення освітніх потреб широких верств населення через доступність до одержання знань та набуття навичок, різноманітності форм реалізації безперервної освіти. 1.7. Вплив на духовне життя суспільства, дбайливе ставлення до культури, збереження духовних та матеріальних цінностей, формування цілісної, гармонійної, національно-свідомої особистості. 1.8. Реалізація багатопланової соціальної місії, функції інституції громадського суспільства
140	Харківський національний	Підготовка фахівців європейського і світового рівня з високим

	аграрний університет імені В.В. Докучаєва	інтелектуальним і фаховим потенціалом, а також створення, систематизація, збереження та поширення сучасних наукових знань для покращення якості життя людей. Це дозволить забезпечити успішність та утвердження провідного місця Університету у світовому освітянському просторі як такого, що має здатність до перманентного самовдосконалення, автономного освітянсько-науково-виробничого комплексу інноваційного типу. Університет, поєднуючи позитивний досвід минулого, реалії сьогодення та перспективи майбутнього, зберігає і збагачує власні та загальнонаціональні традиції у освітянській та науковій сферах; формує у молоді інноваційний тип мислення, утверджує патріотизм і національну свідомість. Університет утверджує право кожного бути учасником єдиного Європейського освітнього простору, втілюючи у всіх видах діяльності гуманістичні ідеї та духовні цінності сучасної цивілізації. Місія Університету формується на засадах університетської автономії, демократичних принципів управління та академічної культури.
141	Уманський національний університет садівництва	Проведення інноваційної освітньої та наукової діяльності у природничій, суспільній, гуманітарній і технічній сферах через: 1) забезпечення якісної та доступної освіти завдяки знанням і досвіду науково-педагогічних працівників, розвитку наукових і освітніх технологій; 2) безперервне вдосконалення освітніх програм; 3) створення умов для розвитку творчого та наукового потенціалу молоді на принципах академічної доброчесності, гуманності, толерантності, демократизації, практичності, прагматичності, неперервності, варіативності, адаптивності й оптимальності; 4) виховання гармонійно розвиненої особистості, громадянина та патріота України з високими духовними цінностями; 5) всебічний розвиток фундаментальних і прикладних наукових досліджень, забезпечення їх інноваційності та відповідності комерційним запитам.
142	Харківський державний університет харчування та торгівлі	<ul style="list-style-type: none"> • Надання вищої освіти за світовими стандартами. • Забезпечення високопрофесійною випереджаючою освітою громадян України протягом усього життя. • Підтримка високого наукового потенціалу як фундаменту розбудови української держави. • Підготовка сучасних висококваліфікованих фахівців для сфери торгівлі, харчових та переробних виробництв, готельного та ресторанного бізнесу та туристичних комплексів, аудиторських та фінансових служб, проведення експертизи товарів та послуг, в т.ч. у митній справі, обслуговування обладнання та устаткування підприємств торгівлі, харчової промисловості та ресторанного бізнесу. • Дотримання академічної мобільності студентства та викладачів. • Виховання студентської молоді на засадах української державності, патріотизму, демократичних і загальнолюдських цінностей. • Культурно-освітня взаємодія та інтеграція в межах європейського та світового співробітництва.
143	Національна академія внутрішніх справ	Академія є основним центром, що формує сучасну модель правоохоронця України.
144	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя	Надання високоякісних освітніх та наукових послуг, що базуються на всебічному розвитку актуальних фундаментальних та прикладних наукових досліджень, органічному поєднанні кращих освітніх традицій та інновацій, поступовому інтегруванні у світовий освітній простір, з метою підготовки та формування орієнтованих на демократичні цінності, конкурентоздатних на ринку праці фахівців-професіоналів, які необхідні для ефективного функціонування і поступального соціокультурного розвитку суспільства.
145	Відкритий міжнародний університет розвитку людини "Україна"	Якісна доступна вища освіта для людей, які прагнуть повної особистісної самореалізації на користь суспільства. Місія Університету формується на засадах автономії, демократичних принципах управління, академічної культури, потреб споживачів освітніх послуг і наукових розробок, формуванні інклюзивного освітнього середовища.

146	Державний університет інфраструктури та технологій	Надання освіти, необхідної для успішної професійної реалізації, збагачення світогляду у поєднанні з гармонійним особистісним зростанням з метою сприяння розвитку суспільства.
147	Луганський державний медичний університет	Університет - це науково орієнтоване, студентоцентроване та інтегроване в світову освітню медичну систему, середовище, що навчає і виховує висококваліфікованих національно свідомих й відданих своїй справі фахівців, які спроможні впливати на сучасне суспільство, співпрацювати з ним та відповідати на його потреби та виклики.
147	Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди	Служіння суспільству через забезпечення якісної підготовки кваліфікованих фахівців, створення та поширення знань, формування інтелектуального, соціального та духовного капіталу суспільства, готового до викликів майбутнього.
148	Національний університет "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка	Забезпечити сучасну якісну та доступну освіту шляхом передачі студентам знань і досвіду формування компетентностей та розвитку новітніх наукових і освітніх технологій. Підготувати висококваліфіковані кадри, які здатні до практичної реалізації отриманих знань й умінь, компетентностей в освіті, науці та виробництві. Розвивати творчий науковий потенціал студентської молоді, в тому числі – шляхом самоосвіти, саморозвитку та самовдосконалення особистості як життєвої необхідності та подальшої реалізації. Проводити трансфер знань і технологій задля інноваційного розвитку Університету як лідера освітньої галузі регіону. Визначати і реалізовувати освітні наукові стандарти. Формувати особистість – носія інтелектуального та інноваційного потенціалу.
149	Харківська державна академія дизайну і мистецтв	Активний розвиток академії. Здійснення вагомого внеску в культурно-суспільний розвиток України через надання вищої мистецько-дизайнерської освіти в галузях: візуальних та аудіовізуальних мистецтв, дизайну, архітектури, реставрації та експертизи творів мистецтв та матеріальної культури. мистецтвознавства, генерування та поширення нових знань, формування творчих особистостей, конкурентоздатних фахівців крізь призму студентоцентрованого навчання, поєднання в освітньому процесі багаторічного досвіду викладання станкових та пластичних мистецтв з новими дизайнерськими технологіями й візуальними практиками.
150	Харківський гуманітарний університет "Народна українська академія"	Формування сучасної інтелігентної людини, здатної досягати життєвого успіху завдяки інтелекту та універсальним уявленням про інтелігентність і професіоналізмі, загальну культуру, гуманістичних цінності, використовуючи потенціал неперервної освіти в умовах інноваційного розвитку та постійних соціальних змін.
151	Національна академія Національної гвардії України	Академія - потужний багатопрофільний військовий заклад вищої освіти, який здійснює цільову підготовку військових фахівців
152	Закарпатська академія мистецтв	Збереження і посилення провідної ролі закладу в системі класичної мистецької освіти України з метою розвитку регіональної художньої школи, дизайну; вивчення, збереження, відродження та пропагування самобутніх регіональних традицій декоративно-прикладного мистецтва
153	Міжнародний гуманітарний університет	Сприяти розвитку суспільства через надання якісної вищої освіти та виконання наукових досліджень на міжнародному рівні
154	Херсонська державна морська академія	Стати світовим центром підготовки фахівців річкового та морського транспорту, готових вирішувати найскладніші професійні задачі в морському секторі, що інтенсивно розвивається.
155	Донбаська національна академія будівництва і архітектури	Підготовка кваліфікованих кадрів будівельного спрямування для Донбасу і інших регіонів України.
156	Львівський державний університет внутрішніх справ	Створення і поширення якісних знань, інновацій та освітньої системи для підготовки кваліфікованих фахівців у правознавчій, правоохоронній, соціально-економічній, управлінських сферах, а також участь у формуванні в українському суспільстві лідерського потенціалу, безпекової культури, конкурентоспроможної економіки, потреби і здатності до змін

		та підтримання безпечного життєвого середовища.
157	Одеський державний університет внутрішніх справ	Діяльність кожного члену багаточисленного колективу Університету спрямована на забезпечення навчання громадян-лідерів для нашого суспільства. Ми робимо це крізь призму нездоланного бажання побудови сучасної правової демократичної держави та неухильного верховенства права.
158	Львівська національна академія мистецтв	Професійна підготовку і виховання творчих особистостей у галузях образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва, дизайну, реставрації, культурології, мистецтвознавства та менеджменту мистецтва.
159	Донбаський державний педагогічний університет	Формування та примноження інтелектуального, творчого і духовного потенціалу особистості, громади, суспільства.
160	Академія праці, соціальних відносин і туризму	Створення умов для загальнодоступної, безперервної та якісної освіти, забезпечення підприємств, установ та організацій країни кваліфікованими соціально-відповідальними фахівцями соціально-трудова сфери, всебічного розвитку людини як особистості.
161	Одеська державна академія будівництва та архітектури	Підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринку праці фахівців для підприємств усіх форм власності, наукових та освітніх установ, органів державної влади і управління за рівнями вищої освіти: доктор наук, доктор філософії, магістр, бакалавр, утвердження національних і загальнолюдських цінностей.
162	Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури	Формувати національну художню і архітектурну еліту України та її широку інтеграцію до світового культурно-мистецького та науково-освітнього простору, спроможну забезпечити високий рівень мистецької науки, якісну підготовку компетентних, відданих своїй справі, патріотично налаштованих фахівців, здатних зробити вагомий внесок у розбудову незалежної демократичної Української держави.
163	Університет митної справи та фінансів	Сприяння суспільному та економічному прогресу України шляхом формування і розвитку професійного і конкурентоспроможного людського капіталу.
164	Мукачівський державний університет	Соціальна місія Університету полягає у формуванні прогресивної, демократичної, гуманістичної, соціально-політичної думки, забезпеченні умов для набуття здобувачами вищої освіти соціальних та громадянських компетенцій, які розглядаються як створення можливості для молодих людей функціонувати в плюралістичному суспільстві, в якому важливими є співпраця і взаємодія. Регіональна місія Університету полягає в тому, що він повинен стати провідним центром науки, освіти та культури Закарпаття, виконувати провідну роль у формуванні й реалізації соціально значущих проектів розвитку гірських населених пунктів та регіону через здійснення моніторингу, обґрунтування і постановки відповідних проблем; налагодження ефективної взаємодії з органами регіональної влади та громадськими організаціями, стейкхолдерами щодо їхнього вирішення; залучення до цієї роботи науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників, співробітників, аспірантів, студентів.
165	Львівський національний аграрний університет	Підготовки висококваліфікованих фахівців та провадження наукової діяльності для агропромислового комплексу України та світу шляхом надання освітніх і наукових послуг належної якості, дотримання високих стандартів у викладанні, науковій і професійній діяльності.
166	Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського	Створення і розповсюдження освітніх, наукових і загальнолюдських цінностей, які сприяють розвитку українського суспільства.
167	Одеський державний аграрний університет	Продуктування, поширення та імплементація глибоких дисциплінарних знань конкурентоспроможними фахівцями нової якості; досягнення інноваційних результатів діяльності для задоволення потреб суспільства; створення новітньої науково-освітньої свідомості, що зумовлює розвиток Університету як осередку «ідей, що випереджають час»; формування

		цілісної, гармонійної, національно-свідомої особистості з високими духовними цінностями.
168	Національна музична академія України імені П.І. Чайковського	Через збереження традицій української мистецької освіти з урахуванням досвіду світової практики у зміцненні національних здобутків, розкрити можливості презентації культури, як потужного суб'єкта світового комунікативного середовища.
169	Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського	Основним напрямом діяльності університету є підготовка фахівців з вищою освітою для Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, а також правоохоронних органів та збройних сил іноземних держав.
170	Львівський медичний інститут	Забезпечення високої якості освітньої, наукової діяльності на основі розробки і впровадження інноваційних технологій, реалізації ефективної моделі соціального партнерства із суспільством, системою охорони здоров'я, спрямованого на поліпшення здоров'я і збільшення тривалості життя людей.
171	Київський міжнародний університет	Здійснення вагомого вкладу в суспільний розвиток шляхом проведення досліджень, генерування та поширення нових ідей та знань, підготовку конкурентних фахівців і креативних особистостей.
173	Подільський державний аграрно-технічний університет	Підготовка висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців нового покоління шляхом надання освітніх послуг відмінної якості, дотримання високих стандартів у викладанні дисциплін, науковій і професійній діяльності фахівців для ключових сфер розвитку держави. Сприяння у подоланні сучасних викликів шляхом удосконалення і розвитку освітніх послуг, які відповідають технологічній конвергенції різних областей знань у сфері продовольчої, соціальної, економічної та державної безпеки, що представляють собою прогресивні розробки і формують конкурентні переваги та резерви сталого розвитку і стійкого економічного зростання.
174	Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного	Задоволення потреб Міністерства оборони і Збройних Сил України, у першу чергу Сухопутних військ Збройних Сил України із забезпеченням найвищого рівня сучасних освітніх послуг, розроблення якісної наукової продукції за результатами пошукових і прикладних досліджень, а також забезпечення безперервного, професійно-орієнтованого навчання особового складу впродовж життя
175	Харківська державна академія культури	Здійснення активного впливу на розвиток духовної культури та інтелектуального потенціалу українського суспільства шляхом організації якісної освіти майбутніх фахівців нового покоління – професіоналів-лідерів у сфері культури і мистецтва, культурології, психології, журналістики, менеджменту й туризму; розширення й поглиблення наукових знань в культурно-мистецькій, гуманітарній та суспільній галузях науки.
177	Ізмаїльський державний гуманітарний університет	Університетська громада сприяє формуванню духовної, культурної, освіченої, творчої особистості з активною проукраїнською громадянською позицією для розвитку інтелектуальної еліти, соціального капіталу та забезпеченню високої якості освітнього процесу у відповідності до потреб ринку праці, професійній підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних критично мислити та успішно самореалізовуватися, поширювати новітні знання та технології на засадах синергії, органічного поєднання освіти з наукою, інновацій з практикою задля сталого розвитку транскордонного полікультурного Дунайського євро регіону півдня Одеської області.
178	Університет менеджменту освіти	Університет здійснює комплексну освітню підготовку управлінців - професіоналів сфери освіти - в першу чергу з числа резерву на заміщення керівних посад, визначеного Міністерством освіти і науки України, Міністерством освіти і науки Автономної республіки Крим, обласними (Київським і Севастопольським міськими), районними (міськими) департаментами (управліннями, відділами) освіти і науки, навчальними та освітніми закладами; - фахове зростання керівних і педагогічних кадрів різного рівня

		<p>(підвищення кваліфікації, перепідготовка, спеціалізація, стажування тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> - проводить ґрунтовну науково-дослідну та науково-методичну діяльність з визначення та реалізації державної політики в сфері післядипломної педагогічної освіти та освіти дорослих, проблем професійного розвитку фахівців системи освіти та інших категорій; - сприяє впровадженню в освітню діяльність ідей андрагогіки, акмеології, педагогічної інноватики; - виконує функції всеукраїнського навчального і науково-методичного центру післядипломної педагогічної освіти.
179	Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова	Створення умов для розкриття потенціалу кожної особистості, яка працює та/або навчається в університеті, через вільний творчий освітньо-науковий процес відповідно до особистих та суспільних інтересів і потреб, зумовлених розвитком Української держави, а також глобальними процесами розвитку людської цивілізації.
180	Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка	Місія Академії мислиться в кількох напрямках її перспективного розвитку: в регіональному - як один з основних центрів неповторної своєрідної культури Галичини, що здійснює не лише освітні, але й мистецько-просвітницькі функції, координує зусилля з іншими інституціями музичної сфери - Львівським національним театром опери і балету ім. С. Крушельницької, Львівською національною філармонією, численними музично-освітніми закладами краю. Щодо них Академія виступає інтегруючим центром, пропонує інноваційні естетичні принципи та форми їх реалізації і в царині музичного життя, і в сфері музичної освіти краю; в загальнонаціональному - як одна з невід'ємних складових української професійної музичної освіти, що з огляду на тривалий історичний досвід та блискучі досягнення вихованців Академії в минулому і сучасності дає право і обов'язок пропонувати доцільні зміни та засоби оновлення діяльності національних музичних вишів; в універсальному - як один з провідних репрезентантів української музичної культури в світовому просторі.
181	Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського	Формування та розвиток потужного науково-мистецького середовища, що органічно поєднує академічні традиції й новітні тенденції професійної освіти.
182	Бердянський університет менеджменту і бізнесу	Досягнення рівня якості підготовки фахівців, який забезпечує провідні позиції університету в сфері надання освітніх послуг, конкурентоспроможність випускників на ринку праці, робить можливим повноцінну інтеграцію в європейський освітньо-науковий простір на основі використання інноваційних технологій навчання та поєднання власного досвіду з кращими світовими практиками, розвитку професійних компетенцій науково-педагогічних кадрів. Громадянська місія університету полягає у формуванні тих еліт, які будуть в своїй діяльності служити державі, суспільству і світу на принципах розуму, гуманізму і суспільної відповідальності, для чого університет створює простір відкритого діалогу нових ідей, забезпечує різноманітність, повагу до особистої гідності і розвиток особистості. Нашою соціальною місією є гарантування доступу до знань і професійних навичок всіх тих, хто має на це право. Культурна місія університету полягає в синтезі універсальних і національних цінностей, в об'єднанні універсальних методів комунікації і знання загальнолюдського значення із забезпеченням поваги до історико-культурної ідентичності регіонів і держав.
185	Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв	Формування, розвиток та підтримка моделі безперервної високоякісної освіти у сфері культури і мистецтв в Україні. Академія, поєднуючи позитивний досвід минулого , реалізує сьогодення та перспективи майбутнього, збагачує і захищає українську національну культуру і мистецтво, мову, духовність, традиції, забезпечує формування сучасного патріотичного світогляду молодих фахівців культури і мистецтв. Академія забезпечує право кожного викладача, науковця, студента і слухача бути учасником єдиного Європейського освітнього простору, втілюючи у всіх видах діяльності гуманістичні ідеї та духовні цінності

		сучасної цивілізації. Місія Академії ґрунтується на засадах автономії, демократичних принципів управління та академічної культури.
186	Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая	Ми прагнемо зробити якісну вищу освіту в Україні сучасною та доступною. Хочемо сприяти розвитку українського суспільства, формуючи конкурентоспроможне середовище професіоналів у різних галузях та створюючи умови для освіти упродовж життя.
188	Національна академія управління	Підготовка глобально конкурентоздатних, інноваційних та адаптивних професіоналів, які представлятимуть національну кадрову еліту для вирішення соціально-економічних завдань, що стоять перед Україною та міжнародною спільнотою.
189	Академія адвокатури України	Підготовка кадрів для адвокатури, підвищення кваліфікації адвокатів та розробка наукових проблем адвокатської діяльності.
190	Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової	Підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців на національному та міжнародному ринках праці для культурно-мистецьких та освітніх закладів країни за всіма рівнями вищої освіти (доктор наук, доктор філософії, доктор мистецтв, магістр, бакалавр), утвердження національних, культурних і загальнолюдських цінностей.
191	Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка	В умовах сталого розвитку спільною освітянською педагогічною родиною – до вершин професійної педагогічної досконалості та життєвого успіху кожного. Розвиток професійного потенціалу здобувачів освіти, викладачів, співробітників інших стейкхолдерів як провідників національних надбань та інтересів, носіїв загальнолюдських цінностей, академічної культури й доброчесності; формування здатностей послуговуватися теоретичними знаннями як практичним засобом пояснення освітніх явищ і розв'язання педагогічних проблем, застосування досвіду ефективних професійних дій, успішної самореалізації у вітчизняному та європейському просторі.
192	ВПНЗ "Київський Медичний Університет"	Навчати, досліджувати, лікувати та служити людству, постійно прагнучи до досконалості
193	Харківська державна академія фізичної культури	Бути лідером у розбудові освітнього середовища для якісного навчання та викладання, міждисциплінарності, дослідження та інновацій, поширення знань і просвітницької роботи, інституційного врядування та управління.
194	Донецький юридичний інститут	Формування високоосвіченої особистості з моральними та демократичними цінностями, підготовка високопрофесійного, конкурентоспроможного фахівця, який усвідомлює сутність і соціальну значущість своєї професії, поважає закон і здатен діяти згідно з принципами справедливості для сталого розвитку суспільства.
195	Класичний приватний університет	Організація на найвищому рівні наукової, навчально-методичної, виховної діяльності, що ґрунтується на принципах гуманізму й демократизму та спрямована на виховання морально й фізично здорового, високоінтелектуального покоління, свідомих громадян України, висококваліфікованих фахівців, готових до трудової діяльності та відповідальних за долю суспільства, держави й людства.
196	Український гуманітарний інститут	Надати всім бажаючим доступну і якісну вищу освіту, що сприяє формуванню цілісної особистості на основі християнських цінностей і відповідальності перед Богом і суспільством.
197	Національна академія статистики, обліку та аудиту	Розширення освітнього простору, досягнення найвищого рівня підготовки фахівців із наукоємних спеціальностей, який відповідає потребам держави та ринковим умовам і світовим стандартам вищої освіти, вимогам Болонської конвенції, ефективному використанню наукового потенціалу Академії для зміцнення економіки України.
198	Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка	Заклад вищої освіти із специфічними умовами навчання, який здійснює підготовку кадрів для МВС України і Національної поліції України
199	Київський національний університет театру, кіно і телебачення імені І.К. Карпенка-Карого	Бути активним учасником загального процесу гуманітарного розвитку суспільства, збереження і примноження духовних цінностей, інтеграції України в європейський і світовий культурний простір.

Примітка: 1. Загальна кількість закладів вищої освіти вибірки – 189. Нумерація вказана за позиціями в Рейтингу вишів «ТОП-200 Україна 2021». Електронний ресурс: <https://osvita.ua/vnz/rating/82821/>

ДОДАТОК Б. МАТРИЦЯ ДАНИХ ДРУГОГО ЕТАПУ КОНТЕНТНОГО АНАЛІЗУ

РЕЙТИНГ 2021	1-1	1-2	1-3	1-4	2-1	2-2	2-3	2-4	3-1	3-2	3-3	Профільність
1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	0	1	1
2	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	2
3	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
4	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
5	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
6	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	1
7	1	1	0	0	1	1	1	0	1	0	1	2
8	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	6
9	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	1	2
10	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
11	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1
12	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
13	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1
14	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1
15	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
16	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
17	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1
18	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1
19	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1
20	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	1	2
21	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	1
22	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	4
23	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2
24	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	1	4
25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
26	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
27	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	1	4
28	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1
29	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
30	0	1	1	0	0	1	1	0	1	1	1	4
31	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	2
32	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
33	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	2
34	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	9
35	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	2
36	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3
37	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	4
38	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1
39	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	2
40	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
41	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1
42	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1
43	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	4
44	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	2

96	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	2
97	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
98	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	4
99	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3
100	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3
101	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5
102	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
103	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1
104	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	8
105	0	1	0	0	0	1	0	1	1	0	1	5
106	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
107	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	2
108	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	3
109	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	2
110	0	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	5
111	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	2
112	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1
113	0	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	9
114	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	6
115	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	5
116	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	5
117	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	2
118	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	6
119	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9
120	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7
121	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	8
122	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	6
123	1	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
124	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	9
125	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
126	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	5
127	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	5
129	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	5
130	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	2
131	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3
135	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	3
136	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
137	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	5
138	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	6
139	1	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	2
140	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	1	6
141	1	1	0	0	0	1	1	0	1	1	0	6
142	0	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	3
143	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
144	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	1	1
145	0	1	1	0	0	2	0	0	0	1	1	9
146	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
147	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	4
147	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	5

148	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	5
149	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	7
150	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9
151	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
152	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7
153	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	9
154	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
155	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
156	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	1	8
157	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
158	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
159	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	5
160	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9
161	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
162	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	7
163	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
164	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
165	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	6
166	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	3
167	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6
168	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7
169	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	9
170	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	4
171	0	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	9
173	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	6
174	0	1	0	0	0	1	0	0	1	1	1	9
175	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	7
177	1	1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	5
178	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	9
179	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
180	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	7
181	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
182	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	3
185	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	7
186	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	9
188	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
189	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	8
190	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	7
191	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	5
192	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	4
193	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	5
194	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	8
195	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	1	9
196	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9
197	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	3
198	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	8
199	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7

ДОДАТОК В. МАТРИЦЯ ДАНИХ ТРЕТЬОГО ЕТАПУ КОНТЕНТНОГО АНАЛІЗУ

РЕЙТИНГ 2021	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	Профільність
1	0	0	0	1	0	1	1	1	1
2	0	0	1	0	0	1	1	1	2
3	0	0	0	0	0	1	1	1	1
4	1	0	0	0	0	1	1	1	2
5	1	0	0	1	0	1	1	1	1
6	0	0	1	1	0	1	1	1	1
7	0	0	0	1	0	1	0	1	2
8	1	0	1	0	0	1	1	1	6
9	0	0	1	0	0	1	1	1	2
10	0	0	0	0	0	1	1	1	1
11	0	0	1	0	0	1	1	1	1
12	1	0	0	0	0	1	1	1	2
13	0	0	0	1	0	1	0	1	1
14	0	0	0	1	0	1	0	1	1
15	0	0	0	0	0	1	1	1	2
16	1	0	0	0	0	0	1	1	2
17	0	1	0	0	0	1	0	1	1
18	0	0	0	0	0	1	1	1	1
19	0	0	0	1	1	1	0	1	1
20	0	0	1	0	1	1	1	1	2
21	0	0	0	1	0	1	0	1	1
22	0	0	0	0	1	1	1	1	4
23	1	0	0	0	0	1	1	1	2
24	0	0	0	1	1	1	0	1	4
25	1	0	0	0	0	1	1	1	2
26	1	0	1	0	1	1	1	1	1
27	0	0	0	1	1	1	1	1	4
28	0	0	0	0	0	1	1	1	1
29	0	0	0	0	1	1	1	1	9
30	0	0	0	1	1	1	0	1	4
31	1	0	0	0	0	1	1	1	2
32	1	0	0	0	1	1	1	1	4
33	0	0	0	1	0	1	0	1	2
34	0	0	0	0	0	0	1	1	9
35	0	0	0	0	0	1	1	1	2
36	0	0	0	0	0	1	1	1	3
37	0	0	0	0	0	1	1	1	4
38	0	0	0	0	0	1	1	1	1
39	1	0	0	0	0	1	1	1	2
40	0	0	0	0	1	1	1	1	2
41	0	0	0	0	0	1	1	1	1
42	1	0	1	0	0	1	0	1	1
43	0	0	0	0	0	1	1	1	4
44	0	0	0	0	1	1	1	1	2
45	1	0	0	0	0	1	1	1	3
46	0	0	0	0	0	1	1	1	2
47	0	0	0	0	0	1	1	1	6

102	0	0	0	0	0	1	1	1	2
103	0	0	0	0	0	1	1	1	1
104	0	0	0	0	0	1	0	1	8
105	0	0	0	0	1	1	0	1	5
106	0	0	0	0	1	1	0	1	9
107	0	0	0	0	0	1	1	1	2
108	0	0	0	1	0	0	1	1	3
109	0	0	0	0	0	1	0	1	2
110	0	1	0	0	0	1	0	0	5
111	0	0	1	0	1	1	1	1	2
112	1	0	0	0	0	1	1	1	1
113	0	0	0	0	0	1	1	1	9
114	1	0	0	0	0	1	1	1	6
115	0	0	0	0	0	1	0	1	5
116	1	0	0	0	0	0	1	1	5
117	1	0	0	0	0	1	0	1	2
118	1	0	1	1	0	1	0	1	6
119	1	0	0	0	0	1	0	1	9
120	0	0	0	0	0	1	1	1	7
121	0	0	0	1	0	1	0	1	8
122	0	0	0	1	0	1	1	1	6
123	0	0	0	0	0	1	1	1	2
124	1	0	0	0	1	1	1	1	9
125	1	0	0	0	1	1	1	1	2
126	0	0	0	0	0	1	0	1	5
127	1	0	0	0	0	1	0	1	5
129	0	0	0	1	0	1	0	1	5
130	0	0	0	0	0	1	0	1	2
131	0	0	0	0	0	1	1	1	3
135	1	0	1	0	0	1	0	1	3
136	0	0	0	0	1	1	0	1	9
137	1	0	0	1	0	1	0	1	5
138	0	0	0	1	1	1	0	1	6
139	0	0	0	1	0	1	0	0	2
140	0	0	0	0	0	1	0	1	6
141	0	0	0	0	0	1	0	1	6
142	1	0	0	0	1	1	0	1	3
143	0	0	0	0	1	0	1	1	8
144	0	0	0	0	0	1	0	1	1
145	1	0	0	0	0	0	1	1	9
146	0	0	0	0	0	0	1	1	2
147	0	0	0	1	0	1	1	1	4
147	0	0	0	0	0	1	1	1	5
148	0	0	0	0	0	1	0	1	5
149	1	0	0	0	1	1	0	1	7
150	1	0	0	0	0	1	1	1	9
151	1	0	0	1	1	1	1	1	9
152	0	0	0	0	1	1	1	1	7
153	0	0	0	0	0	1	1	1	9
154	0	0	1	0	1	1	1	1	2
155	0	0	0	0	0	1	1	1	2
156	0	0	0	0	1	1	1	1	8

157	1	0	0	0	0	0	1	1	8
158	1	0	0	0	1	1	1	1	7
159	0	0	0	1	0	0	1	1	5
160	0	0	0	1	0	1	1	0	9
161	1	0	0	0	0	1	1	1	2
162	1	0	0	0	1	1	1	1	7
163	0	0	0	0	0	1	1	1	3
164	0	0	0	1	1	1	0	0	9
165	0	0	0	0	0	1	1	1	6
166	1	0	0	0	0	0	1	1	3
167	0	0	0	0	0	1	1	1	6
168	0	0	0	0	1	1	1	1	7
169	1	0	0	1	1	0	1	1	9
170	0	0	0	1	0	1	1	1	4
171	1	0	0	0	0	1	1	1	9
173	1	0	0	0	1	1	0	1	6
174	0	0	0	1	1	1	1	1	9
175	1	0	0	0	0	1	1	1	7
177	0	0	0	1	0	1	0	1	5
178	1	0	0	0	1	1	0	0	9
179	0	0	0	0	0	1	1	1	8
180	0	1	0	1	1	1	0	1	7
181	0	0	0	0	0	1	1	1	7
182	0	0	0	1	0	1	0	1	3
185	0	0	0	0	1	1	0	1	7
186	1	0	0	0	0	1	1	1	9
188	0	0	0	0	0	1	1	1	3
189	1	0	0	0	1	0	1	1	8
190	0	0	0	0	1	1	1	1	7
191	0	0	0	1	0	1	0	1	5
192	1	0	1	0	0	1	1	1	4
193	0	0	0	0	0	1	1	1	5
194	1	0	0	0	0	0	1	1	8
195	1	0	0	0	0	1	1	1	9
196	1	0	0	0	0	1	1	1	9
197	0	0	0	0	0	1	1	1	3
198	1	0	0	1	0	1	1	0	8
199	1	0	1	0	1	1	1	1	7

Примітка: В Додатках Б та В нумерація за рейтингом відповідає даним Додатка А. Позначення профільності відповідає таблиці 1